

Jaarverslag

2023

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

01. Kerncijfers

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

1. Kerncijfers

Alle bedragen in dit jaarverslag zijn in duizenden euro, tenzij anders vermeld.

Aantallen	31/12/2023	31/12/2022	31/12/2021	31/12/2020	31/12/2019
Deelnemers	140	833	8.192	8.009	5.646
Gewezen deelnemers	12.145	11.858	4.113	3.498	3.013
Pensioengerechtigden	696	551	428	344	275
Totaal	12.981	13.242	12.733	11.851	8.934
Financiële gegevens					
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen	942.512	826.407	1.094.537	957.016	709.137
Beleggingsopbrengsten over het jaar	90.217	-344.938	8.222	118.643	103.448
Beleggingsrendement over het jaar	10,4%	-29,2%	0,6%	14,7%	18,8%
Technische voorzieningen					
Pensioenverplichtingen excl inlooprisico AO	755.031	712.035	946.544	902.306	668.420
Voorziening inlooprisico AO	16	34	53	21	114
Totaal technische voorzieningen	755.047	712.069	946.597	902.327	668.534
Reserves					
Algemene reserve	205.011	156.275	160.134	62.736	53.248
Dekkingsgraad					
Aanwezig	127,2%	121,9%	116,9%	107,0%	108,0%
Vereist (strategisch)	117,9%	119,0%	118,3%	118,5%	119,6%
Minimaal vereist	104,2%	104,3%	104,8%	104,8%	104,7%
Beleid	128,4%	126,6%	112,0%	100,7%	108,4%
Reëel	88,8%	90,1%	87,4%	81,1%	84,7%

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Bijdragen	2023	2022	2021	2020	2019
Premies pensioenregeling	5.772	104.808	130.595	122.929	93.941
Overige bijdragen	3.267	3.451	3.090	3.250	2.848
Totaal	9.039	108.259	133.685	126.179	96.789
Pensioenuitkeringen (excl afkoopsommen)	2.792	2.002	1.530	1.195	820
Kosten					
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	2.624	2.734	2.413	2.583	2.133
Pensioenuitvoeringskosten (in euro per deelnemer en pensioengerechtigde)	3.139	1.975	280	309	360
Vermogensbeheer (in % van het belegd vermogen)	0,31%	0,31%	0,21%	0,23%	0,24%
Toeslagverlening					
1-1-2024 / 1-1-2023 / 1-1-2022 / 1-1-2021 / 1-1-2020	0,00%	7,36%	0,00%	0,00%	0,00%
Opbouwkorting					
Opbouwkorting pensioenopbouw over het jaar	0,00%	0,00%	23,80%	17,20%	0,00%

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

02. Voorwoord

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

2. Voorwoord

Het jaar 2023 werd gekenmerkt door veel politieke ontwikkelingen. Dat bleek uit de Tweede Kamerverkiezingen in Nederland die voor een verschuiving naar rechts zorgden. De oorlog in de Gazastrook zorgde voor onrust. Net als de maar voortdurende oorlog in Oekraïne.

De oplopende rente tot de zomer was bijzonder positief voor onze dekkingsgraad. Vanwege de hogere rente hebben we de renteaftdekking verhoogd. Door de aankoop van financiële producten had de aan het einde van het jaar ingezette rentedaling een beperkt effect op onze dekkingsgraad. De inflatie lijkt eind 2023 enigszins onder controle, de marktrente niet. Het gevoel is dat een politiek conflict, bijvoorbeeld rond Taiwan of de onrust in de Rode Zee, de inflatie zo weer kan doen aanwakkeren. In dat geval zal de rente door de centrale banken naar boven moeten worden bijgesteld. Op dit moment staat de rente nog in de pauzestand.

2023 sloot af met een eindejaarsrally op de beurs. Daardoor kon ons fonds met een behoorlijk positief resultaat het jaar afsluiten. Dit was ook dankzij de enigszins gedaalde rente; die droeg bij aan de fikse eindejaarssprong van de aandelenmarkten. Alle genoemde ontwikkelingen hebben grote invloed gehad op de financiële positie van ons pensioenfonds. We staan er daarom gezond voor.

De inflatie was volgens het CBS in 2023 negatief. Daardoor konden we de pensioenen helaas niet verhogen.

NN heeft sinds 1 oktober 2022 zijn pensioenregeling ondergebracht bij BeFrank. Het door Goldman Sachs Asset Management overgenomen NN IP heeft zijn pensioenregeling ondergebracht bij NN. Dat betekent dat ons pensioenfonds sinds 1 mei 2023 helemaal premievrij is. Er komen geen premies meer binnen en er vindt geen pensioenopbouw meer plaats. In de zomer van 2023 werd de premievrijmaking afgerond.

Ons fonds is met een omvang van circa € 900 miljoen te klein om op lange termijn te kunnen blijven bestaan. Daarom onderzoeken wij met hulp van een adviseur de toekomstmogelijkheden van ons fonds. We betrekken in de gesprekken die we hierover voeren (ook met de werkgever en vakbonden) tevens de invloed van het nieuwe pensioenstelsel op de toekomst van ons fonds. We verwachten dat we in 2024 een besluit nemen over de toekomst van ons fonds.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Jaarverslag 2023

03. Profiel

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

3. Profiel van het fonds

NN CDC Pensioenfonds (NCP) is een ondernemingspensioenfonds dat de CDC-pensioenregeling van NN tot 1 oktober 2022 uitvoerde. Doel van ons fonds is het verstrekken van ouderdoms- en nabestaandenpensioen aan (oud) deelnemers. Arbeidsongeschikten hebben premievrijstelling. Ons bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling, het financieel beheer, het vermogensbeheer en de risicobeheersing. We hebben te maken met twee externe partijen die toezicht houden: De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Het intern toezicht wordt uitgeoefend door een raad van toezicht (RvT). Die heeft als taak toezicht te houden op de uitvoering van het bestuursbeleid en op de algemene gang van zaken in ons pensioenfonds. Verder leggen we verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan (VO).

Het bestuursbureau ondersteunt ons bestuur bij de voorbereiding en uitvoering van het beleid en de invulling van onze regiefunctie.

Doelgroep

Stichting NN CDC Pensioenfonds, statutair gevestigd in Amsterdam, is een ondernemings- pensioenfonds verbonden aan NN Group N.V. Ons fonds is op 2 oktober 2013 opgericht om de CDC-pensioenregeling uit te voeren die op 1 januari 2014 in werking trad. Deze deelname is per 1 oktober 2022 beëindigd. Nu voeren we de tot 1 oktober 2022 opgebouwde pensioenaanspraken uit. Daarnaast vindt er nog actieve opbouw plaats voor arbeidsongeschikten. De opbouw van medewerkers van NN Investment Partners (NN IP) liep door tot 1 mei 2023. Vanaf die datum is de opbouw premievrij gemaakt.

Doelstelling

Ons fonds heeft als doelstelling om binnen de kaders van de pensioenovereenkomst die is opgesteld door de werkgever en de vakorganisaties,) te zorgen voor:

- een optimale,
- prudente en
- kostenefficiënte

uitvoering van de ondergebrachte pensioenregeling. Dit in het belang van de (oud) deelnemers, pensioengerechtigden en andere belanghebbenden. Het is belangrijk om de belangen van alle stakeholders evenwichtig af te wegen.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Verbondenheid met ING CDC Pensioenfonds

We werken op uitvoerend vlak samen met ING CDC Pensioenfonds (ICP). Tot 1 oktober 2022, de datum waarop de regeling NCP grotendeels premievrij is gemaakt, bestonden er grote overeenkomsten tussen beide fondsen. Vanaf die datum is onze pensioenregeling grotendeels premievrij gemaakt. Door deze premievrijmaking gaan we ook bij de invoering van de nieuwe regels voor pensioen (de Wet toekomst pensioenen (WTP), uiteenlopen. ICP blijft een open fonds en NCP niet. Daardoor gaan er verschillen optreden. We verwachten dat de samenwerkingsmogelijkheden zullen afnemen.

Overzicht aanspraak- en pensioengerechtigden

Het aantal (actieve) deelnemers van ons fonds is in 2023 met 693 afgenomen naar 140. Dit komt door het inactief worden van de deelnemers van NN IP per 1 mei 2023. Het aantal oud deelnemers (slapers) is in 2023 met 287 personen gestegen. Dit is grotendeels om dezelfde reden. Zie onderstaand overzicht van de aanspraak- en pensioengerechtigden per 31 december 2023. Ter vergelijking zijn de cijfers van eind 2022 opgenomen.

Per 31 december 2023		Mannen	%	Vrouwen	%	Totaal	%
Deelnemers		64	46%	76	54%	140	1%
Gewezen deelnemers		7.214	59%	4.931	41%	12.145	94%
Pensioengerechtigden	Ouderdomspensioen	477	83%	101	17%	578	5%
	Partnerpensioen	27	32%	58	68%	85	
	Wezenpensioen	19	58%	14	42%	33	
Totaal deelnemers		7.801	60%	5.180	40%	12.981	100%

Per 31 december 2022		Mannen	%	Vrouwen	%	Totaal	%
Deelnemers		540	65%	293	35%	833	6%
Gewezen deelnemers		6.979	59%	4.879	41%	11.858	90%
Pensioengerechtigden	Ouderdomspensioen	364	82%	82	18%	446	4%
	Partnerpensioen	21	28%	53	72%	74	
	Wezenpensioen	17	55%	14	45%	31	
Totaal deelnemers		7.921	60%	5.321	40%	13.242	100%

In de jaarrekening 2022 zijn de deelnemers met (gedeeltelijke) premievrijstelling ten onrechte als inactieve deelnemers meegenomen.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Bestuur

Ons fonds heeft een paritair bestuur met vertegenwoordigers van werkgevers en deelnemers. Van de acht bestuursleden van ons fonds worden vier voorgedragen door de werkgevers en vier door de werknemers. Daarbij gold in 2023 de volgende verdeling:

- ❧ Vier werkgeversbestuursleden.
- ❧ Twee werknemersleden van de centrale ondernemingsraad.
- ❧ Eén bestuurslid van de FNV.
- ❧ Eén bestuurslid van het CNV.

De eerstkomende jaren nemen we nog geen vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden in ons bestuur op. Dit komt door het geringe aantal gepensioneerden bij ons fonds. De bestuursleden worden voor vier jaar benoemd. Ze kunnen tweemaal worden herbenoemd. De personele samenstelling van ons bestuur in 2023 staat vermeld in [hoofdstuk 8.3](#).

Ons bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter en een vicevoorzitter. Er is een rooster van aftreden opgesteld. Dit is bedoeld om de continuïteit in ons bestuur te waarborgen. We proberen met dit rooster te voorkomen dat veel bestuurders in één keer aftreden.

Ons bestuur vergadert ten minste iedere maand. Daarnaast overleggen we regelmatig met de RvT, het VO, de vakorganisaties en de werkgever. Bovendien is er iedere maand contact tussen de voorzitter van ons bestuur en de voorzitter van de RvT en de voorzitter van het VO.

Commissies

Ons bestuur kent geclusterde deskundigheidsgebieden. Per cluster is er een commissie met minimaal drie bestuursleden. Hieronder zijn de commissies en de bijbehorende deskundigheidsgebieden aangegeven.

Cluster	Deskundigheidsgebied
Balansbeheer	Beleggingen
	Renteafdeckingsbeleid
Finance & Risk	Administratieve organisatie en interne controle
	Financieel-technische en actuariële aspecten
	Risico management
Pensioen, Communicatie & Governance	Wet- en regelgeving
	Pensioenregelingen en -soorten
	Communicatie met deelnemers

De commissies vergaderen in principe eenmaal per maand. Daarin bereiden ze dan ook de bestuursvergadering van die maand voor.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Inrichting sleutelfuncties

De inrichting van de drie sleutelfuncties is als volgt:

- ❖ Sleutelfunctie actuariael:
 - ↳ Houder: Milliman.
 - ↳ Vervuller: Milliman.
- ❖ Sleutelfunctie risicobeheer:
 - ↳ Houder: bestuurslid.
 - ↳ Vervuller: interne riskmanager op het bestuursbureau.
- ❖ Sleutelfunctie interne audit:
 - ↳ Houder: geen bestuurslid, de sleutelfunctiehouder interne audit huren we in door middel van een dienstverleningsovereenkomst.
 - ↳ Vervuller: PwC.

De taken en bevoegdheden van de sleutelfunctionarissen zijn vastgelegd in een functieprofiel. De sleutelfunctiehouders zijn verantwoordelijk voor hun aandachtsgebied. Ze zijn ook verantwoordelijk voor de rapportage van bevindingen aan ons het bestuur en aan de RvT. Reageert ons bestuur niet adequaat? Dan kan de sleutelfunctiehouder escaleren naar de RvT. De voorzitter van de RvT is dan de eerste contactpersoon. Ook hebben de sleutelfunctiehouders periodiek overleg met de RvT. Reageert na escalatie naar de RvT ons bestuur naar de mening van de sleutelfunctiehouder niet adequaat? Dan escaleert de sleutelfunctiehouder naar DNB. De vervullers van sleutelfuncties rapporteren aan de sleutelfunctiehouder en hebben periodiek formeel overleg met deze sleutelfunctiehouder.

Bestuursbureau

ICP en NCP hebben één gezamenlijk bestuursbureau. Dat bureau ondersteunt beide besturen bij de voorbereiding en uitvoering van het beleid en bij de invulling van de bestuurlijke regiefunctie. Dit is inclusief het controleren en bewaken van de werkzaamheden van de uitbestedingspartners.

Ons bestuursbureau is daarnaast verantwoordelijk voor het operationele beheer van bepaalde onderdelen van de beleggingsportefeuille. En voor de uitvoering van het balansbeheer van ons pensioenfonds.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

De directeur van ons bestuursbureau voert het dagelijkse management uit. De directeur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de strategie, het beleid van ons pensioenfonds en voor de genomen besluiten. Dit gebeurt op basis van de volgende principes:

- Volledige compliance met wet- en regelgeving.
- Een prudente en kostenefficiënte bedrijfsvoering, met borging van kwaliteit en klantgerichtheid.
- Onafhankelijk van NN/ING, maar waar mogelijk aansluiting bij de bedrijfscultuur.

Eind 2023 bedroeg de totale formatie van het bestuursbureau 10 fte.

Risicomanager

Ons bestuursbureau heeft een integraal risicomanager. De risicomanager rapporteert direct aan de sleutelfunctiehouder risicobeheer. Daarnaast rapporteert de risicomanager aan ons bestuur. De risicomanager vervult ook de sleutelfunctie risicobeheer. De risicomanager bewaakt het risicobeleid en adviseert ons bestuur over de vraag of ons fonds voldoende in control is met betrekking tot de relevante processen.

Klachten en geschillen

Ons fonds heeft een klachtenregeling. Een klacht betreft iedere uiting van ongenoegen van een deelnemer. De pensioenadministrateur (AZL) behandelt een klacht in eerste instantie. Vervolgens kan een deelnemer bij onze klachtencommissie in beroep gaan. De klachtencommissie, waarin drie leden van de commissie pensioen, communicatie en governance zitting hebben, komt alleen bijeen als dit nodig is.

Uitvoeringskosten

De werkgever vergoedt de uitvoeringskosten. Deze komen dus niet ten laste van de premie of het rendement. Ieder jaar stellen we een begroting vast voor de kosten die het fonds in het komend boekjaar verwacht. We komen deze kosten overeen met de werkgever. De begroting is taakstellend. Dat betekent dat als gedurende het jaar mocht blijkt dat de werkelijke kosten hoger zijn dan de begrote kosten, we deze overschrijding in eerste instantie binnen de geldende begroting moeten oplossen. Is dat niet mogelijk? Dan treden we in overleg met de werkgever over een mogelijke uitbreiding van de begroting. Ieder kwartaal informeert ons bestuursbureau ons bestuur over de ontwikkeling van de werkelijke kosten ten opzichte van de begroting en de verwachting van de kosten voor het gehele jaar. Een overzicht van de uitvoeringskosten is opgenomen in [hoofdstuk 4.7](#).

Jaarverslaggeving

Het boekjaar van het fonds valt samen met het kalenderjaar.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Verantwoordingsorgaan

Ons bestuur legt verantwoording af aan het VO. Dat orgaan toetst de beleidskeuzes die we hebben gemaakt. Ook beoordeelt VO of we het beleid goed en binnen de gemaakte afspraken en kaders uitvoeren.

En het toetst of we ieders belangen evenwichtig afwegen. Het oordeel van het VO is opgenomen in hoofdstuk 5 van dit jaarverslag.

Het VO bestaat uit vier leden met een zittingsperiode van vier jaar. Twee leden vertegenwoordigen de werkgever en twee leden de deelnemers. De leden van het VO kunnen tweemaal worden herbenoemd.

De personele samenstelling van het verantwoordingsorgaan in 2023 staat vermeld in [hoofdstuk 8.3](#).

Raad van toezicht

Ons fonds heeft een RvT die uit drie onafhankelijke personen bestaat. De leden van de RvT worden na bindende voordracht van het VO door ons bestuur voor een periode van vier jaar benoemd. We kunnen ze maximaal één keer herbenoemen. Dit gebeurt op basis van een bindend advies van het VO.

De RvT staat ons bestuur ter zijde en stelt zich op als onze gesprekspartner. Daarnaast houdt de RvT toezicht op de uitvoering van ons beleid en op de algemene gang van zaken in ons fonds. Op grond van de Pensioenwet heeft de RvT een aantal specifieke toezichtstaken. Ook zijn bepaalde bestuursbesluiten aan de goedkeuring van de RvT onderworpen. Daaronder valt het besluit tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening.

De RvT vergadert ten minste viermaal per jaar waarvan eenmaal om de rapportage intern toezicht over het afgelopen jaar vast te stellen. Vergaderingen van de RvT en ons bestuur vinden plaats zo vaak als een van beide dit nodig acht, maar ten minste elk kwartaal. Daarnaast vergadert de RvT ten minste tweemaal per jaar met het VO.

De personele samenstelling van de RvT in 2023 staat vermeld in [hoofdstuk 8.3](#).

Externe dienstverleners

Ons fonds heeft delen van de bedrijfsprocessen uitbesteed aan externe partijen. Aan uitbesteding is een aantal risico's verbonden. Daarom hebben we beleid vastgesteld voor de selectie van uitbestedingspartners en de beheersing van de risico's die samenhangen met uitbesteding. Uitgangspunt bij uitbesteding is dat we altijd verantwoordelijk blijven voor de beheersing van het door ons fonds uit te voeren beleid. Ook voor het gedeelte van de werkzaamheden dat is uitbesteed.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

AZL verzorgt de pensioen- en financiële administratie. State Street heeft de effecten in bewaring en voert de beleggings-administratie. Daarnaast beheren externe vermogensbeheerders een deel van de beleggingen. Dit gebeurt in de vorm van beleggingsfondsen, een discretionair aandelenmandaat en een mandaat voor niet-beursgenoteerd onroerend goed. Keylane verzorgt de pensioenplanner van ons fonds.

Pensioenadministratie

AZL administreert de bij ons ondergebrachte pensioenregeling. Daar is een overeenkomst voor afgesloten. Daarin zijn de uitbestedingstaken opgenomen en het kader waarbinnen die taken worden uitgevoerd. Ook bevat deze overeenkomst een service level agreement (SLA) en een bewerkersovereenkomst. Deze zijn nodig om de bescherming van data in overeenstemming met privacywetgeving te waarborgen.

Periodiek rapporteert AZL over de aan haar uitbestede werkzaamheden. Ook is er overleg tussen AZL en ons bestuursbureau over operationele zaken. De uitbestede taken betreffen voornamelijk:

- ✎ Pensioenadministratie en (wettelijke) deelnemerscommunicatie (waaronder het pensioenloket voor de deelnemers).
- ✎ Financiële administratie en (voorbereiding van) externe rapportages.
- ✎ Actuariële diensten.

Custodian

De bewaarneming van de effecten is ondergebracht bij State Street. Datzelfde geldt voor:

- ✎ De beleggingsadministratie.
- ✎ Afhandeling van beleggingstransacties (exclusief niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen).
- ✎ (Vorbereiding van) externe rapportages over beleggingen.
- ✎ Controle en bewaking van beleggingsrichtlijnen.
- ✎ Meting van beleggingsrendementen en van bepaalde risicomanagementdiensten.

De dienstverlening van State Street is vastgelegd in diverse overeenkomsten, waaronder de bewaarovereenkomst, een service level agreement en dienstenspecificaties.

Compliance officer

Projective Group (voorheen geheten Charco & Dique) bekleedt de functie van compliance officer voor ons fonds. De compliance officer ziet toe op de naleving van de gedragscode en de jaarlijkse rapportage hierover. Ook waakt hij ervoor dat ons fonds voldoet aan actuele wet- en regelgeving. Daarnaast houdt de compliance officer toezicht op de deugdelijkheid en effectiviteit van de interne regels en procedures. Hij geeft gevraagd én ongevraagd advies over de uitleg en toepassing van de gedragscode. Tot slot verzorgt het bureau van de externe compliance officer de functie van vertrouwenspersoon voor het ons fonds.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Externe controle

We hebben Mazars Accountants N.V. als externe accountant benoemd. Deze is belast met de wettelijke controle van de jaarrekening van ons fonds. De externe accountant beoordeelt de opzet en de werking van de door ons getroffen beheersingsmaatregelen voor zover deze relevant zijn voor de controle van de jaarrekening. De externe accountant legt verantwoording aan ons af door middel van een accountantsrapport en geeft een verklaring af bij de jaarrekening.

Ons bestuur heeft Milliman Pensioenen B.V. benoemd als certificerend actuaaris. Deze is verantwoordelijk voor de jaarlijkse beoordeling van de pensioenvoorzieningen van ons fonds. Ook beoordeelt deze actuaaris de gehanteerde actuariële grondslagen, de kostendekkende premie, de toepassing van de prudent person bepalingen en overige wettelijk voorgeschreven onderdelen van de Pensioenwet en het toetsingskader. Op basis van deze beoordeling geeft de certificerend actuaaris ieder jaar een actuariële verklaring af, inclusief een toelichtend en verklarend rapport.

Adviseurs

Een aantal vaste externe adviseurs staat ons fonds bij. Dit zijn onder andere Sprenkels en Ortec. Er zijn bovendien mogelijkheden om, al dan niet tijdelijk, externe expertise in te roepen. Dit gebeurt als we dit voor specifieke onderwerpen of op specifieke momenten nodig of wenselijk vinden. Daar zijn afspraken voor gemaakt met verschillende partijen, bijvoorbeeld voor een second opinion of een juridisch advies, website support en communicatie.

Extern toezicht

Ons fonds staat onder toezicht van DNB en de AFM. DNB is verantwoordelijk voor ‘prudentieel toezicht’. DNB kijkt naar de financiën en risico’s. En naar de deskundigheid en integriteit van onze bestuurders. De AFM is belast met ‘gedragstoezicht’ en beoordeelt onder andere of ons fonds goede invulling geeft aan zijn informatieverplichtingen.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

04. Bestuursverslag

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

4. Bestuursverslag

De ontwikkelingen op de financiële markten zorgen, in samenhang met veranderingen in de samenleving, voor onzekerheid bij de deelnemers over de opzet en waardevastheid van hun toekomstige pensioen. Ons bestuur van NN CDC Pensioenfonds ziet het als zijn taak om met een goed en gedegen pensioenfondsbestuur stabiliteit en voorspelbaarheid na te streven. Daarbij worden heldere beleidskaders, een prudent beleggings- en risicobeheerbeleid, kostenefficiënte uitvoering plus tijdige en duidelijke communicatie ingezet.

4.1. Pensioenbeleid

Ons pensioenfonds voert de van 1 januari 2014 tot 1 oktober 2022 van toepassing zijnde premievrije pensioenregeling van NN uit. Wij zijn zelf geen partij bij de door de sociale partners gesloten toepasselijke pensioenovereenkomst(en).

Pensioenregeling

Per 1 oktober 2022 is voor medewerkers Nationale Nederlanden de NN basispensioenregeling beëindigd.

Voor medewerkers van NN Investment Partners gebeurde dit per 1 mei 2023. De pensioenopbouw in de NN basispensioenregeling is hiermee beëindigd en dus premievrij gemaakt. Dit met uitzondering van deelnemers die aanspraak hebben op premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid.

De NN basispensioenregeling kwalificeert als een collectieve beschikbare premieregeling (Collective Defined Contribution oftewel CDC-pensioenregeling). De werkgever kan IFRS- accounting (IAS 19R) met DC-classificatie toepassen.

Kern van de NN basispensioenregeling is dat de werkgever jaarlijks een vaste premie beschikbaar stelde. Met deze premie streefde ons fonds naar pensioenverwerving op basis van het middelloonstelsel. De werkgever gaf voor de pensioenverwerving geen garanties en heeft geen verplichting om méér te betalen dan de reeds voldane vaste premie. Samengevat luidt de CDC-regeling als volgt:

- ❖ Uitsluitend pensioenopbouw wegens premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid
- ❖ Een ouderdomspensioen van 1,875% van de pensioengrondslag.
- ❖ Een partnerpensioen op risicobasis van 1,3125% per jaar.
- ❖ Een wezenpensioen op risicobasis van 20% van het partnerpensioen.
- ❖ Voor overige oud deelnemers en pensioengerechtigden aanspraak op de tot de premievrijmaking bij ons fonds opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten.
- ❖ Een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar.
- ❖ Voorwaardelijke toeslagverlening.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Toeslagverlening

Algemeen

Ons bestuur ziet het als zijn opdracht om zo goed mogelijk bij te dragen aan het koopkrachtbehoud van de bij ons fonds ondergebrachte pensioenen. Dit betekent dat het beleggingsbeleid niet uitsluitend gericht is op de bescherming van de nominale rechten. In het beleggingsbeleid is een rendementsstreven ingebouwd. Daarbij balanceren we nominale zekerheden en toeslagambities evenwichtig. Wettelijke grenzen geven daarbij de grenzen aan.

Volgens het besluit nFTK (nieuw Financieel Toetsings Kader) mag toeslag worden verleend als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. We mogen alleen toeslagen verlenen voor zover we die bestendig kunnen toekennen. Voor ons fonds geldt dat we bij een beleidsdekkingsgraad van ongeveer 152% volledige toeslagen kunnen verlenen. Bij een beleidsdekkingsgraad tussen de 110% en de 152% mogen we gedeeltelijke toeslag verlenen. De toeslagmaatstaf is de ‘definitieve consumentenprijsindex alle huishoudens afgeleid oktober - oktober’. De toeslaggraadmeter bepaalt welk deel van de prijsindex we als toeslag mogen geven. Dit gebeurt op basis van de regels voor toekomstbestendig indexeren.

Ons beleid is om in principe toeslagen die we mogen toekennen, toe te kennen op basis van de hoogte van de toeslaggraadmeter per eind september.

Toeslagverlening per 1 januari 2023

De beleidsdekkingsgraad per eind september 2022 was 122,2%. Daardoor mochten we volgens de regels van het toekomstbestendig indexeren toeslag verlenen. Ons bestuur heeft besloten om de maximale indexatie van 7,36% te verlenen.

Toeslagverlening per 1 januari 2024

De CPI oktober 2022 - oktober 2023 bedraagt -1,98%. Omdat dit een negatief percentage is, hebben we geen toeslag per 1 januari 2024 kunnen verlenen.

Gemiste toeslagen

Als over een jaar geen toeslag of niet de volledige toeslag is verleend, wordt dit bijgehouden in de administratie. Zodra de beleidsdekkingsgraad van ons fonds hoger is dan ongeveer 152%, is inhaalindexatie mogelijk.

Klachten en geschillen

In 2023 is de klachtenregeling en het klachtenbeleid van ons fonds aangepast. Dit is gebeurd in verband met de Gedragslijn “Goed omgaan met klachten” van de Pensioenfederatie en de invoering van de Wet toekomst pensioenen per 1 juli 2023. Uitgangspunt van de klachtenbehandeling is ontvankelijkheid, klantgevoeligheid en leren van klachten.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Onze administrateur AZL behandelt klachten in eerste instantie. Daarna kan een belanghebbende in beroep gaan bij de klachtencommissie van ons fonds. Vervolgens kan men de klacht aan de Ombudsman, vanaf 1 januari 2024 de Geschillen Instantie Pensioenfondsen, of aan de burgerlijke rechter voorleggen.

Onder klacht verstaan we elke uiting van ontevredenheid In 2023 zijn de volgende klachten zijn behandeld:

Onderwerp	Aantal behandelde klachten	Geëscaleerde klachten	Geschillen
Service en klantgerichtheid	3		
Behandelingsduur	7		
Informatieverstrekking	10		
Deelnemersportaal	7		
Keuzebegeleiding			
Pensioenberekening en -betaling	6	1	
Registratie werknemersgegevens/datakwaliteit			
Toepassing wet- en regelgeving: algemeen	6		
Toepassing wet- en regelgeving: invaren, transitie			
Financiële situatie			
Duurzaamheid			
Overig	3	2	
Totaal	42	3	

29 belanghebbenden waren tevreden over hoe hun klacht is afgehandeld. Van 16 belanghebbenden is dit onbekend. De belangrijkste verbetering van 2023 is de omslag van een meer procesgerichte benadering naar een klantgerichte. Dit komt ook tot uitdrukking in de uitslag van de uitvraag van de Pensioenfederatie over de klachtenbehandeling. Daarbij hebben we een score van 89 (= duiding goed) behaald.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Jaarverslag 2023

4.2.Beleggingsbeleid

Ons fonds is in 2014 gestart met het beleggen van de pensioenpremies. Het beheerd vermogen is de afgelopen tien jaar geleidelijk toegenomen. De opzet en structuur van onze beleggingsportefeuille is in die periode wel gewijzigd. De portefeuille is met enkele beleggingscategorieën uitgebreid door de groei van het beheerd vermogen, de afnemende invloed van de premie en de wens tot verdere diversificatie. Deze diversificatie houdt verband met het verder optimaliseren van de verhouding van risico en rendement. In 2023 hebben we de strategische asset allocatie van 50% matching portefeuille en 50% return portefeuille voortgezet. De strategische rente-afdekking voor 2023 was op 70% (op basis van marktrente) vastgesteld in het beleggings- en rente-afdekkingsbeleid van 2023. Door de stijging van de rentes steeg de dekkingsgraad gedurende het jaar en besloot het bestuur om de financiële belangen van de belanghebbenden te beschermen tegen neerwaartse risico's nu het fonds geen actieve deelnemers meer heeft. Hierbij heeft het bestuur conform het beleid gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om de strategische rente-afdekking maximaal 10% te laten afwijken: deze verhoging naar 80% vond plaats tijdens het pieken van de rentes in oktober 2023.

Economie

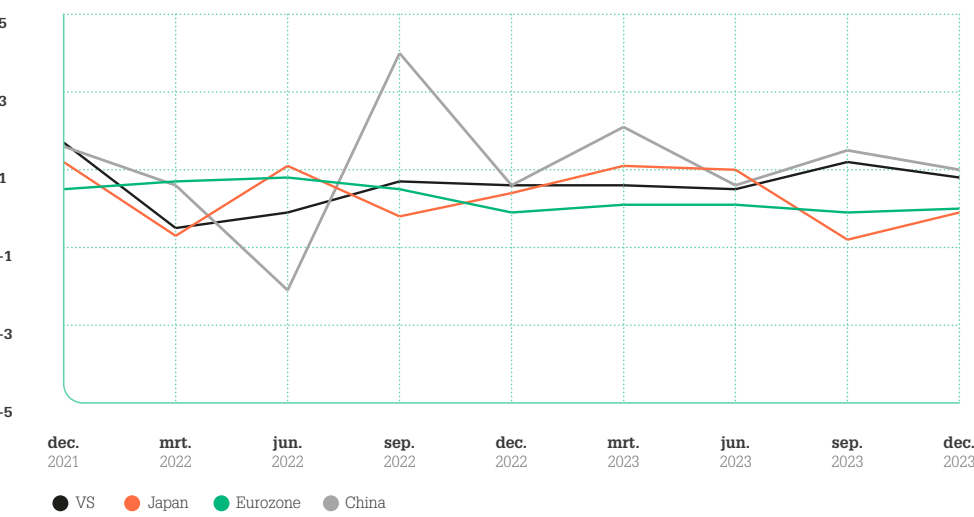
Konden de centrale banken de aanhoudende hoge inflatie terugdringen zonder de economie (recessie) te verzwakken? Dat was voor 2023 een belangrijke vraag, want bij terugdringing van de hoge inflatie liggen recessie en een stijging van de werkloosheid op de loer. Vooralsnog lijken de centrale banken aardig op schema te liggen om de economieën zacht te laten landen en een recessie te vermijden. Dit komt mede door de enorme fiscale stimuleringen door overheden. De Amerikaanse economie werd door president Biden met forse fiscale maatregelen gestimuleerd. De Inflation Reduction Act en de Chips Act hadden een enorme positieve invloed op de bedrijfsinvesteringen, met name in de halfgeleiderindustrie.

De wereldwijde economie is over heel 2023 met circa 3% gegroeid. Deze groei ligt in lijn met de trendmatige groei en werd voornamelijk gedreven door de sterke(re) Amerikaanse economie. Die is over heel 2023 met circa 2,5% toegenomen. Aan de andere kant bleven Europa en China achter met een economische groei van respectievelijk circa 0,5% en 5,2%.

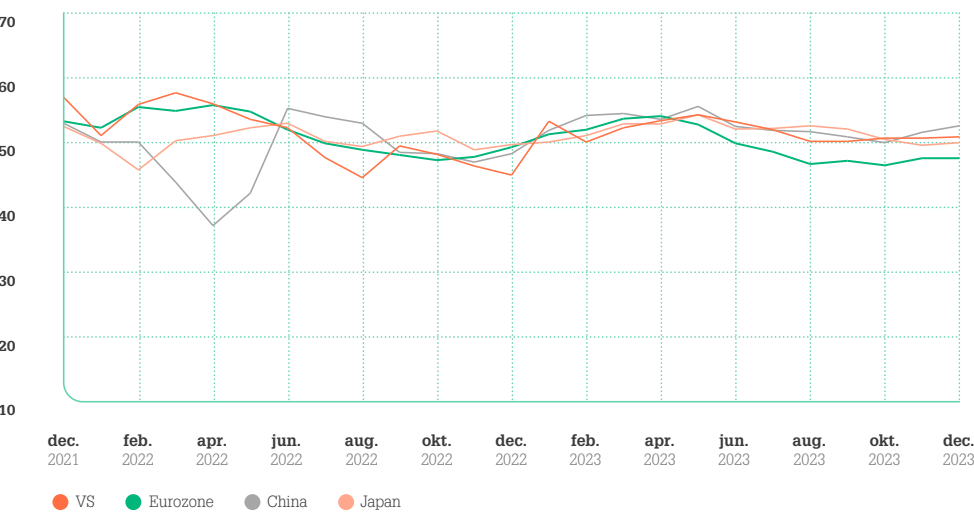
Het terugdringen van de hoge inflatie door de centrale banken kreeg in 2023 steun in de rug. Dit kwam doordat herstel optrad in de verstoring van de wereldwijde handelsketens. Die waren door de coronacrisis ontstaan. In Amerika daalde de headline inflatie in december 2023 tot 3,4% jaar op jaar. In de eurozone tot 2,9% jaar op jaar. De kerninflatie lag iets hoger. In december 2023 bedroeg de Amerikaanse kerninflatie 3,9% jaar op jaar en in de eurozone 4,2% jaar op jaar.

In de Verenigde Staten liep de werkloosheid op van 3,5% tot 3,9%. In de Eurozone daalde de werkloosheid juist licht van 6,7% tot 6,5%. De stijging van de werkloosheid in Amerika werd voornamelijk gedreven door een hogere arbeidsparticipatie(graad). De afname van de krapte op de arbeidsmarkt was ook terug te zien in de daling van het aantal openstaande vacatures. In

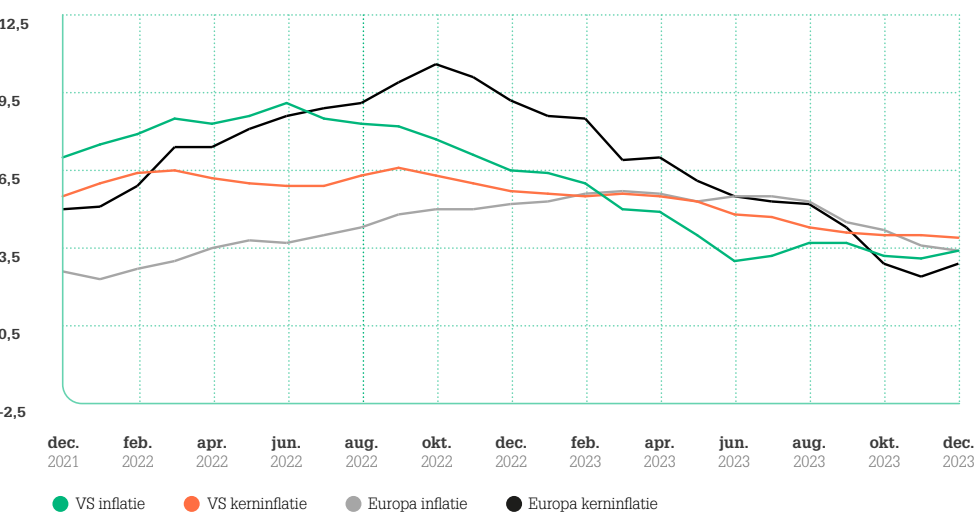
Grafiek 1 Bruto binnenlands product (BBP) (%)

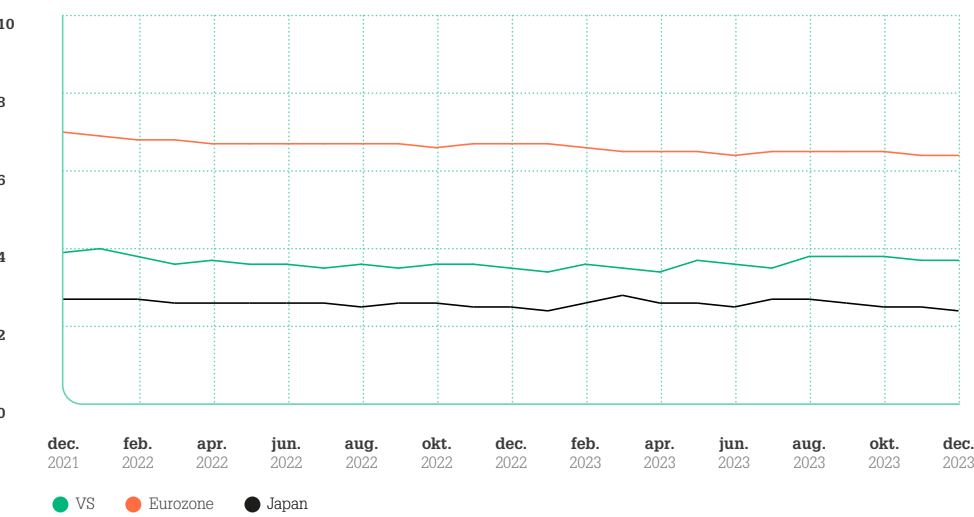
Grafiek 2 Samengestelde inkoopindicatoren (PMI)

Grafiek 3 Inflatie VS en Europa (%)

Grafiek 4 Werkloosheid VS, Eurozone en Japan (%)

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Jaarverslag 2023

de Verenigde Staten daalde de jobs-workers gap (verschil tussen vraag naar arbeid en aanbod van arbeid) tot circa 2 miljoen. Daarmee lag de gap veel lager dan de piek van circa 5,7 miljoen die in maart 2022 werd bereikt. Als gevolg van de afgenomen krapte op de arbeidsmarkt nam de druk op loonstijgingen af. In het derde kwartaal van 2023 stegen de lonen in de Verenigde Staten met circa 4,4% geannualiseerd. Ook in Europa is er sprake van een afvlakking van de forse loonstijgingen. In Europa zullen de lonen in 2023 naar verwachting met circa 5% stijgen.

Monetair beleid

De Amerikaanse economie bleef in 2023 hard groeien, ondanks 425 basispunten aan renteverhogingen in 2022. Als gevolg van deze sterke groei werd de Amerikaanse centrale bank (Fed) gedwongen om het krappe monetaire beleid van 2022 verder voort te zetten. De beleidsrente is in 2023 met 100 basispunten verhoogd tot een bandbreedte van 5,25% tot 5,5%. Het tempo waarmee de Fed haar balans afbouwde (quantitative tightening (QT)) bleef in 2023 onveranderd. De maandelijkse afbouw bedroeg circa \$ 95 miljard op een totale balans van circa \$ 7.100 miljard per 31 december 2023.

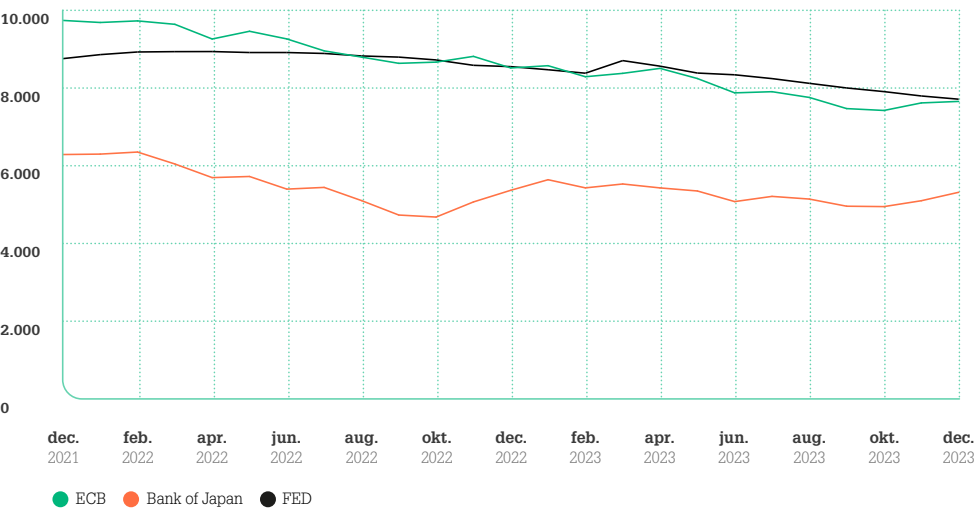
De Europese centrale bank (ECB) was agressiever dan de Fed; de depositorente steeg met 200 basispunten tot een tarief van 4%. Dit kwam door de hardnekkige Europese inflatie. In de Verenigde Staten steeg de depositorente vooral door de sterke economie. De herinvesteringen door de ECB, die voortvloeiden uit het Asset Purchase Programme (APP) werden vanaf juli 2023 definitief beëindigd. Daarmee wordt de balans van de ECB sindsdien met circa € 30 miljard per maand afgebouwd.

Financiële markten

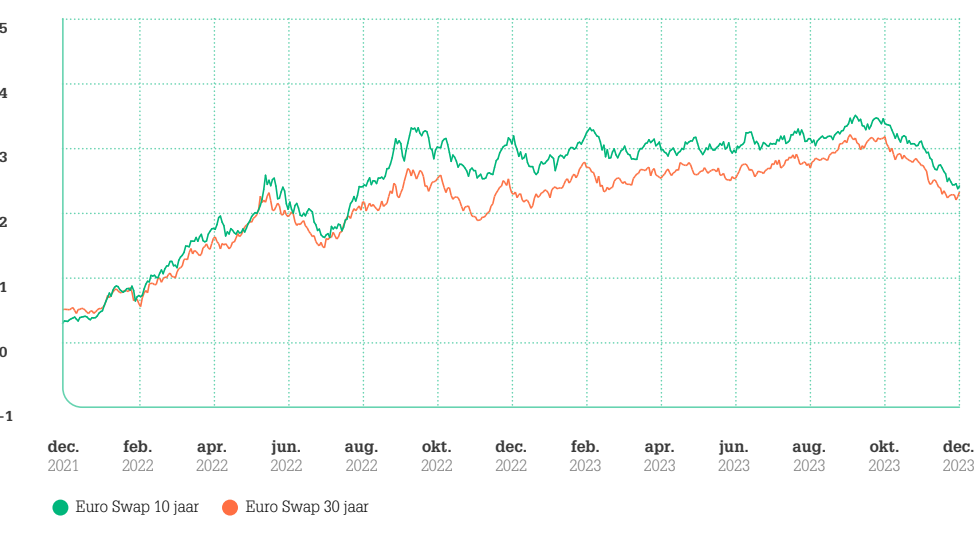
Het was een zeer volatiel jaar op de financiële markten. Amerikaanse kapitaalmarktrentes stegen in de eerste 10 maanden van het jaar hard. Dit kwam door de stijging van de beleidsrentes en een hogere “term premium”. Dat is de risicovergoeding die beleggers eisen om langlopende obligaties in portefeuille te nemen. Deze hogere term premium werd met name gedreven door a) het gebrek aan begrotingsdiscipline van de Amerikaanse overheid, b) de Amerikaanse inflatie (die waarschijnlijk structureel hoger zal komen te liggen) en c) meer volatiliteit van de inflatie en de economische groei. In Europa werden de kapitaalmarktrentes hierdoor mee omhooggetrokken. Deze stijgingen werden in de laatste twee maanden van 2023 tenietgedaan. Dit kwam door de gunstige inflatieontwikkeling. De inflatie kwam steeds meer in de richting van de doelstelling van 2% die de centrale banken beogen. Beleggers denken daarom dat de piek in rentes is bereikt. Rentes zijn hierdoor de laatste maanden van 2023 flink gedaald.

2023 was een goed jaar voor aandelen, want de bedrijfswinsten hielden goed stand. De grootste stijgingen waren te zien in de Verenigde Staten en Japan. De stijging in Amerika werd vooral gedreven door de grote technologiebedrijven. Die profiteerden van de ontwikkelingen op het gebied van Artificial Intelligence (AI). Japanse aandelen werden onder andere ondersteund door de zwakke yen en corporate governance hervormingen. Bijvoorbeeld de Tokyo Stock Exchange die Japanse bedrijven aanspoorde hun balans te optimaliseren om een hoger rendement op het eigen vermogen te genereren. Aan het einde van 2023 kregen aandelen nog een extra stimulans door de lagere kapitaalmarktrentes. Financiële markten gingen in de futures-markten uit van circa zes renteverlagingen van 25 basispunten in 2024 door de Amerikaanse en Europese centrale bank.

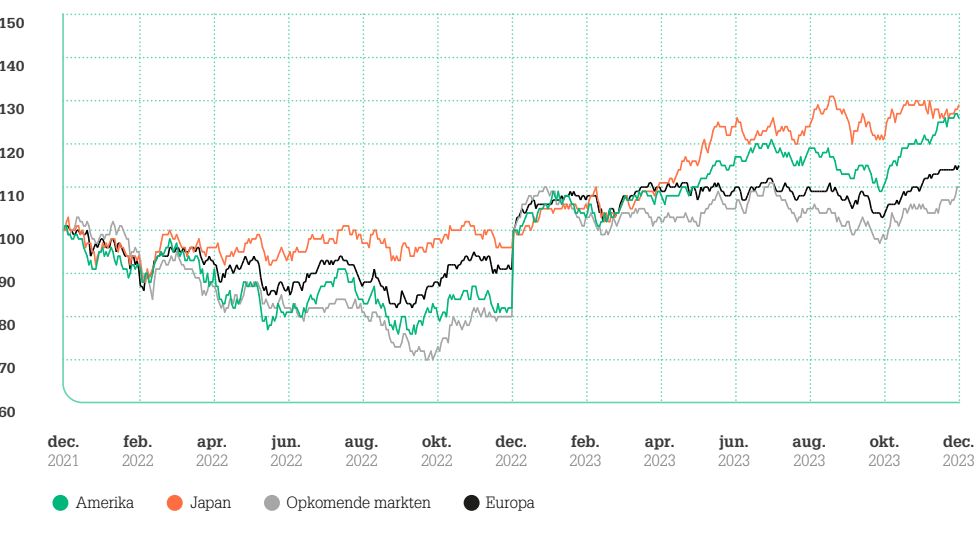
Grafiek 5 Schuldenberg centrale banken in mrd US dollars

Grafiek 6 10 en 30 jaars swapcurve (%)

Grafiek 7 Aandelenrendementen in lokale valuta (01-01-2022 = 100)

Grafiek 8 Olieprijs in US\$ Noordzee Brent

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Jaarverslag 2023

Allocatie, samenstelling balans en beleggingsportefeuille

Onze portefeuille is opgedeeld in een matching en een return portefeuille.

De matching portefeuille heeft als kerntaak het voor een belangrijk deel afdekken van de pensioenverplichtingen van ons fonds (renterisico). Dit gebeurt met vastrentende waarden, zoals langlopende staatsobligaties en renteswaps. De afdekking doen we ook vanwege regelgeving. Die vereist de afdekking van bepaalde risico's, waaronder het renterisico dat voortkomt uit het verdisconteren van de verplichtingen.

De return portefeuille is opgezet met als doel op lange termijn overrendement voor de realisatie van toeslagen te behalen. Dit gebeurt door middel van beleggingen in zakelijke waarden. Dat zijn aandelen, vastgoed en bedrijfsobligaties. Daarmee kunnen we in principe ook het inflatierisico (voor een deel) afdekken.

Voor het grootste deel van het jaar hebben we volgens de strategische asset gewichten belegd. Daarbij lag de actuele rentehedge rond de strategische rentehedge van 70%. Na de sterke stijging van de kapitaalmarktrentes sinds medio juli liepen de dekkingsgraden op naar 130% tot 135%. Besloten werd om de strategische renteafdekking te verhogen tot 80% op basis van de marktcurve. Ons doel was de bescherming van de financiële belangen van alle belanghebbenden tegen neerwaartse risico's.

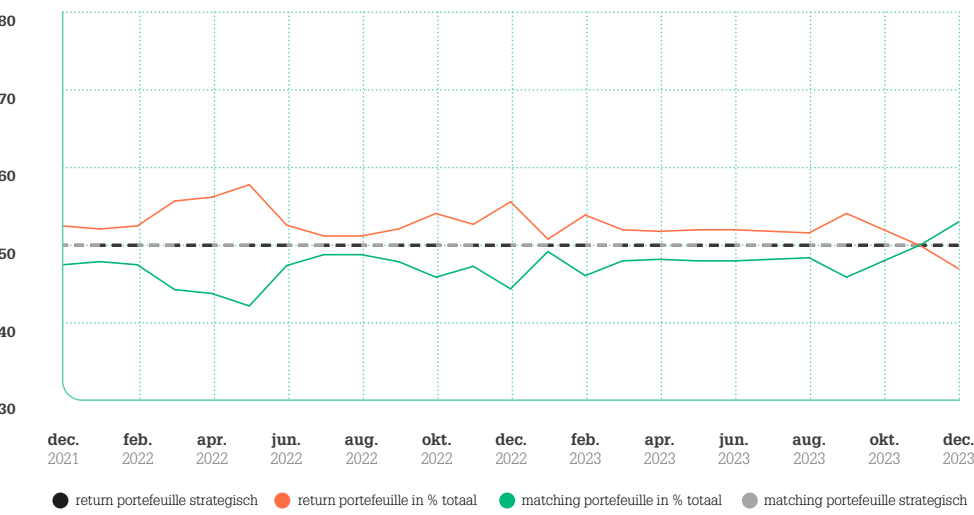
Voor de afdekking van het renterisico hebben we de matching portefeuille op continue basis bijgestuurd, als dat in onze ogen wenselijk was. Overtollige liquiditeiten hebben we tijdelijk in korte staatsobligaties belegd binnen de matching portefeuille.

Gedurende 2023 en in lijn met het beleid zijn de zes belangrijkste valuta's op de balans (gedeeltelijk) afgedekt. Het doel van de afdekking is de volatiliteit van de performance van de totale portefeuille te reduceren. En daarmee ook de volatiliteit van de dekkingsgraad.

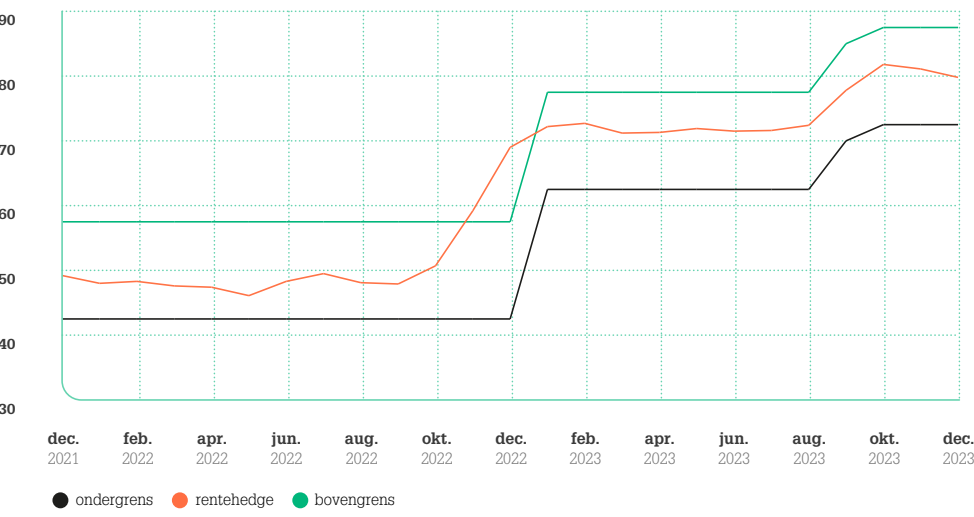
Samenstelling matching en return portefeuille

De matching portefeuille heeft als voornaamste doel de afdekking van het renterisico. Deze portefeuille bestaat uit Euro gedenomineerde vastrentende waarden met een hoge kredietwaardigheid: minimaal AA-/AA3) en renteswaps. Sinds 1 maart 2023 kunnen we ook gebruik maken van repo's in de matching portefeuille.

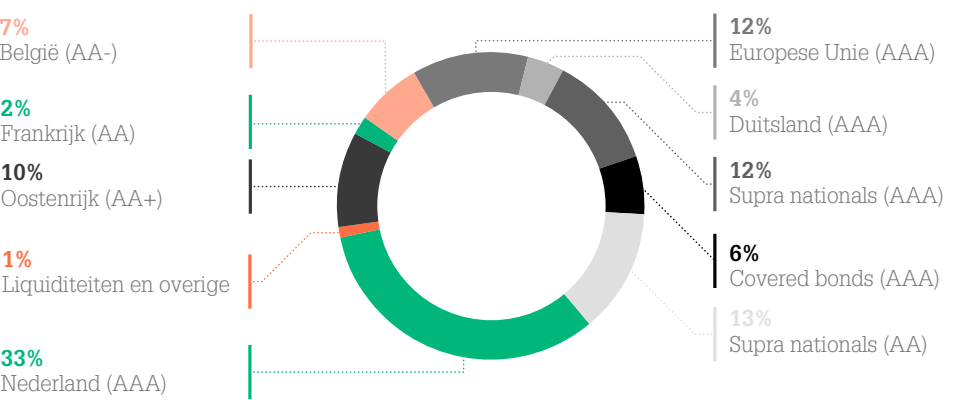
Grafiek 9 Verdeling matching en return portefeuille (%)

Grafiek 10 Rentehedge op basis van marktcurve (%)

Grafiek 11 Verdeling matching portefeuille

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Het grootste deel van de return portefeuille in het segment ontwikkelde markten werd toebedeeld aan een passief discretionair wereldwijd aandelenmandaat. Door het discretionaire karakter hebben we meer grip en controle op de portefeuille. Daarnaast biedt dit aandelenmandaat voordelen voor kosten en fiscaliteit. Verder participeren we in de actief beheerde beleggingsfondsen in aandelen opkomende markten van Hermes en UBS. In de return portefeuille zijn de small cap managers Berenberg (Europa) en M&G (Japan) aangesteld. Vanwege onduidelijkheid over de toekomst van ons fonds is besloten vooralsnog niet te beleggen in beide small cap managers. ETF's voor aandelen ontwikkelde en opkomende markten kunnen we beperkt inzetten voor bijsturing of liquiditeitsdoeleinden.

Janus Henderson beheert sinds april 2023 actief de global high yield exposure Dit gebeurt in een beleggingsfonds, waarbij alle ETF's zijn verkocht. Het Europese investment grade bedrijfsobligaties mandaat beheren we intern. Voor de vastgoedportefeuille fungeert Van Lanschot Kempen als fiduciair vastgoedmanager.

Rendement

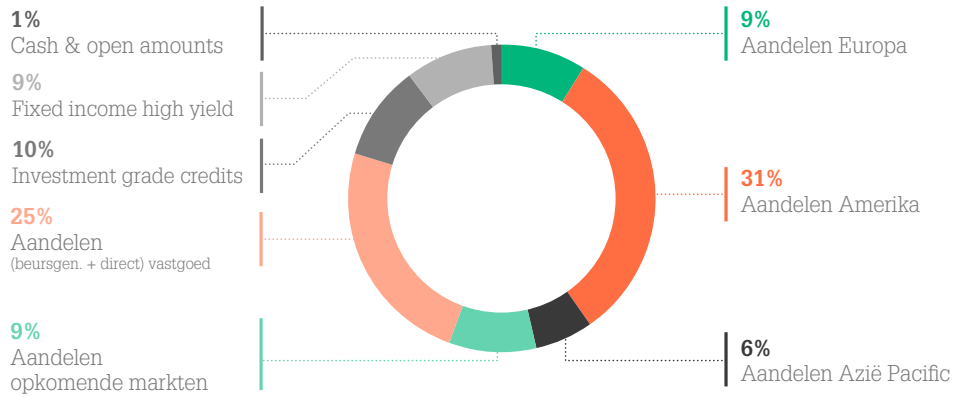
Over 2023 was het rendement van de gehele portefeuille positief. We behaalden positieve rendementen zowel in de matching portefeuille door de gedaalde rentes als in de return portefeuille. Met name de aandelen droegen bij aan de rendementen in de return portefeuille.

Matching portefeuille

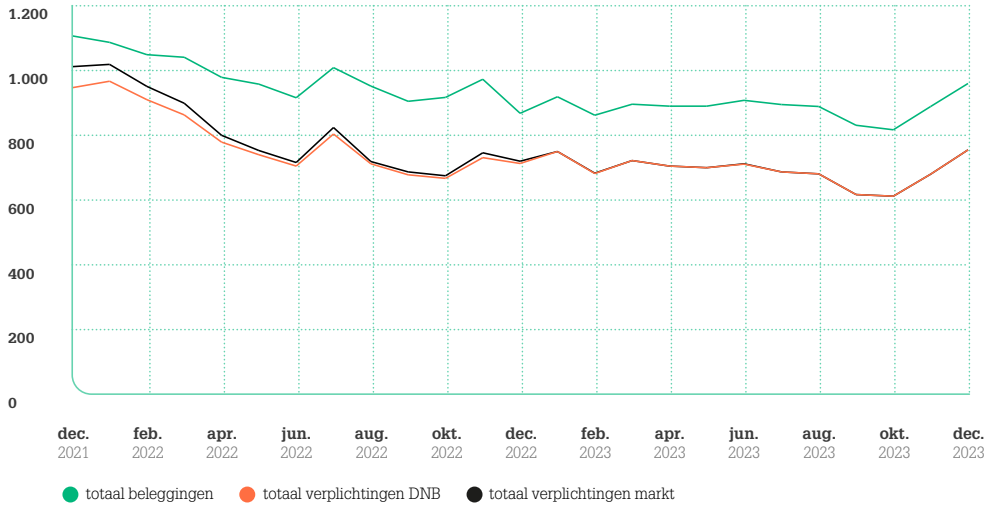
De uiteindelijke daling van de kapitaalmarktrentes resulteerde in een waardestijging van ruim 12% van de obligaties en de swaps in de matching portefeuille. Daarmee presteerde deze portefeuille ruim 6% beter dan de stijging van de verplichtingenbenchmark.

De transactiekosten in 2023 waren € 144 lager dan in 2022.

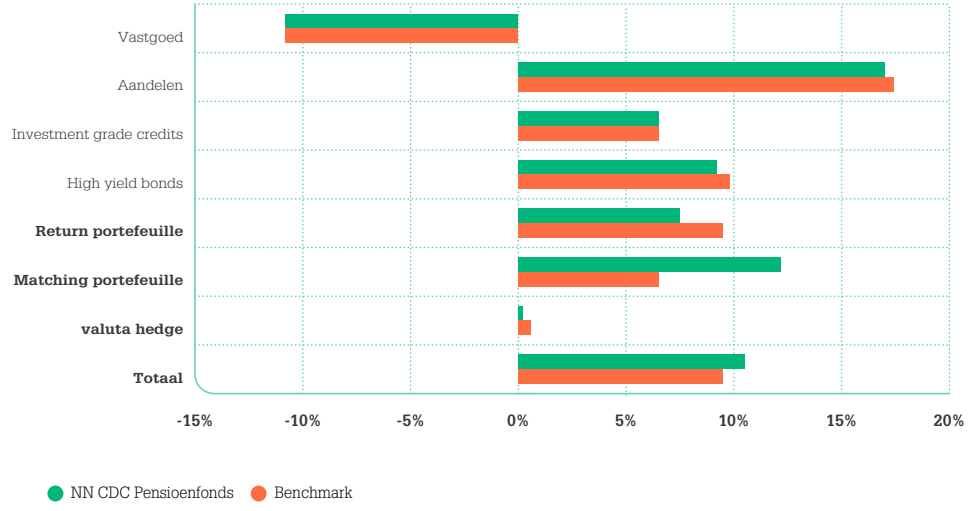
Grafiek 12 Verdeling return portefeuille

Grafiek 13 Totaal beleggingen en verplichtingen in € mln

Grafiek 14 Rendement matching en return portefeuille

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Return portefeuille

Het grootste deel van de return portefeuille in het segment aandelen ontwikkelde markten werd gealloceerd naar een passief discretionair wereldwijd aandelenmandaat. Ook participeert ons pensioenfonds in de actief beheerde beleggingsfondsen in aandelen opkomende markten van Hermes en UBS. ETFs voor aandelen (ontwikkelde en opkomende) markten kunnen worden beperkt ingezet voor bijsturing of liquiditeitsdoeleinden.

2023 was een goed jaar voor aandelen. Aandelen ontwikkelde markten stegen in 2023 met circa 20% en presteerden hiermee iets beter dan de benchmark. De stijgingen werden voornamelijk gedreven door de bedrijfswinsten die goed standhielden en de sterk positieve koersontwikkelingen van de grote Amerikaanse technologiebedrijven. Die bedrijven profiteerden van de ontwikkelingen op het gebied van Artificial Intelligence (AI). Ook de daling van de rentes deden de aandelenkoersen goed. Aandelen opkomende markten deden het minder goed dan de aandelen ontwikkelde markten. In deze regio heeft China een zware weging in de benchmark. De Chinese economie heeft te kampen met een diepe vastgoedcrisis: vastgoedbedrijven hebben hoge schulden. Daarnaast is er sprake van deflatie. Samen zorgt dit voor daling van het vertrouwen bij de Chinese consument. De werkloosheid bleef onder andere hierdoor ook hoger dan verwacht. Dit had negatieve gevolgen voor de economische groei. De opkomende markten aandelenfondsen stegen met ongeveer 3% en bleven hiermee achter op de benchmark. Die steeg met 6,1%.

Voor de vastgoedportefeuille is Van Lanschot Kempen de fiduciair vastgoedmanager. De vastgoedportefeuille bestaat uit Nederlandse woningen, multi-sectorfondsen met exposure naar Amerikaans, Aziatisch en Europees vastgoed en een Paneuropees logistiek vastgoedfonds. Direct vastgoed daalde met circa 10,6%. Dit kwam met name door de afwaardering van vastgoedobjecten wereldwijd. Commercieel vastgoed, zoals kantoren, werden naast de hogere rentes ook geraakt door de shift naar thuiswerken.

De global high yield exposure wordt sinds april 2023 actief beheerd door Janus Henderson. Dit gebeurt in een beleggingsfonds. Het Europese investment grade bedrijfsobligaties mandaat wordt intern beheerd. High yield bedrijfsobligaties kenden een positief rendement van circa 9,2%. Tegelijkertijd steeg de benchmark met ongeveer 9,8%. De investment grade credits portefeuille had een rendement van ongeveer 6,5%. Deze deed het hiermee 5 basispunten slechter dan de benchmark.

De transactiekosten in 2023 waren € 136 lager dan in 2022.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

NN CDC Pensioenfonds en duurzaamheid

In Europa gelden sinds 2021 regels voor informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector. Deze regels gelden ook voor ons pensioenfonds. De volgende onderwerpen leggen we hieronder aan u uit.

- 👉 Hoe gaan we om met duurzaamheidsrisico's.
- 👉 Waarom we geen rekening houden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheid.
- 👉 Beloningsbeleid en duurzaamheidsrisico's.

Hoe gaan wij om met duurzaamheidsrisico's

Aan beleggen zijn risico's verbonden. Zo kan de waarde van de beleggingen veranderen door koersschommelingen en gebeurtenissen op de markt. Ook duurzaamheidsrisico's kunnen van invloed zijn op de waarde van de beleggingen.

Duurzaamheidsrisico's zijn risico's op ecologisch, sociaal en/of governance gebied, waardoor de waarde van een belegging kan dalen. Zo kan de waarde van vastgoed dalen als het in een gebied ligt waar de zeespiegel is gestegen en de kans op overstromingen is toegenomen.

De beoordeling, de controle en bewaking van risico's heeft ons fonds in haar besluitvormingsprocedures en risicobeheer opgenomen. We beoordelen bij onze beleggingsbeslissingen duurzaamheidsrisico's zoals zij dat ook doet voor andere risico's.

Als we hoge duurzaamheidsrisico's bij een belegging vaststellen, kunnen we besluiten om een belegging te vervangen door een andere belegging met lagere duurzaamheidsrisico's.

Dit is bijvoorbeeld het geval als we van oordeel zijn dat het risico op onverwachte of voortijdige afschrijvingen groot is. Dit als gevolg van nieuwe regelgeving op klimaat- en milieugebied (stranded assets).

Ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren worden niet in aanmerking genomen

Ons pensioenfonds houdt geen rekening met de ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren in onze beleggingsbeslissingen. Dit betekent dat we geen onderzoek doen naar de negatieve gevolgen van onze beleggingen op mens, milieu, maatschappij en omgeving.

We beleggen de premies om rendement te behalen om een pensioen te kunnen uitkeren. Om de ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren te kunnen berekenen zijn veel data nodig. Deze data zijn kostbaar en de kwaliteit ervan is vaak nog onvoldoende. Ook zijn deze data niet voor alle beleggingen beschikbaar. Ons fonds weet niet of zij ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren in de toekomst wel gaat meewegen in haar beleggingsbeslissingen. We beoordelen dit periodiek opnieuw.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Hoe ziet het ESG-beleid voor de matching portefeuille eruit?

De matching portefeuille belegt alleen in Europese landen en semi-overheidsdebiteuren met een minimale rating van AA-. De portefeuille belegt (daarmee) niet in landen waarvan het bij wet is verboden om in te beleggen. De lijst van uitgesloten landen wordt door ons pensioenfonds bijgehouden.

Hoe ziet het ESG-beleid voor de matching portefeuille eruit?

De return portefeuille belegt in:

- 1) aandelen ontwikkelde markten,
- 2) aandelen opkomende markten,
- 3) vastgoed,
- 4) investment grade bedrijfsobligaties,
- 5) high yield bedrijfsobligaties en
- 6) exchange-traded-funds (ETFs) (mogelijk).

1) Het beheer van aandelen ontwikkelde markten wordt voor het overgrote deel gevoerd door middel van een discretionaire portefeuille die wordt aangehouden bij State Street Global Advisors. Deze discretionaire portefeuille belegt niet in bedrijven en landen waarvan het bij wet is verboden om in te beleggen. Zo belegt ons pensioenfonds niet in landen die zijn geplaatst op de sanctielijsten van de Verenigde Naties en/of de Europese Unie. Ook beleggen we niet in partijen die betrokken zijn bij de handel en productie van (controversiële) wapens.

Een beperkt deel van het beheer van aandelen ontwikkelde markten wordt momenteel nog gevoerd door middel van een of meerdere Exchange Traded Funds (ETF). De manager van een ETF bepaalt haar eigen ESG-beleid. Daarbij heeft pensioenfonds als participerende belegger dit fonds niet geselecteerd op het ESG-beleid.

2) Het beheer van aandelen in opkomende markten wordt gevoerd door twee beleggingsfondsen. Deze fondsen voeren onafhankelijk van ons pensioenfonds een eigen ESG-beleid. Daarbij kan het thema duurzaamheid integraal onderdeel uitmaken van het beleggingsbeleid.

3) Voor het vastgoed wordt voornamelijk belegd in vastgoedfondsen. Hierbij wordt niet belegd in uitgesloten bedrijven.

4) Het beheer van investment grade bedrijfsobligaties wordt door middel van een discretionaire portefeuille intern beheerd. Deze discretionaire portefeuille belegt niet in uitgesloten bedrijven zoals hierboven genoemd. Ons pensioenfonds kan hier namelijk zelf de regie over voeren.

5) Het beheer van high yield bedrijfsobligaties wordt gevoerd door een beleggingsfonds.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

6) Exchange Traded Funds (ETFs) (kunnen) worden belegd in aandelen ontwikkelde landen, aandelen opkomende landen, beursgenoteerd vastgoedaandelen en high yield bedrijfsobligaties. De manager van een ETF bepaalt haar eigen ESG-beleid. Daarbij heeft het fonds als participerende belegger de ETFs niet geselecteerd op het ESG-beleid. Dit betekent dat niet uit te sluiten is dat door een ETF in een bedrijf wordt belegd dat op de lijst staat van uitgesloten bedrijven. Momenteel heeft het fonds geen exposure naar ETFs.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

4.3. Financieel beleid / actuariële paragraaf

In een CDC-pensioenregeling staat de jaarlijkse pensioenpremie vooraf vast. Daardoor weet ons pensioenfonds vooraf hoeveel premie er binnen zal komen. Het betreft de premie voor de deelnemers van Goldman Sachs. Zij hebben tot 1 mei 2023 bij ons fonds pensioen opgebouwd. Over het boekjaar 2023 hebben we € 8 miljoen aan premie ontvangen. Deze premie beleggen we. De beleggingsresultaten en de rente bepalen de actuele financiële positie van ons pensioenfonds. Die drukken we uit in de dekkingsgraad. Deze geeft aan in hoeverre we op de lange termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. Hoe hoger de dekkingsgraad, des te beter onze financiële positie. In 2023 is onze dekkingsgraad gestegen. Dit kwam vooral door goede rendementen op de zakelijke waarden en de lichte daling van de rente.

x € 1 mln	2023	2022	2021	2020	2019
Voorziening primo	712,1	946,6	902,3	668,5	471,2
Inkoop nieuwe aanspraken	3,7	92,9	118,4	104,6	74,8
Wijziging rentecurve				158,6	129,5
- wijziging UFR methodiek	-4,9	2,6	17,4		
- wijziging rentetermijnstructuur	18,6	-413,8	-92,1		
Benodigde interesttoevoeging	23,2	-5,1	-5,4	-2,5	-1,3
Binnenkomende waardeoverdracht	0,7	6,8	5,7	4,8	1,5
Uitgaande waardeoverdracht	-2,8	-3,6	-1,5	-1,5	-1,6
Toename voorziening toekomstige kosten	0,1	1,9	2,2	1,9	1,4
Vrijval excassokosten	-0,1	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Uitkeringen	-2,9	-2,1	-1,6	-1,2	-1,1
Actuariel resultaat op sterfte	-0,1	-0,9	-1,3	-2,3	-1,1
Actuariel resultaat op arbeidsongeschiktheid	-0,6	0,8	3,8	-0,4	-1,3
Actuariel resultaat op mutaties	0,1	0,1	-0,1	0,0	0,0
Toeslagverlening	-	74,5	-	-	-
Wijziging actuariële grondslagen/methoden	7,3	8,7	2,2	-27,9	-2,7
Overige mutaties technische voorzieningen	0,7	2,8	-3,4	-0,3	-0,8
Ultimo	755,0	712,1	946,6	902,3	668,5

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Ontwikkeling voorziening pensioenverplichtingen

De toename van de voorziening pensioenverplichtingen in 2023 bedraagt € 42.978. De benodigde interesttoevoeging was de belangrijkste oorzaak met € 23.189. Ook de wijziging van de rentecurve is was een belangrijke oorzaak. Het effect bedroeg per saldo € 13.622. De toename van de voorziening pensioenverplichtingen door nieuwe opbouw bedroeg € 3.741.

Het saldo van de binnenkomende waardeoverdrachten ten opzichte van de uitgaande waardeoverdrachten zorgde voor een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 2.071. Het gesloten karakter van ons fonds speelt hierbij een belangrijke rol. Binnenkomende waardeoverdrachten zijn sinds mei 2023 helemaal niet meer mogelijk.

De voorziening toekomstige kosten is voor het dekken van toekomstige administratiekosten. Bij elke pensioenuitkering valt een stukje van deze voorziening vrij. In 2023 was de toevoeging aan deze voorziening € 78, terwijl er € 63 van deze voorziening vrijviel bij de uitkeringen.

Het actuariael resultaat op sterfte laat een winst van € 261 zien op langlevensrisico. Daarnaast laat het een verlies zien van € 200 op kortlevensrisico. Een winst op langlevensrisico betekent dat de deelnemers korter leven dan we op grond van de sterftegrondslagen van ons fonds verwachten. Een verlies op het kortlevensrisico betekent dat vaker een partnerpensioen is toegekend dan we op grond van onze grondslagen verwachten.

Het actuariael resultaat op arbeidsongeschiktheid komt enerzijds door een negatief resultaat op arbeidsongeschiktheid voor de inloopgroep arbeidsongeschiktheid. Dit resultaat is met name ontstaan doordat één deelnemer uit de inloopgroep in 2023 volledig arbeidsongeschikt is geworden. Anderzijds was er een positief resultaat op arbeidsongeschiktheid voor de reguliere deelnemers. Dit komt primair doordat de rente begin 2023 fors hoger ligt dan begin 2022. De resultatenanalyse in boekjaar 2023 is gebaseerd op de rente begin 2023.

In 2021 is een risicopremie betaald om schades voor arbeidsongeschiktheid in 2023 te dekken na 104 weken wachttijd. Hiervoor was de reguliere voorziening uitlooprisico arbeidsongeschiktheid bestemd. De risicopremie 2021 die vrijvalt uit de voorziening voor uitlooprisico arbeidsongeschiktheid was meer dan voldoende om de schades in 2023 te dekken.

Systematiek gedempte kostendekkende premie

De Pensioenwet stelt dat de ontvangen premie de kosten van de pensioenopbouw moet dekken. Concreet schrijft de Pensioenwet voor dat de feitelijke premie die pensioenfondsen moeten ontvangen tenminste gelijk is aan de gedempte kostendekkende premie. De gedempte kostendekkende premie, zoals wij die hanteren, is de premie gebaseerd op het verwacht rendement van ons fonds. We sluiten hierbij aan op de strategische beleggingsmix van ons fonds. Ook hanteren we de maximale parameters volgens het advies van de Commissie Parameters van 2015.

In de jaarrekening (vanaf pagina 64) zetten we de opbouw van de verschillende premies nader uiteen.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Ontvangen premie dekt de kosten

Over het boekjaar 2023 hebben we € 8,3 miljoen (inclusief kostenvergoeding) premie ontvangen. De gedempte kostendekkende premie op basis van de Pensioenwet bedraagt € 7,1 miljoen (inclusief kostenvergoeding). De ontvangen premie voldoet hiermee aan de eis van de Pensioenwet dat de ontvangen premie de kosten van de pensioenopbouw moet dekken.

Herverzekeringsbeleid

Ons beleid is om de staartrisico's voor wat betreft arbeidsongeschiktheid en overlijden af te dekken. We hebben hiervoor de stop-loss herverzekering bij Zwitserleven verlengd tot eind april 2023. Vanaf 1 mei 2023 is ons fonds volledig premievrij. Een proportionele herverzekering is een herverzekering met een eigen risico per deelnemer.

Resultaat op de premie

x € 1 mln	2023	2022	2021	2020	2019
Ontvangen premie	8,3	107,5	133,0	125,5	96,1
Benodigd voor pensioenopbouw	-3,5	-87,0	-111,0	-97,4	-70,2
Beschikbaar voor kosten	-2,6	-4,7	-4,6	-4,5	-3,5
Risicopremie overlijdensrisico	-0,1	-2,7	-3,5	-3,5	-1,9
Risicopremie arbeidsongeschiktheid	-0,2	-3,2	-4,0	-3,8	-2,8
Totale benodigde premie	6,4	97,6	123,1	109,2	78,4
Resultaat op premie	1,9	9,9	9,9	16,3	17,7

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Resultaat op waardeoverdracht

Op de waardeoverdrachten die in het boekjaar 2023 zijn afgerond, ontstaat een resultaat. Dat resultaat komt omdat de overdrachtswaarde berekend is op de wettelijke waarderingsgrondslagen op het moment van overdracht. Aan de andere kant is de mutatie in de technische voorziening gebaseerd op de grondslagen van ons fonds. Daardoor hebben we in 2023 een winst van € 71 op waardeoverdrachten geboekt. Dit resultaat bestaat uit een winst op inkomende waardeoverdrachten van € 326 en een verlies op uitgaande waardeoverdrachten van € 255.

Ontwikkeling dekkingsgraad

De dekkingsgraad is de verhouding tussen het aanwezige vermogen en de contante waarde van de pensioenverplichtingen. De dekkingsgraad geeft dus aan in hoeverre we op de lange termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. Hoe hoger de dekkingsgraad, hoe beter de financiële positie van ons fonds. Dit bepaalt ook of we de pensioenen onder voorwaarden kunnen verhogen met toeslagen. Dit zorgt voor een waardevast pensioen.

Onze dekkingsgraad steeg gedurende 2023. Dat kwam met name door goede rendementen op zakelijke waarden. De ontwikkeling van de dekkingsgraad in 2023 is te zien in grafiek 15. Grafiek 16 toont de ontwikkeling van de rentetermijnstructuur, zoals gepubliceerd door DNB.

De premie voor het komende jaar is een vast percentage van de pensioengrondslag. Gedurende 2023 nam de buffer in de premie door de dalende rente licht af.

Eind 2023 hebben we onze reële dekkingsgraad gepubliceerd. Bij de berekening van de reële dekkingsgraad houden we rekening met de beleidsdekkingsgraad. Die is nodig voor een toekomstbestendige toeslag op basis van een verwacht prijsindexcijfer van 2%. Met andere woorden: als de reële dekkingsgraad gelijk is aan 100%, dan is de beleidsdekkingsgraad voldoende om toekomstbestendig een toeslag van 2% per jaar toe te kennen.

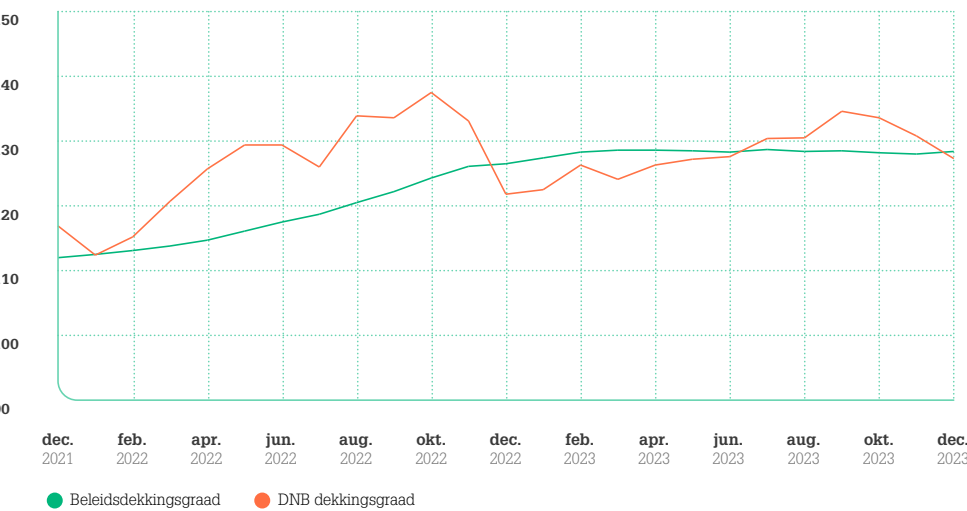
Haalbaarheidstoets

In het eerste kwartaal van 2023 hebben we de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. Met deze haalbaarheidstoets analyseren we of:

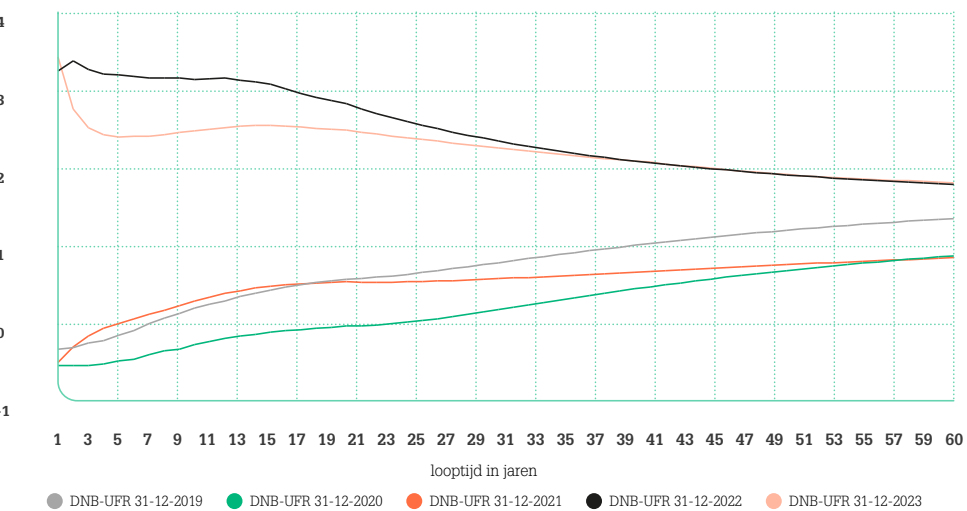
- ✎ Het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau voldoende aansluit bij de door ons gekozen ondergrens.
- ✎ Het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweerscenario niet te veel afwijkt van het gemiddeld verwachte pensioenresultaat.

De wettelijk voorgeschreven berekeningshorizon is 60 jaar. De doorrekening voeren we uit op basis van een uniforme scenarioset die DNB ieder kwartaal ter beschikking stelt. Verder wordt verondersteld dat zowel de pensioenregeling als

Grafiek 15 Dekkingsgraad o.b.v. DNB rentestructuur (%)

Grafiek 16 Rentetermijnstructuur (DNB-UFR%)

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

de premiestelling gedurende de berekeningshorizon niet wijzigen. Ons bestuur heeft in overleg met de sociale partners de volgende grenzen vastgesteld voor het pensioenresultaat:

- ✎ Het gemiddeld verwachte pensioenresultaat op fondsniveau: minstens 80%.
- ✎ De spreiding tussen het gemiddeld verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in een slechtweerscenario: maximaal 35%.

Het gemiddeld verwachte pensioenresultaat op fondsniveau is in deze toets 90%. Dat is ruim boven de ondergrens van 80%. De spreiding tussen het gemiddeld verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in een slechtweerscenario is 26%. Dat is ruim onder de bovengrens van 35%.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

4.4. Communicatiebeleid

Per 1 mei 2023 is de pensioenopbouw voor medewerkers van NN IP (NN IP) gestopt. Op 1 oktober 2022 is de opbouw voor medewerkers van NN gestopt. Vanaf 1 mei 2023 is ons fonds dus een volledig gesloten fonds. We denken daarom na over onze toekomst. Blijven we zelfstandig voortbestaan of niet? Wat houden de nieuwe regels voor pensioen voor gesloten pensioenfondsen in?

Via de nieuwsflitsen en de websitepagina ‘nieuw pensioenstelsel’ hebben we onze deelnemers en andere belanghebbenden geïnformeerd over de toekomstige ontwikkelingen. Daarin spelen niet alleen wij, maar ook de werkgever en vakbonden een rol. Wie waarvoor verantwoordelijk is, hebben we in 2023 duidelijk op onze website aangegeven. Hierdoor kunnen we de verwachtingen van onze deelnemers beter managen. Bijvoorbeeld als het gaat over het te volgen tijdspad. Aangezien er meerdere partijen aan zet zijn, hangt het tijdspad mede af van wanneer de diverse stakeholders een beslissing over de toekomst van ons fonds nemen.

Verder vond ons pensioenfonds het belangrijk om transparant te zijn over al zijn activiteiten: openheid over het gevoerde beleid, de resultaten, de gevolgen voor de deelnemers en de deelnemers bewust maken van hun eigen pensioensituatie. Daarnaast vond ons fonds het van belang tijdig verwachtingen te managen rondom de toeslagverlening over 2023 en voor NN IP deelnemers, de pensioenopbouw vanaf 1 oktober. Updates over de komst en impact van het nieuwe pensioenstelsel werden gegeven via de website en de nieuwsbrieven.

We vinden het belangrijk dat we transparant zijn over:

- ✎ Ons gevoerde beleid.
- ✎ De resultaten die we bereikt hebben.
- ✎ De gevolgen van ons beleid voor onze deelnemers; en
- ✎ Dat we onze deelnemers bewust maken van hun eigen pensioensituatie. Dat betekent dat we onze deelnemers er op wijzen dat ze zelf ook een verantwoordelijkheid hebben voor hun pensioen.

In 2023 hebben we aandacht besteed aan de toeslagverlening over 2023.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Beleid

In 2023 hebben we ons communicatiebeleid uitgevoerd, gebaseerd op de missie en visie. Onze kernboodschappen en middelen zijn daarop afgestemd, evenals de doelgroepen waarop we ons richten.

Missie

We streven naar een zorgvuldige uitvoering van de CDC-pensioenregeling. Dit houdt in:

- ✎ Uitvoeren van de pensioenadministratie (verplichtingen/opgebouwde aanspraken) van deelnemers.
- ✎ De optimalisatie van het pensioenresultaat binnen aanvaardbare risico's en kosten.
- ✎ Tijdige, duidelijke en transparante communicatie.

Visie

Ons fonds is transparant over:

- ✎ Het gevoerde beleid.
- ✎ De bereikte resultaten.
- ✎ De gevolgen voor onze deelnemers.
- ✎ Deelnemers bewust maken van hun pensioensituatie.

Thema's

Naast aandacht voor de dagelijkse pensioenuitvoering, communiceerden we over:

- ✎ De gestegen dekkingsgraad.
- ✎ Beleggingsresultaten.
- ✎ Keuzemogelijkheden.
- ✎ De komst van nieuwe bestuursleden.
- ✎ Toeslagverlening.
- ✎ De nieuwe regels voor pensioen.
- ✎ Nieuwe klachten- en geschillenregeling.
- ✎ De nieuwe online webinar tool.

Deelnemers zijn door ons uitgenodigd om zich te verdiepen in hun pensioen en om in actie te komen als dat nodig was.

Overige activiteiten zijn geweest:

- ✎ Voortzetting van correcte, evenwichtige, duidelijke en tijdige pensioencommunicatie. De deelnemer en zijn of haar behoefte aan een realistisch pensioenbeeld met inzicht in koopkracht, risico's en handelingsperspectief stonden en staan centraal.
- ✎ Inspannen om pensioen relevant te maken door middel van op leeftijdsgroepen gerichte communicatie, online tools,

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

webinars en workshops.

- (Uit)bouwen van duurzame relaties met in- en externe stakeholders.

Doelgroepen

In de verslagperiode hebben we een gewogen mix van pensioencommunicatie en corporate communicatie ingezet, die is afgestemd op de behoeften van de gesegmenteerde doelgroepen:

- Ruim 12.000 medewerkers die vanwege hun arbeidsrelatie met NN tussen 2014 en 2023 pensioen hebben opgebouwd in de CDC-pensioenregeling. We maken onderscheid op basis van:
 - Leeftijd (20-35 jarigen, 36-44 jarigen, 45-58 jarigen en 59-67 jarigen).
 - (Oud) deelnemers die belangrijke veranderingen meemaken in hun leefsituatie, zoals ontslag, huwelijk, scheiding en arbeidsongeschiktheid.
 - Engelstalige medewerkers.
- Een relatief kleine groep pensioengerechtigden (circa 700) die aanspraken bij ons fonds hebben opgebouwd en periodiek informatie ontvangen over hun pensioen.
- Interne stakeholders (verantwoordingsorgaan, raad van toezicht, werkgevers, HR, ondernemingsraad, platform pensioencommunicatie).
- Externe stakeholders DNB, AFM en de vakorganisaties.

Online tools

We stimuleren onze deelnemers hun pensioen actief te bewaken en controleren. Dat maakt ze pensioenbewust.

Daardoor krijgen ze ook inzicht in wat hun pensioenregeling inhoudt, of hun pensioen voldoende is en wat hun handelingsperspectief is. Daarbij hebben ze de keuze uit de volgende online tools:

- De **Pensioenplanner** die inzicht geeft in hun pensioensituatie (wat krijg ik straks en is het voldoende), de mogelijke acties en de gevolgen van (en combinatie van) pensioenkeuzes op hun pensioen. Uit eerder klanttevredenheidsonderzoek is gebleken dat meer dan de helft van de deelnemers de Pensioenplanner ooit heeft bezocht.
- De **Mijn Omgeving** ('Mijn Pensioen') die inzicht geeft in het pensioen bij ons pensioenfonds (bedragen, toeslagen, UPO en nieuwe pensioenregeling) en toegang tot het zelf online regelen van pensioenzaken.
- **Pensioen 1-2-3** dat een gelaagd overzicht geeft van wat onze deelnemers in de CDC-pensioenregeling krijgen.
- **Mijn Pensioenoverzicht** dat inzicht geeft in AOW, opgebouwd en te bereiken werkgeverspensioen, pensioen voor nabestaanden en life events. Uit eerder onderzoek is gebleken dat bijna 90% van onze deelnemers deze site een keer heeft bezocht.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Resultaten

In 2023 zijn vier onderzoeksmethoden ingezet om de realisatie van de communicatiedoelstellingen te bewaken en controleren.

Webstatistieken

In 2023 is op kwartaalbasis het bezoek aan de website gevolgd door middel van google analytics. Op grond hiervan is meer inzicht gekregen in de mate waarin de website voldoet aan informatiebehoeften van deelnemers. Waar nodig zijn verbeteringen aangebracht.

Feedbacktool

Om de impact van communicatie te meten (is de informatie begrijpelijk, relevant en zet het aan tot actie?), is in 2023 een feedbacktool ingezet op de website en nieuwsbrieven. Waar nodig heeft dit geleid tot verbeteringen.

Digitale nieuwsbrieven

In 2023 zijn vijf nieuwsflitsen verstuurd naar (oud) deelnemers, pensioengerechtigden en abonnees. Deze nieuwsflitsen bevatten actueel nieuws over ons fonds. Deze informatie hebben we voor een deel gerelateerd aan life events en opinies. Doel is het pensioenbewustzijn te stimuleren en de lezers aan te zetten tot actie (handelingsperspectief). De response statistieken van de nieuwsflitsen laten zien dat ze goed gelezen worden en voor veel websitebezoek zorgen. De statistieken geven inzicht in bezoek- en leesgedrag. Ook zien we in de statistieken het aantal keer dat lezers doorklikken naar de achterliggende artikelen op de website.

Pensioenplanner

Elk kwartaal analyseren we ook de statistieken van het bezoek aan de planner. Helaas blijkt dat het bezoek aan onze planner tegenvalt. En dat komt omdat onze planner een beperkte functionaliteit heeft. Daarom zijn in 2023 voorbereidingen getroffen voor een nieuwe pensioenplanner.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

4.5. Integraal risicomanagement

Pensioenuitvoering brengt risico's met zich mee: financiële en niet-financiële. Integraal risicomanagement is een kerntaak van ons pensioenfondsbestuur. Die omvat de vaststelling van strategisch risicobeleid, handhaving van dit beleid, het inrichten van risicomanagementprocessen om de feitelijk gelopen risico's te controleren en te bewaken en het inspelen op toe- en afname van risico's. Risicomanagement maakt deel uit van de besluitvormingsprocessen van ons bestuur. Het behoort ook tot het dagelijks werk van ons bestuursbureau. Het is onderdeel van de aan derden uitbestede processen waar we scherp toezicht op houden. Een bestuurslid van ons fonds is de sleutelfunctiehouder risk. Een onafhankelijke riskmanager binnen ons bestuursbureau is de vervuller van de risk functie.

Risico's op de bestuursagenda

Ons bestuur heeft ongeveer tachtig risico's vastgesteld om te bewaken. Ook is er aandacht voor ontwikkelingen die mogelijk buiten deze vastgestelde risico's vallen. Dit doen we onder meer door het nauwgezet volgen van de financiële markten, van bestandsontwikkelingen en van demografische ontwikkelingen. De vastgestelde risico's beoordelen we ieder jaar opnieuw. Dan stellen we vast of een risico nog van toepassing is. Of dat we andere risico's moeten bewaken. Ook bepalen we of de maatregelen om de risico's te beheersen nog voldoende en aanvaardbaar zijn.

Daarnaast bespreken we ieder kwartaal het integrale risicobeleid en de risico ontwikkeling op basis van daarvoor opgestelde rapportages. Iedere bestuursvergadering informeert de integraal risicomanager ons over de laatste ontwikkelingen en meldt zij eventuele incidenten. In 2023 is veel aandacht besteed aan:

- 🔻 **De processen bij AZL:** in 2023 zijn er meerdere problemen geweest in de uitvoering bij deze uitbestedingspartner. Ons bestuursbureau heeft nauw contact met AZL om de dienstverlening te controleren, bewaken en bij te sturen.
- 🔻 **De vernieuwing van het IT-landschap van AZL:** Die vernieuwing is bedoeld om de overstap naar een nieuwe pensioenregeling onder de Wet Toekomst Pensioenen te kunnen faciliteren. De vernieuwing van het IT-landschap is een omvangrijk programma. We volgen dat nauwgezet.

In het vierde kwartaal van 2023 heeft ons fonds haar tweede Eigenrisicobeoordeling (ERB) gehouden. De ERB is een proces om te komen tot een integrale beoordeling van de effectiviteit van het risicobeheer, de beheersmaatregelen en de doelmatigheid daarvan.

In deze ERB is geanalyseerd hoe ons fonds op een beheerste wijze de overgang naar de WTP gaat uitvoeren. In het eerste kwartaal van 2024 zal ons fonds het verslag dat is opgesteld naar aanleiding van de ERB, delen met DNB.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Risicohouding NN CDC Pensioenfonds

Onze risicohouding voldoet aan de ‘prudent person regel’ (=goed huisvaderschap). Onze risicohouding komt voor de lange termijn tot uitdrukking in twee grenzen, die voortvloeien uit de periodieke haalbaarheidstoets. De eerste grens is een ondergrens van de mediaan van het pensioenresultaat. De tweede grens is een bovengrens voor het verschil tussen de mediaan van het pensioenresultaat en het pensioenresultaat in een slecht weer scenario (de 5% slechtste scenario's).

In 2023 heeft ons fonds de twee grenzen in overleg met sociale partners als volgt vastgesteld:

- 1. Ondergrens van de mediaan van het pensioenresultaat: 85%
- 2. Bovengrens voor het verschil tussen de mediaan van het pensioenresultaat en het pensioenresultaat in een slecht weer scenario (de 5% slechtste scenario's): 35%

Voor de korte termijn is de risicohouding terug te zien in de hoogte van het vereist eigen vermogen. Het vereist eigen vermogen is een door DNB voorgeschreven noodzakelijke buffer op basis van het risico dat ons pensioenfonds loopt. Hiervoor geldt een bandbreedte van 117% tot 123%.

Ons fonds sluit voor de indeling van risico's en het risicobeleid in de fondsdocumenten aan bij de hoofdindeling van het model Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode (FIRM) van DNB. Volgens dit model zijn er twee soorten risico's:

- 👉 **Financiële risico's:** matching risico, marktrisico, krediet- en tegenpartijrisico en verzekeringstechnisch risico.
- 👉 **Niet-financiële risico's:** uitbestedingsrisico, IT-risico, juridisch risico, operationeel risico, integriteitsrisico, reputatierisico en omgevingsrisico.

Financiële risico's

De financiële risico's komen in belangrijke mate tot uiting in het totale solvabiliteitsrisico van ons fonds. Anders gezegd: het risico dat we nu of in de toekomst onvoldoende financiële middelen hebben om onze pensioendoelstellingen waar te maken. Onze pensioendoelstellingen zijn een combinatie van de nominale opbouwambitie en het streven om ieder jaar toeslagen te verlenen op basis van prijsinflatie. Deze pensioendoelstellingen zijn vastgelegd in het pensioenreglement en in de overige fondsdocumenten.

Als maatstaf om de ontwikkeling van het solvabiliteitsrisico te bewaken, gebruikt ons fonds het vereist eigen vermogen. Deze maatstaf geeft ons bestuur een indicatie van het risico op korte termijn (1 jaar). De bereidheid tot het nemen van beleggingsrisico's is in overeenstemming met de afspraken in de pensioenovereenkomst, de CDC-premiefinanciering en de pensioenambities. De risicohouding stemmen we periodiek af met de sociale partners en het VO.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

De bereidheid om financiële risico's te lopen komt concreet tot uitdrukking in het beleid:

- ❧ Voor het beperkt afdekken van renterisico en valutarisico en
- ❧ Met betrekking tot het beleggen in obligaties, aandelen en vastgoed.

Voor ieder van deze risico's zijn richtlijnen vastgelegd in het beleggingsplan. De optelsom van deze financiële risico's komt tot uitdrukking in het vereist eigen vermogen van 17% tot 23%.

De belangrijkste financiële risico's die ons fonds loopt zijn:

- ❧ **Renterisico:** door rentedalingen neemt de dekkinggraad af (indien niet 100% afgedekt). Ons fonds heeft de renteafdekking naar aanleiding van de premievrijmaking verhoogd. Dit renterisico dekken we op basis van de marktrente voor 80% af eind december 2023.
- ❧ **Aandelenrisico en vastgoedrisico:** koersverliezen op aandelen en vastgoedbeleggingen kunnen leiden tot een afname van de dekkinggraad. Per eind december 2023 was ruim 47% van het vermogen in deze categorieën belegd.
- ❧ **Kredietrisico:** de dekkinggraad kan dalen vanwege uitlopende credit-spreads op obligatiebeleggingen of door wanbetaling en/of faillissement van uitgevende ondernemingen (van bedrijfsobligaties).
- ❧ **Valutarisico:** er wordt wereldwijd in aandelen en vastgoed belegd. Het hieraan verbonden valutarisico wordt voor de zes belangrijkste valuta voor 50% tot 110% afgedekt.
- ❧ **Concentratierisico:** concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de beleggingsportefeuille in regio's, economische sectoren of bij tegenpartijen. Ons fonds heeft geen posities in eenzelfde uitgevende instelling in vastgoed en aandelen groter dan 2% van de totale beleggingen.
- ❧ **Actuariële risico's:** leven deelnemers gemiddeld langer dan is verondersteld bij de premiestelling? Of is er sprake van een grotere toename van arbeidsongeschiktheid dan verondersteld? Dan kan de dekkinggraad van ons fonds dalen. Dit risico beheersen we door bij de vaststelling van de voorzieningen met prudente grondslagen te rekenen. Daarnaast is ons fonds herverzekerd. Dit is voor het geval dat zich grote verliezen voordoen bij arbeidsongeschiktheid of sterfte.

Om de feitelijke ontwikkeling van de financiële risico's te controleren en bewaken maakt ons fonds gebruik van een op dagelijkse basis bijgewerkte beleggingenadministratie, maandrapportages en periodieke scenario-analyses. Ook gebruiken we per deelrisico vastgestelde limieten, richtlijnen en restricties. Deze liggen vast in het beleggingsplan en in de overeenkomsten met externe uitvoerders. Ons bestuursbureau ziet toe op de naleving ervan en de risicomanager rapporteert hierover aan ons bestuur.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Niet-financiële risico's

De niet-financiële risico's komen voor in de interne processen van ons fonds. Ook komen deze risico's voor in de uitbestede processen. Bijvoorbeeld in rapportages, administratie, betalingen, vermogensbeheer, bewaarneming van effecten en communicatie. Hieronder gaan we specifiek in op uitbestedingsrisico, IT-risico en integriteitsrisico. De belangrijkste niet financiële risico's zijn:

- ✎ **Uitbestedingsrisico:** om dit risico te beheersen heeft ons fonds een uitbestedingsbeleid opgesteld. Daarnaast zijn er richtlijnen voor de selectie en monitoring van externe managers vastgelegd. Operationeel risicomanagement is daarin een cruciale factor. Het beleid van ons fonds voor de niet-financiële risico's is, om deze waar mogelijk te vermijden. Of door effectieve controle- en beheersingsmaatregelen deze risico's zoveel mogelijk te verminderen. Ons bestuursbureau is zo ingericht dat er continu toezicht is op de externe uitvoerders.
- ✎ **IT-risico:** ons fonds heeft in 2023 onderzocht in hoeverre de belangrijkste uitbestedingspartners voldoen aan de DNB Good Practice Informatiebeveiliging. Daarnaast controleren en bewaken we nauwlettend het programma IT-vernieuwing bij AZL.
- ✎ **Integriteitsrisico:** ons fonds vindt het van groot belang om te voorkomen dat het betrokken raakt bij handelingen die tegen de wet ingaan en/of die maatschappelijk onbetamelijk zijn. Ons fonds beheerst het integriteitsrisico door het treffen van geschikte beheersmaatregelen. Mocht zich een kans op een integriteitsrisico voordoen, nemen we zo snel mogelijk adequate maatregelen.

Verantwoord risico

Ons fonds voert een CDC-pensioenregeling uit met een vaste premie. Daarin zoek we steeds de balans tussen bescherming van de nominale pensioenen en het nastreven van rendement. Dat doen we om pensioenen te kunnen verhogen met toekomstige toeslagen. Zo zorgen we dat de koopkracht bij inflatie behouden blijft.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

4.6. Governance

Bij de oprichting van ons fonds hebben we voor een paritair bestuursmodel gekozen. Dit hebben we gedaan op basis van een weging van de voor- en nadelen van de verschillende bestuursmodellen. Onze stakeholders hebben hier ook hun voorkeuren voor uitgesproken.

Bestuur van ons pensioenfonds

In het bestuur van ons pensioenfonds zijn in 2023 een werknemers- en een werkgeverslid teruggetreden. Er is een nieuw werknemers- en werkgeverslid benoemd:

Uittreding

- Ingmar Minderhoud, bestuurslid namens de deelnemers, is op 2 april 2023 teruggetreden als bestuurslid in verband met zijn vertrek bij NN. Het bestuur is hem zeer erkentelijk voor zijn inzet en expertise ten behoeve van het fonds en de deelnemers.
- Anna Timmermans, bestuurslid namens de werkgever, is op 23 april 2023 teruggetreden als bestuurslid in verband met het aflopen van haar termijn. Ons bestuur is haar eveneens zeer erkentelijk voor haar inzet en expertise ten behoeve van het fonds en de deelnemers.

Toetreding

- Per 1 juni 2023 is Muriël Freriksen als vertegenwoordiger namens de deelnemers tot ons bestuur toegetreden.
- Per 22 juni 2023 is Eva de Mooij als werkgeverslid tot ons bestuur toegetreden.

Bestuursvergaderingen

In principe vergadert ons bestuur twaalf keer regulier per jaar. Daarnaast vinden er aanvullende vergaderingen en besluitvorming per e-mail plaats. De reguliere bestuursvergaderingen werden, waar nodig, afgesloten met een apart overleg tussen ons bestuur en de integraal risicomanager. Eén of twee weken voor de reguliere bestuursvergaderingen kwamen de commissies en het bestuursbureau bijeen. Dit gebeurde ter voorbereiding van de bestuursvergaderingen.

In 2023 is onder andere over de volgende onderwerpen vergaderd:

- De beëindiging van de pensioenopbouw voor NN IP.
- De toekomst van het fonds (mede gelet op de sluiting).
- De Wet toekomst pensioenen.
- De governance.
- De ontwikkeling van de dekkingsgraad van ons fonds. Dit gebeurde tegen de achtergrond van de financiële markten (terugkerend onderwerp in elke vergadering).
- Het beleggingsbeleid en het renteafdekkingsbeleid, inclusief het te voeren beleggingsplan voor 2024.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

- ❧ Beleggen rekening houdend met het ESG-beleid.
- ❧ De ABTN.
- ❧ De pensioenuitvoering.
- ❧ Het communicatiebeleid en de implementatie en uitvoering van de communicatiemiddelen.
- ❧ Eigen risicobeoordeling.
- ❧ De toeslagverlening per 1 januari 2024.
- ❧ Uitbestedingspartijen.
- ❧ Uitkomsten uitgevoerde audits.
- ❧ De contacten met de toezichthouders.

Commissies

De commissies balansbeheer, finance & risk en pensioen, communicatie & governance vergaderden in 2023 bijna elke maand. Daarnaast vond enkele malen kort aanvullend overleg plaats. Aan elke commissie namen medewerkers van het bestuursbureau deel. Daardoor kon er intensief en direct, zowel in de breedte als in de diepte, overleg worden gevoerd met deskundigen. Tijdens deze vergaderingen werden de rapportages, dossiers en stukken voorbereid, zodat ons voltallige bestuur daarover kon besluiten.

Risk assessment

De strategische risico’s zijn tweemaal per jaar door ons bestuur geanalyseerd. De niet-strategische risico’s eenmaal. Hierbij hebben we vastgesteld hoe we als bestuursleden de risico’s inschatten en in welke mate ons bestuur de uiteindelijk gelopen risico’s acceptabel vindt. Kortom: het gaat er om of we de mate waarin we risico’s beheersen afdoende vinden.

Geschiktheid bestuursleden

Als bestuur beschikken we over een geschiktheidsplan. Daarmee kunnen we inventariseren welke kwaliteiten ons bestuur nodig heeft om goed te kunnen besturen. Dit plan helpt ons ook erop toe te zien dat de vereiste kwaliteiten in ons bestuur aanwezig zijn. Verder zij we met het geschiktheidsplan in staat deze kwaliteiten te onderhouden én verder te ontwikkelen. Het geschiktheidsplan is mede gebaseerd op de betreffende servicedocumenten van de Pensioenfederatie en de Beleidsregel geschiktheid 2012.

In het geschiktheidsplan staan de eisen die aan de individuele bestuursleden en aan het bestuur als geheel worden gesteld. Ook geven we er de competenties in aan die binnen ons bestuur aanwezig moeten zijn. Verder geven we erin aan op welke wijze we de deskundigheid en competenties bevorderen en waarborgen. Bij vacatures gebruiken we daarom een competentiematrix. Zo borgen we de deskundigheid en competenties van nieuwe bestuursleden.

De kennis van onze bestuursleden werd in 2023 onder meer op peil gehouden door deelname aan diverse online seminars,

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

themadagen en bijeenkomsten. Verder boden de vergaderingen van de portefeuillehouders en sessies met externe deskundigen en adviseurs ruimte om dieper in te gaan op inhoudelijke vraagstukken.

Diversiteitsbeleid

We hechten als bestuur grote waarde aan de geschiktheid van onze bestuurders. Dit gezien het belang van een goed bestuurd pensioenfonds. Daarvoor is ook diversiteit in alle fondsorganen en zeker ook in ons bestuur nodig. Diversiteit in geslacht, leeftijd, in culturele achtergrond, zienswijzen en in vaardigheden van onze bestuursleden. Zo zorgen we er voor dat belanghebbenden zich in ons herkennen en vertegenwoordigd voelen. Bij de keuze uit meerdere geschikte kandidaten, staat daarom diversiteit voorop.

Naleving Code Pensioenfondsen (Code)

In de Code Pensioenfondsen (Code), die is opgesteld door de Pensioenfederatie en Stichting van de Arbeid, draait het om de drie functies van ‘goed pensioenfondsbestuur’: besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen. Het is een gedragscode voor de pensioensector en bestaat uit normen die de sector zichzelf oplegt. De Code is wettelijk verankerd en is een aanvulling op wet- en regelgeving. Pensioenfondsen moeten de Code Pensioenfondsen via zelfregulering naleven. Dit gebeurt volgens het ‘pas-toe-of-leg-uit’-beginsel.

Ons fonds heeft getoetst of we de Code naleven. We hebben geconstateerd dat we voldoen aan de opgestelde normen, op één na. We voldoen als bestuur niet aan norm 33 (“In zowel het bestuur als in het VO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in”). In ons bestuur en het VO zitten geen mensen van onder de 40 jaar. De [checklist Code Pensioenfondsen is als bijlage](#) bij het jaarverslag gevoegd.

Sleutelfunctiehouders

Ons fonds heeft sleutelfunctiehouders en -vervullers actuarieel, risicobeheer en interne audit. De sleutelfunctiehouders zijn verantwoordelijk voor hun aandachtsgebied en de rapportage van bevindingen aan ons bestuur en aan de RvT. De sleutelfunctiehouder escaleert naar DNB als na escalatie naar de raad van toezicht ons bestuur naar de mening van de sleutelfunctiehouder niet adequaat reageert.

Overleg met sociale partners

Ons bestuur heeft in 2023 periodiek overlegd met de werkgever. Daarnaast overlegden we met de sociale partners onder meer in het zogeheten tripartietoverleg. Tijdens deze overleggen is onder andere het volgende besproken:

- De sluiting van ons fonds en de toekomst van de pensioenuitvoering.
- De Wet toekomst pensioenen.
- De financiële markten en de ontwikkeling van de dekkingsgraad.
- Het beleggingsbeleid.
- Het toeslagbeleid.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

- De ontwikkeling van de uitvoeringskosten ten opzichte van het budget.
- De communicatie met de deelnemers.

Overleg voorzitters bestuur, verantwoordingsorgaan en raad van toezicht

De voorzitter van ons bestuur had iedere maand telefonisch contact met de voorzitter van de RvT en met de voorzitter van het VO. Ook de directeur van het bestuursbureau nam hier aan deel. Het gaat hier om een informeel overleg, dat staat ingepland buiten de formele vergaderingen om. Daarnaast kan het contact tussen de verschillende fondsorganen zorgen voor verbinding. Dit kan zonder dat het de vrijheid van die organen inperkt waarbij partijen zich bij hun natuurlijke rol kunnen houden. Wel vindt vastlegging plaats, zodat ook andere bestuursleden en leden van de RvT en het VO kennis kunnen nemen van wat besproken is.

Overleg met raad van toezicht

Ons bestuur overlegt in principe vier keer formeel met de RvT. Verder hebben leden van de RvT enkele bestuursvergaderingen en portefeuillehouders overleggen als toehoorder bijgewoond. Onderwerpen die daarbij aan de orde kwamen en waarover de RvT ook in adviserende zin met ons bestuur heeft gesproken waren onder andere:

- De algehele (financiële) positie van ons fonds.
- De sluiting van ons fonds.
- De toekomst van de pensioenuitvoering door ons fonds.
- De Wet toekomst pensioenen.
- Het beleggingsbeleid, renteaftdeckingsbeleid en risicohouding.
- Beleggen rekening houdend met het ESG-beleid.
- Uitbestedingspartners.
- Verlening toeslagen.
- Communicatie.
- De governance van ons fonds.

Aan de RvT zijn ter goedkeuring in 2023 voorgelegd:

- Jaarverslag 2022.
- Beloningsbeleid.
- Profielschets nieuwe bestuurders.

Een samenvatting van de bevindingen en verleende goedkeuringen van de RvT en de reactie van ons bestuur daarop staat op [pagina 51](#) en [pagina 56](#).

Overleg met verantwoordingsorgaan

Het VO bestaat uit twee werknemersleden en twee werkgeversleden. Er waren vier reguliere vergaderingen van bestuur en VO.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Onderwerpen die met het VO zijn besproken waren onder andere:

- De sluiting van het fonds en de toekomst van de pensioenuitvoering door ons fonds.
- De Wet toekomst pensioenen.
- De financiële markten en de ontwikkeling van de dekkingsgraad.
- Het beleggingsbeleid.
- Uitbestedingspartners.
- Het transitie-FTK.

Het VO heeft daarnaast een opvolger geselecteerd voor het RvT-lid Pim Baljet.

Een samenvatting van de uitgebrachte adviezen, bevindingen en het oordeel van het VO en de reactie van ons bestuur hierop is te vinden op [pagina 51](#) en [pagina 56](#).

Overleg met ondernemingsraden

Er zijn in 2023 twee keer overleggen geweest tussen een delegatie van ons bestuur en een delegatie van de ondernemingsraden van NN. Onderwerpen daarbij waren onder andere:

- De sluiting van ons fonds en de toekomst van de pensioenuitvoering door ons fonds.
- De Wet toekomst pensioenen.
- Het beleggingsbeleid.

Samenwerking met ING CDC Pensioenfonds, Pensioenfonds ING en Delta Lloyd Pensioenfonds

De directeurs van NN CDC Pensioenfonds, ING CDC Pensioenfonds, Pensioenfonds ING en Delta Lloyd Pensioenfonds hadden overleg over onderwerpen met raakvlakken voor de vier fondsen.

Wet toekomst pensioenen

De bestuursleden volgen via diverse kanalen de ontwikkelingen rondom de Wet toekomst pensioenen. Daarbij wordt gekeken naar de impact hiervan voor ons fonds.

Controle

Compliance officer

De compliance officer rapporteerde elk kwartaal de bevindingen op de naleving van de gedragscode en de controle op het naleven van de wet- en regelgeving op het gebied van compliance aan ons bestuur. Daaruit zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Accountant en actuaris

De verklaring van de controlerend accountant staat op [pagina 101](#). De actuariële verklaring is te lezen op [pagina 99](#).

Extern toezicht

In 2023 is er diverse malen contact/overleg geweest met de toezichthouders.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

4.7. Kosten

Ons fonds maakt verschillende kosten om de pensioenregeling te kunnen uitvoeren. Deze kunnen worden onderscheiden in uitvoeringskosten van de pensioenregeling en vermogensbeheerkosten die gemaakt worden om het beheerde vermogen te beleggen. De werkgever betaalt de uitvoeringskosten, deze gaan dus niet ten laste van het vermogen van het fonds. De vermogensbeheerkosten gaan grotendeels wel ten laste van het rendement van de beleggingen.

Uitvoeringskosten

Ons fonds streeft naar een optimale, prudente en kostenefficiënte uitvoering van de ondergebrachte pensioenregeling. De kosten van het fonds, exclusief die voor vermogensbeheer, waren in 2023 totaal € 2,6 miljoen, oftewel € 3.138,76 (2022: € 1.975,33) per deelnemer (exclusief oud deelnemers). De enorme stijging van de kosten per deelnemer (exclusief oud deelnemers) wordt uiteraard veroorzaakt doordat het laatste deel van de populatie in mei 2023 oud deelnemer is geworden. Er zijn hierdoor geen actieve deelnemers over. De uitvoeringskosten gedeeld door alle deelnemers daalt van € 206 over 2022 naar € 202 over 2023.

	2023	2022	2021	2020	2019
Uitvoeringskosten totaal	2.624	2.734	2.413	2.583	2.133
Aantal deelnemers totaal	12.981	13.242	12.733	11.851	8.934
Inactieve deelnemers	12.145	11.858	4.113	3.498	3.013
Uitvoeringskosten / deelnemers in €	202	206	190	218	239
Uitvoeringskosten / deelnemers excl inactieve deelnemers in €	3.139	1.975	280	309	360

In de jaarrekening 2022 zijn de deelnemers met (gedeeltelijke) premievrijstelling ten onrechte als inactieve deelnemers meegenomen.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Deze kosten zijn geheel vergoed door de werkgever, naast het werkgeversdeel in de pensioenpremie. De vermogensbeheerkosten worden gedeeltelijk door de werkgever vergoed, zie ook hetgeen hieronder over vermogensbeheerkosten is vermeld en op [pagina 81](#).

Uitgesplitst naar de verschillende functies in het fonds zijn deze:

	2023	2022	2021	2020	2019
Administratie	1.218	1.419	1.366	1.404	1.029
Kosten bestuursbureau*	462	411	382	415	437
Kosten bestuur	94	67	75	78	60
Overige governance kosten	202	254	155	128	110
Communicatie	208	218	185	294	209
Accountant (in-/extern)	51	51	29	53	47
Certificering actuaris	25	23	23	18	24
Actuarieel advies	35	55	32	77	55
Juridisch en fiscaal advies	14	19	5	14	12
Contributies en bijdragen	120	87	69	60	48
Overige kosten	195	130	92	42	102
Totaal	2.624	2.734	2.413	2.583	2.133

* Van de totale kosten bestuursbureau ad € 700 (2022: € 645) heeft € 238 (2022: € 234) betrekking op vermogensbeheer en € 462 (2022: € 411) op de uitvoeringskosten.

Vermogensbeheerkosten

Voor de presentatie van en toelichting op de integrale kosten van het vermogensbeheer volgt het fonds de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Ten aanzien van de (fictieve) transactiekosten van obligaties is een nadere interpretatie gegeven van deze aanbevelingen. In overeenstemming met deze aanbevelingen worden de vermogensbeheerkosten onderverdeeld in (vaste) beheer- kosten, bewaarloon en overige kosten. In totaal bedroegen deze kosten in 2023 € 2.779 (= 0,31% van het gemiddeld belegd vermogen).

In de jaarrekening zijn, conform de daarvoor geldende richtlijnen, alleen de direct in rekening gebrachte kosten van beheer en het bewaarloon als vermogensbeheerkosten verantwoord. De direct op het rendement in mindering gebrachte vermogensbeheerkosten zijn in de jaarrekening niet apart zichtbaar en worden waar nodig zo nauwkeurig mogelijk geschat, in overeenstemming met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Deze kosten betreffen in hoofdzaak de kosten van ‘spreads’ (verschil tussen aan- en verkoopkoersen bij obligaties en valutatransacties) en de transactiekosten die worden gemaakt door vermogensbeheerders van de beleggingsfondsen waarin wordt deelgenomen in de return portefeuille.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Als vermogensbeheerkosten niet direct toewijsbaar zijn aan de matching portefeuille of de return portefeuille, worden ze verdeeld op basis van de strategische mix.

De direct in rekening gebrachte vermogensbeheerkosten worden nagenoeg geheel door de werkgever betaald, evenals de kosten van het bestuursbureau.

Kostensoort	2023 Totaal	Return	Matching	2022 Totaal	2021 Totaal	2020 Totaal	2019 Totaal
Vermogensbeheerkosten	2.779	2.192	587	3.085	2.166	1.899	1.565
Transactiekosten	283	151	132	563	366	514	376
Beheerkosten	2.496	2.041	455	2.522	1.800	1.385	1.189
Vermogensbeheerkosten	2.779			3.085	2.166	1.899	1.565
Direct in rekening gebrachte vermogensbeheerkosten	688			732	678	610	695
Op rendement in mindering gebrachte vermogensbeheerkosten	2.091			2.353	1.488	1.289	870
Gemiddeld belegd vermogen	895.805			988.105	1.036.326	838.057	652.542
Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,31%			0,31%	0,21%	0,23%	0,24%
Transactiekosten	0,03%			0,06%	0,04%	0,06%	0,06%
Beheerkosten	0,28%			0,25%	0,17%	0,17%	0,18%
Verdeling kosten matching/ return portefeuille	2.779			3.085	2.166	1.899	1.565
Matching portefeuille	587			724	502	742	627
Return portefeuille	2.192			2.361	1.664	1.157	938

Een substantieel gedeelte (70-75%) van het uiteindelijke pensioen realiseren we door beleggingen. Deze beleggingen brengen kosten met zich mee. Deze kosten, en de ontwikkeling daarvan, beoordelen we ieder kwartaal in onze bestuursvergadering.

Dit gebeurt op basis van een door ons bestuursbureau vervaardigd gedetailleerd overzicht. De kosten vallen uiteen in twee categorieën, te weten de zogenaamde transactiekosten en niet- transactiekosten. De kosten drukken we, zowel individueel als gezamenlijk, uit in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen over de relevante periode. We toetsen die aan de kosten van in omvang vergelijkbare pensioenfondsen.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

De totale beleggingskosten over 2023, uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen, bedroegen 0,31%. Dat betekent dat de kosten in 2023 gelijk zijn gebleven ten opzichte van 2022. Dit komt omdat zowel de vermogensbeheerkosten in euro als ook het gemiddeld belegd vermogen zijn gedaald ten opzichte van vorig jaar.

Op het moment van schrijven van dit jaarverslag is er voor 2023 nog geen informatie beschikbaar waarmee we onze beleggingskosten kunnen toetsen aan de beleggingskosten van vergelijkbare fondsen. De uitkomsten van deze vergelijking geeft ons het vertrouwen dat over 2023 de toets weer positief voor ons fonds zal uitvallen. Over 2022 lag het niveau van de beleggingskosten van vergelijkbare fondsen volgens de vergelijker van Sprenkels op 0,39%. Hierbij merken we op dat de beleggingsportefeuille van ons fonds relatief eenvoudig is. Dat verklaart voor een deel de lagere kosten..

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

4.8. Verwachte ontwikkelingen komend jaar

Inmiddels is de WTP al bijna een jaar geleden vastgesteld. De voorbereidingen voor het nieuwe stelsel zijn in volle gang, maar nog lang niet afgerond. Terwijl de oorlogen in de Oekraïne en in Gaza nog steeds voort woeden, wordt het op andere plekken op het geopolitieke toneel niet rustiger. De aandelenmarkten vertonen dit jaar een stijging en de inflatie wereldwijd is iets afgezwakt, maar zeker niet weg. De FED houdt de rente op peil om de inflatie te beteugelen. Door de herrekening van het Centraal Planbureau was er in Nederland in 2023 sprake van deflatie, waardoor het pensioenfonds geen verhoging van het pensioen kan geven. Voor 2024 is het maar zeer de vraag of er sprake is van inflatie.

Vorig jaar is gestart met een onderzoek naar de toekomst van ons pensioenfonds. Dat is nog niet afgerond bij het opstellen van dit jaarverslag, maar gaat de komende maanden wel zijn einde naderen. Wij zullen onze deelnemers meenemen in het verdere proces.

Een belangrijk punt daarbij is de overgang naar het nieuwe stelsel. Omdat werkgever NN vier pensioenregelingen heeft, ligt er een uitdaging op de CAO-tafel om overeenstemming te bereiken op deze vier dossiers. Een complicerende factor is dat het NN CDC pensioenfonds en pensioenfonds ING twee aangesloten werkgevers hebben, die onderling ook tot overeenstemming moeten komen.

De WTP brengt veranderingen met zich mee. Sociale partners zijn aan de slag om te bekijken of voor de regeling in ons fonds een nieuwe pensioenovereenkomst, een onderdeel van de CAO, moet worden gesloten. Dat proces moet dit jaar zijn beslag krijgen in een transitieplan. Omdat de gesprekken nog niet vergevorderd zijn, vindt een eventuele transitie waarschijnlijk pas plaats begin of eind 2027. De deadline waarop alles klaar moet zijn is 1 januari 2028. De speerpunten van deze overeenkomst zijn de keuze voor het type pensioenregeling, het al dan niet in te varen van bestaande pensioenen en de plek van uitvoering. Ons fonds of een opvolgende uitvoerder zal zich vervolgens moeten buigen over de uitvoering van de regeling, waaronder het beleggingsbeleid en de inrichting van eventuele reserves. Vervolgens zijn er de nodige advies- en instemmingsprocedures te doorlopen, waaronder die van DNB. De oplopende rente en dekkingsgraad heeft binnen het bestuur voor de nodige aandacht gezorgd over de mate van renteafdekking. Gekozen is om die iets te verhogen.

Een terugkerend punt van discussie is de Europese wetgeving van environment, social en governance (ESG) beleggen, oftewel het maatschappelijk verantwoord beleggen. Deze regelgeving heet Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De bedoeling van de SFDR is om transparantie van beleggingen te creëren van financiële instellingen. In de praktijk wordt dit soms gebruikt om groene labels aan te brengen en daarmee beleggingen te promoten als groen en duurzaam. Daarvoor is deze wetgeving helemaal niet bedoeld. Soms gebeurt dit onterecht en is sprake van greenwashing. De transparantie is naar onze mening nog niet goed te waarborgen, omdat de data voor de rapportage van onvoldoende kwaliteit te zijn. De regelgeving is daarmee een slecht werkbaar geheel. Inmiddels heeft de EU besloten de SFDR op de schop te nemen en met een nieuwe opzet te komen, wat ons een goede zaak lijkt.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Jaarverslag 2023

A photograph of two men climbing a steep, rocky cliff. The man on the left, wearing a maroon shirt and dark pants, is already on the rock and is reaching out to help the other man. The man on the right, wearing a grey t-shirt and light-colored pants, is hanging from the rock, pulling himself up. The background is a blue sky with scattered white clouds. The image is partially covered by a large orange rounded rectangle at the bottom, which contains the section header.

05. Oordeel verantwoordingsorgaan

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

5. Oordeel verantwoordingsorgaan

Hoofdtaken verantwoordingsorgaan

Het VO van het pensioenfonds (fonds) heeft als hoofdtaken:

- Advies: advisering van het bestuur op onderwerpen die in de wet, statuten en het reglement VO zijn bepaald.
- Verantwoording afnemen: jaarlijks een oordeel uitspreken over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst.

Het VO richt zich bij het vormen van een oordeel op het door het bestuur gevoerde beleid en beleidsvoornemens en de belangenafwegingen die hierover binnen het bestuur plaatsvinden. De door sociale partners in de pensioenovereenkomst vastgelegde inhoudelijke pensioenafspraken inclusief de daarbij afgewogen belangen maken geen onderdeel uit van het vormen van het oordeel.

De samenstelling van het VO is per eind 2023 als volgt:

- Ania Groen-Gregorkiewicz (werkgeverslid), voorzitter
- Hugo Baartman (werkgeverslid),
- Mehtap Andaç (werknemerslid)
- Paul Lahaije (werknemerslid)

Naast het VO kent het fonds een RvT bestaande uit 3 onafhankelijke deskundigen.

Activiteiten en bronnen voor oordeelsvorming

De activiteiten van het VO in de periode 1 januari tot en met 31 december 2023 zijn als volgt:

- 9 interne vergaderingen.
- 1 vergadering waarin het advies inzake beloningsbeleid aan het VO is toegelicht.
- 3 vergaderingen met het bestuur waarin het VO is bijgepraat over de gang van zaken.
- 1 jaarwerkvergadering met het bestuur, waarin jaarverslag en verslagen respectievelijk verklaringen van controleurs, VO en het oordeel van de RvT gezamenlijk zijn besproken.
- In het kader van de jaarrekening 2022 is overleg gevoerd met de certificerend actuaris en de externe accountant.
- 12 afstemmingsbesprekingen van de voorzitter VO met de voorzitter van het bestuur en de voorzitter van de RvT. Aan dit overleg neemt ook de voorzitter deel van het VO van ING CDC Pensioenfonds.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

- 4 gezamenlijke vergaderingen met de RvT.
- Het VO is door het bestuur meegenomen over de toekomst van het pensioenfonds en de
- Wet Toekomst Pensioenen. Het bestuur houdt het VO op de hoogte over de effecten hiervan.

In het kader van permanente educatie hebben de leden van het VO op individueel niveau activiteiten ontplooit, met als uitgangspunt dat alle leden van het VO minimaal over geschiktheidsniveau A dienen te beschikken.

Het VO heeft kennis genomen van de notulen van de vergaderingen van het bestuur, de periodieke risicorapportages van de risicomanager en de kwartaalrapportages met de belangrijkste (financiële ontwikkelingen) van het fonds. Het VO heeft regelmatig contact gehad met het fonds over de beleggingen van het fonds over de nieuwe pensioenregeling en het nieuwe pensioenstelsel.

Uitgebrachte adviezen

In 2023 zijn de volgende adviesaanvragen behandeld. Het VO heeft hierover positief advies uitgebracht. Eventuele aanbevelingen zijn door het bestuur adequaat opgepakt.

- Het afwikkelplan NN
- Aanpassing beloningsbeleid
- Profielschets van nieuw te benoemen lid van de RvT
- Aanpassing van het klachtenbeleid- en -reglement

Oordeel VO ten aanzien van het bestuur

Opvolging aanbevelingen uit het verslag VO 2022

Het bestuur heeft op een goede en constructieve wijze opvolging gegeven op de aanbevelingen uit het verslag van het VO over 2022. Het VO blijft aandacht vragen voor de ondersteuning vanuit het bestuursbureau rekening houdend met toekomst van het pensioenfonds en WTP (zie ook hieronder).

Pensioenregeling, visie en nieuwe pensioenwet

Visie toekomstige positie pensioenfonds en WTP

De werkgever heeft besloten om de oude pensioenregeling stop te zetten per 1 oktober 2022 voor de NN deelnemers. Voor de (oud) NN IP deelnemers is de regeling nog gecontinueerd tot en met 1 mei 2023 met als gevolg dat het fonds vanaf deze datum gesloten is. Als gevolg hiervan richt het bestuur zich op de toekomstvisie van het fonds en heeft het bestuur geconcludeerd dat het fonds in de huidige vorm niet toekomstbestendig is. Het bestuur zoekt naar alternatieven om de pensioenaanspraken en rechten over te dragen. Het afgelopen jaar heeft het bestuur hier de eerste stappen in gezet en verwacht dat dit verder wordt uitgewerkt in 2024. Naast de toekomstvisie van het NCP ligt de focus op de impact van

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

de WTP. Het bestuur is hierover in gesprek met sociale partners en heeft ondersteuning van een externe partij over het besluitproces.

Het bestuur heeft het VO op een constructieve wijze geïnformeerd over de voortgang op beide thema's. Het VO merkt wel op dat besluitvorming complex is, met meerdere partijen die hierbij betrokken zijn, en dat de doorlooptijd kort is. Het VO wil het bestuur daarom aanbevelen om te zorgen voor een goede planning om alle gremia voldoende tijd te geven om haar rol te kunnen pakken. Ook de vastlegging en de afwegingen die zijn genomen, met bijbehorende motivatie van de keuzes die zijn gemaakt, zijn cruciaal hierin. Het VO vraagt het bestuur om deze vastlegging ook met haar te delen.

Herstelplan

Eind vierde kwartaal 2022 is het herstelplan beëindigd. Dit houdt in dat het fonds voldoet aan de wettelijke vereiste buffer.

Governance

Besturing

In 2023 zijn er twee bestuursleden afgetreden en zijn twee nieuwe bestuursleden op voordracht van de werkgever toegetreden. Beide nieuwe bestuursleden brengen kennis met zich mee op gebied van pensioenen, SFDR en ESG. Voor 2024 staan er een aantal nieuwe mutaties gepland als gevolg van het rooster van aftreden. Het VO heeft bij het bestuur aangegeven om de continuïteit te waarborgen binnen het bestuur, ook rekening houdend met de sleutelfunctiehouders. De divergentie tussen NN en ING CDC Pensioenfonds is geëffectueerd en doorgevoerd in de processen en de werkzaamheden.

Benoeming nieuwe RvT lid

Per 23 oktober 2023 heeft de selectiecommissie van het VO NCP een bindende voordracht gedaan voor een nieuw NN RvT lid ingaande per 1 januari 2024. De benoeming heeft plaatsgevonden volgens een vastgestelde procedure die afgestemd is met het bestuur en de RvT.

Benoeming nieuw VO lid

Per 27 maart 2023 is Paul Lahaije toegetreden als werknemerslid van het VO. Paul vervangt Monique Loef die volgens het rooster van aftreden is gestopt. Monique is nog iets langer aangebleven in verband met het afwikkelplan van NN. Wij willen via deze weg Monique bedanken voor haar werkzaamheden binnen het VO.

Communicatie

Het stopzetten van de pensioenregelingen voor de NN en (oud) NN IP deelnemers vroeg ook in 2023 om tijdig en duidelijk te communiceren naar de deelnemers. Wij zijn van mening dat de huidige communicatie aan de deelnemers via de hiervoor gekozen communicatiemiddelen in heldere en begrijpelijke taal is. Het bestuur heeft gezorgd voor een duidelijke

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

indeling van de website en in andere communicatiekanalen door segmentatie toe te passen tussen NN en (oud) NNIP. Wij willen aan het bestuur vragen om de ondersteuning en de communicatie op deze wijze te blijven voortzetten.

Beleggingsbeleid

Beleggingsbeleid

Sinds 1 april 2023 wordt wereldwijd high yield bedrijfsobligaties actief beheerd door Janus Henderson in het fonds.

De US en Europese high yield ETFs zijn verkocht. Daarnaast is er een search gestart voor de aandelen small caps. De implementatie hiervan hangt samen met de toekomstvisie van het fonds.

Maatschappelijk verantwoord beleggen blijft een actueel thema en NN heeft hier een duidelijke ambitie over. Wij merken dat het bestuur het maatschappelijk verantwoord beleggen periodiek bespreekt tijdens de bestuursvergadering. De investment beliefs zijn geëvalueerd en uitgebreid met ESG beliefs. De lijst met uitgesloten bedrijven en landen is per 1 juli 2023 geactualiseerd. In 2024 wordt er een workshop gepland om inzicht te geven in de klimaatrisico's binnen de verschillende beleggingscategorieën. De ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen volgen elkaar snel op en de urgentie blijft hoog. Het VO ziet dat dit periodiek terugkomt op de agenda van het bestuur en binnen de commissie Balans Beheer.

Uitbestedingspartners

Evaluatie uitbestedingspartners

Een aantal belangrijke processen is uitbesteed aan uitbestedingspartners. Het bestuur bewaakt de prestaties van de uitbestedingspartners en reageert adequaat op eventuele problemen en volgt deze actie op. De nieuwe WTP en de toekomstvisie van het fonds zullen een impact hebben op de uitbestedingspartners. Ook in 2024 zal het VO hier aandacht voor hebben.

Waarneming

Het verantwoordingsorgaan is van mening dat de samenwerking met het bestuur transparant is met informatieverstrekking die kwalitatief goed is. Wij willen het bestuur bedanken voor de constructieve samenwerking. Het VO blijft wel aandacht vragen om voor de grote thema's die spelen, WTP en de toekomstvisie van het NCP, zorg te blijven dragen voor een goede interactie tussen Bestuur, RvT en VO. Het VO verwacht dat het bestuur zorgt voor een overzichtelijk en gepland proces met betrekking tot deze belangrijke thema's door het tijdig delen van informatie en het motiveren van de afwegingen.

Aanvullend wil het VO ook de RvT en het bestuursbureau bedanken voor de samenwerking. Met ingang van 31 december 2023 is Pim Baljet afgetreden volgens het rooster van aftreden. Wij bedanken Pim voor zijn werkzaamheden binnen de RvT

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

en de samenwerking met het VO. Het rapport van de RvT is besproken met de RvT. De bevindingen uit dit rapport zijn toegelicht en deze sluiten aan met de observaties en aanbevelingen vanuit het VO.

Conclusie

Het VO is van oordeel dat het bestuur in 2023 op een zorgvuldige manier haar taak heeft uitgeoefend en gestreefd heeft om een consistent beleid uit te voeren. Hierbij wel rekening houdend met onze observaties.

Aandachtsgebieden 2024

Het verantwoordingsorgaan zal in 2024 specifiek aandacht besteden aan:

- ❧ Toekomst pensioenfond
- ❧ De WTP
- ❧ Thema's DNB voor pensioenfondsen, cybersecurity, data & DORA
- ❧ Het beleggingsbeleid en maatschappelijk verantwoord beleggen
- ❧ Evaluatie uitbestedingspartners
- ❧ Continuïteit en kennisniveau verantwoordingsorgaan NCP
- ❧ Zelfevaluatie VO

Reactie van het bestuur op het oordeel verantwoordingsorgaan

Het bestuur dankt het VO voor zijn oordeel op het bestuursverslag, de constructieve samenwerking en de uitgebrachte adviezen en kijkt uit naar de samenwerking op de grote voorliggende dossiers.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Jaarverslag 2023

06. Verslag Raad van Toezicht

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

6. Verslag Raad van Toezicht NCP

De raad van toezicht (hierna raad) houdt toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken binnen het fonds. Hoofdonderwerpen van het toezicht zijn de adequate risicobeheersing en de evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad staat het bestuur met raad terzijde. Daarnaast heeft de raad een aantal specifieke goedkeuringsrechten bij (voorgenomen) bestuursbesluiten. De raad betreft de normen uit de Code Pensioenfondsen met inbegrip van de VITP-toezichtcode.

Het algemeen oordeel van de raad over 2023 is positief. Het bestuur heeft op adequate wijze de taken en verantwoordelijkheden uitgevoerd, waarbij de belangen van de verschillende belanghebbenden in ogenschouw zijn genomen. Het bestuur heeft in 2023 vorderingen gemaakt op de dossiers inzake de toekomst van het fonds en ESG.

De samenstelling van de raad is gewijzigd. De (tweede) termijn van Pim Baljet liep eind 2023 af. De raad is Pim zeer erkentelijk voor zijn bijdrage in de raad. Piet Molenaar is per 1 januari 2024 benoemd als lid van de raad van toezicht.

Hierna volgt een verantwoording over de werkwijze van de raad. Daarna volgen de bevindingen en aanbevelingen over het verslagjaar 2023.

Verantwoording

De raad heeft periodiek onderling, gezamenlijk met het bestuur en met het verantwoordingsorgaan gesproken. Daarnaast woonden leden van de raad als toehoorders commissievergaderingen bij. Ook voerde de raad in kleiner gezelschap gesprekken om bepaalde onderwerpen verder uit te diepen. Tot slot vond er tussen de voorzitters van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad periodiek overleg plaats.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Goedkeuring

In 2023 heeft de raad goedkeuring verleend aan de volgende besluiten:

Goedkeuring jaarverslag

De raad heeft in een vergadering met het bestuur het jaarverslag 2022 besproken en op 21 juni 2023 goedgekeurd.

Beloningsbeleid

De raad heeft in 2023 het aangepaste beloningsbeleid goedgekeurd (met uitzondering van de beloning voor de leden van de raad zelf).

Benoeming bestuursleden

De raad heeft in 2023 het door het bestuur voorgelegde functieprofiel voor de (vice) voorzitter goedgekeurd. De Raad heeft tevens vastgesteld dat de voorgedragen kandidaat voldoet aan het functieprofiel en dat er geen bezwaren zijn tegen de benoeming als (vice) voorzitter van het fonds.

Bevindingen

In de vergaderingen met het bestuur is gesproken over uiteenlopende onderwerpen als de toekomst van het fonds, de Wet toekomst pensioenen, het duurzaamheidsbeleid, risicoafdekkingstrategieën, het risicomanagement en de eigen risicobeoordeling. Overkoepelend heeft de raad een positief beeld over de gesprekken met bestuur over de huidige ontwikkelingen binnen het fonds.

Wet toekomst pensioenen (WTP)

Het bestuur heeft de raad adequaat geïnformeerd en inzicht verschaft in het traject ‘toekomst pensioenfonds’. Met het elders onderbrengen van toekomstige pensioenopbouw (NN per 1 oktober 2022 en NN IP per 1 mei 2023) en daarmee opzegging van de uitvoeringsovereenkomst, acht het fonds het niet in het belang van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden te blijven bestaan als gesloten fonds en overweegt zij de pensioenaanspraken en -rechten over te dragen aan een andere pensioenuitvoerder. De raad heeft een positief beeld bij de wijze waarop dit project vorm wordt gegeven. Aandachtspunt hierbij is de eventuele WTP-transitie. Sociale partners zijn zich bewust dat er tempo gemaakt moet worden in de discussie of er een transitie naar het nieuwe stelsel moet plaatsvinden. Een formeel verzoek van de werkgever ligt er nog niet. Reden dat dit een aandachtspunt is, is dat de tijdslijnen hiervoor korter worden. De capaciteit van het bestuursbureau om het bestuur adequaat te kunnen ondersteunen in zowel de beleidsfase als de uitvoeringsfase heeft de aandacht. Externe adviseurs en procesbegeleiding zijn hierbij tijdig betrokken.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Vermogens- en balansbeheer

De raad heeft zich laten informeren over de invulling van het vermogens- en balansbeheer en over het duurzaamheidsbeleid. De raad heeft daartoe de commissievergadering bijgewoond en gesproken met de bestuursleden met het aandachtsgebied vermogens- en balansbeheer. De raad stelt vast dat, ondanks dat het fonds gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid voor een opt-out onder artikel 4 van de SFDR, ESG in 2023 goed op de radar en op de agenda's van de commissievergadering Balansbeheer en het bestuur heeft gestaan.

Onderwerp van gesprek is de wens van het bestuur om de (hoge) dekkingsgraad te beschermen voor een terugval door afdekking van het rente- en/of aandelenrisico. De renteafdekking is in ieder geval reeds opgehoogd naar 80%. Voor de afdekking van het aandelenrisico bevindt het fonds zich nog in de onderzoeksfase. De raad volgt dit dossier nauwgezet.

Governance

De divergentie tussen NCP en ICP blijft toenemen en dit wordt verankerd in de bemensing van het fonds. De rol van vicevoorzitter van het fonds is in oktober 2023 door een bestuurder van NCP overgenomen en een aantal bestuurders namen begin 2024 afscheid. Ook zal het voorzitterschap worden overgenomen door een NCP bestuurder. Daarnaast zal de sleutelfunctiehouder risicobeheer opnieuw worden ingevuld.

De raad is van mening dat de samenwerking tussen het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad binnen het pensioenfonds goed functioneert. Met op komst zijnde veranderingen in het kader van de toekomst van het fonds en de WTP vraagt de aandacht voor het aantal contactmomenten en informatiedeling tussen en met de bestuurlijke gremia. Een intensivering hiervan lijkt de komende periode gewenst en is inmiddels in de planning opgenomen.

Adequate risicobeheersing

Het risicobeheer binnen het fonds is op een adequate wijze ingevuld en daarmee is de basis voor een goed werkende tweede lijn gewaarborgd. Dit blijkt onder meer uit de wijze waarop het risicomanagement is ingericht en ook uit de wijze waarop de risicobeheersing bij de uitvoeringsorganisatie wordt bewaakt. De kwaliteit en slagkracht van de uitvoeringsorganisatie hebben de aandacht van het bestuur: het behalen van de SLA afspraken was een aandachtspunt in 2023 en daarnaast hebben diverse incidenten plaatsgevonden. Deze uitbesteding blijft daarmee ook in 2023 verhoogde aandacht vragen. Dit wordt vanuit risicobeheer adequaat geadresseerd door het fonds.

De verdere integratie van de klimaat- en milieurisico's in het integraal risicomanagementkader van het fonds heeft de aandacht.

De raad stelt vast dat gepaste maatregelen zijn genomen in reactie op tijdelijk belet van de sleutelfunctiehouder risicobeheer en beveelt aan om deze rol structureel te borgen.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Eind 2023 is de driejaarlijks uit te voeren eigenrisicobeoordeling (‘ERB’) opgestart. De in dit document uitgewerkte scenario's houden verband met de toekomst van het fonds. De ERB is in het eerste kwartaal van2024 afgerond en vastgesteld.

Zelfevaluatie

De raad heeft in juni 2023 een zelfevaluatie uitgevoerd. Aandacht hebben het aantal contactmomenten onderling en met het bestuur in relatie tot de change waarin het fonds zich bevindt, de onboarding van nieuwe leden van de raad en de verdere invulling van de adviesrol van de raad. De raad heeft geconcludeerd dat het de toezichtsfunctie naar behoren heeft kunnen uitoefenen.

Opvolging aanbevelingen 2023

De aanbeveling inzake het evalueren en herformuleren van de huidige strategische doelen, missie en visie heeft in 2023 aandacht gekregen met de verkenning van de toekomst van het fonds. Aan de hand van deze verkenning wordt een nieuwe visie ontwikkeld, die bepalend zal zijn voor de missie en strategie van het fonds. Deze wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2024 afgerond.

Met betrekking tot de aanbeveling inzake de man- en slagkracht van het bestuursbureau geldt dat dit voldoende aandacht heeft. In de beleidsfase waarin het fonds zich nu bevindt, zijn er voldoende resources. Voor de volgende fase van implementatie wordt aandacht gevraagd.

Er is een start gemaakt met de gevraagde aandacht voor datakwaliteit. Met de vaststelling van het beleid in 2023 wordt een start gemaakt met de uitvoering ervan. Dit onderwerp blijft, ook gezien de toekomst van het fonds en het mogelijk invaren, aandacht vragen in zowel in de uitvoering als bestuurlijk gezien.

Op het ESG beleid is het bestuur tot besluitvorming gekomen in 2024. De verdere integratie van ESG risico's in het risicoraamwerk blijft aandacht vragen.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Aanbevelingen 2024

De raad vraagt aandacht voor de regie op het traject toekomst fonds en in het bijzonder de relatie met WTP. Met name de tijdslijnen vragen aandacht gezien de fase waarin het fonds nu zich bevindt en waarin er nog geen duidelijkheid is of voorafgaand aan een eventuele CWO al dan niet wordt ingevaren bij een andere pensioenuitvoerder.

De raad vraagt aandacht voor de verdere integratie van de ESG-risico's in het risicoraamwerk van het fonds. De raad moedigt het bestuur aan tot een evaluatie van de gemaakte keuzes met betrekking tot het ESG beleid mede gezien de relevantie van dit onderwerp.

De raad vraagt aandacht voor de verdere bestuurlijke verankering rondom het IT domein. Dit wordt mede ingegeven door de nieuwe DNB Good Practice informatiebeveiliging 2023 en de aankomende Europese wetgeving DORA vanaf 1 januari 2025.

Gegeven de wens van het bestuur om de relatief hoge dekkingsgraad minder gevoelig te maken voor schommelingen op financiële markten beveelt de raad aan om een goede inventarisatie te maken van de verschillende (financiële) risico's voor de verschillende groepen deelnemers en gemotiveerd aan te geven welke maatregelen in het belang zijn van de deelnemers. Ook vraagt de raad aandacht voor een bestuurlijke afstemming en een gedragen besluit gezien de complexiteit van mogelijke oplossingen voor afdekking van de risico's.

Tot slot

De raad bedankt het bestuur en het verantwoordingsorgaan voor de goede en constructieve samenwerking en kijkt uit naar een constructieve en prettige voortzetting van de samenwerking in 2024.

Amsterdam, juni 2024

De raad van toezicht NN CDC Pensioenfonds

Irene Vermeeren, voorzitter

Piet Molenaar

Orpa Bisschop

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Reactie bestuur op de aanbevelingen RvT

Het bestuur heeft met interesse kennis genomen van de aanbevelingen van de Raad van Toezicht.

Ten aanzien van eventueel invaren in de WTP verwacht het bestuur niet dat het fonds zelf invaart maar dat een toekomstige uitvoerder dat voor zijn rekening neemt.

Klimaatrisico's staan op de agenda van het bestuur voor 2024. In Q2 wordt gestart met een meting van een aantal klimaatrisico's in portefeuille. Onderdeel van WTP-veranderingen is mogelijk de implementatie van ESG in de lifecycles.

Waar ICT in het verleden belegd was in een aparte werkgroep, is dit nu een vast onderdeel van de agenda van de commissie F&R, waardoor het een vaste verankering krijgt in het bestuur en beleid. Ten aanzien van DORA is begonnen met een gap analyse. Hiervoor is externe capaciteit ingehuurd. De verdere uitwerking volgt in de loop van 2024. Bij AZL wordt voortvarend gewerkt aan de implementatie van DORA.

Ten aanzien van de rente-afdekking gaat het bestuur op dit moment niet verder dan de afdekking van een neerwaartse rente conform het vastgestelde strategische beleid, zoals vastgelegd in de ABTN.

Het bestuur dankt de Raad van Toezicht ook dit jaar weer voor de prettige en constructieve samenwerking.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

07. Jaarrekening

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

7. Jaarrekening

Alle bedragen in deze jaarrekening zijn in duizenden euro, tenzij anders vermeld.

Balans

(na bestemming saldo)

Activa		31-12-2023	31-12-2022
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1		
Vastgoed		109.413	121.338
Aandelen		245.239	251.392
Vastrentende waarden		588.054	465.364
Derivaten		220.710	243.752
		1.163.416	1.081.846
Vorderingen en overlopende activa	2	1.224	1.035
Vorderingen en overlopende activa	3	17.013	41.631
Totaal activa		1.181.653	1.124.512

Passiva		31-12-2023	31-12-2022
Reserves			
Fondsvermogen	4	205.011	156.275
		205.011	156.275
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds			
Technische voorziening pensioenverplichtingen	5	755.031	712.035
Technische voorziening AO	6	16	34
		755.047	712.069
Kortlopende schulden en overlopende passiva	7	221.595	256.168
Totaal passiva		1.181.653	1.124.512

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)		2023	2022
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	8		
Directe beleggingsopbrengsten		11.519	17.141
Indirecte beleggingsopbrengsten		80.052	-360.622
Kosten van vermogensbeheer		-1.354	-1.457
		90.217	-344.938
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	9	9.039	108.259
Saldo van overdrachten van rechten	10	-2.000	3.226
Pensioenuitkeringen	11	-2.869	-2.108
Mutatie overige voorzieningen	12		
Pensioenopbouw		-3.741	-92.875
Indexering en overige toeslagen		0	-74.508
Kanssystemen		679	74
Rentetoevoeging		-23.188	5.108
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		2.887	2.143
Toevoeging voor pensioenuitvoeringskosten		-15	-1.912
Wijzigen marktrente		-13.622	411.246
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		2.071	-3.219
Wijziging actuariële uitgangspunten		-7.281	-8.656
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		-786	-2.892
		-42.996	234.509
Mutatie technische voorziening AO	13	18	19
Herverzekering	14	-47	-92
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	15	-2.624	-2.734
Overige baten en lasten	16	-2	0
Saldo van baten en lasten		48.736	-3.859

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Kasstroomoverzicht

	2023	2022
Pensioenactiviteiten		
<i>(in duizenden euro)</i>		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	8.537	108.077
Uitkeringen uit herverzekering	0	0
Overgenomen pensioenverplichtingen	1.011	6.721
Overige	-2	0
	9.546	114.798
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-2.841	-2.096
Premies herverzekering	-22	-117
Overgedragen pensioenverplichtingen	-3.028	-3.486
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-2.409	-2.777
Overige	0	0
	-8.300	-8.476
Totaal Pensioenactiviteiten	1.246	106.322

	2023	2022
Beleggingsactiviteiten		
<i>(in duizenden euro)</i>		
Ontvangsten		
Verkopen en aflossingen beleggingen	401.993	709.809
Directe beleggingsopbrengsten	11.258	17.141
	413.251	726.950
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-437.760	-802.419
Kosten van vermogensbeheer	-1.355	-1.457
	-439.115	-803.876
	-25.864	-76.926
Mutatie liquide middelen	-24.618	29.396
Saldo liquide middelen 1 januari	41.631	12.235
Saldo liquide middelen 31 december	17.013	41.631

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Ons pensioenfonds heeft bij de samenstelling van het bestuursverslag, de jaarrekening en de overige gegevens Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving toegepast, in het bijzonder RJ610 ‘Pensioenfondsen’.

Waardering

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat ons bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en factoren die we gegeven de omstandigheden als redelijk beschouwen. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin de schatting wordt herzien. De financiële gevolgen van een herziening worden verwerkt in de periode(n) waarop de herziening betrekking heeft.

Schattingswijzigingen

Tot en met 2021 werd voor niet ingegane wezenpensioenen een voorziening gevormd van 2% van de voorziening voor het latent partnerpensioen voor deelnemers en gewezen deelnemers. In 2022 is dit verhoogd naar 3%.

Criteria voor opname

Een actief nemen we in de balans op wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar ons fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouw- baar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten nemen we in de staat van baten en lasten op wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten verwerken we wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post nog af te wikkelen transacties. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Algemene grondslagen

De activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij hierna een andere grondslag wordt vermeld. Activa en passiva in vreemde valuta rekenen we om tegen de middenkoers per balansdatum. Alle baten en lasten worden ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht, rekening houdend met de overlopende posten per balansdatum. Baten en lasten voortvloeiend uit transacties in vreemde valuta rekenen we om tegen de koersen op transactiedatum. Waar nodig vindt waardevermindering plaats voor het risico van onvolwaardigheid van het actief.

Beleggingen voor risico van het pensioenfonds

Alle beleggingen zijn voor risico van ons fonds. De beleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Vaststelling van deze reële waarde vindt plaats op basis van de onderstaande uitgangspunten. De uit de waarderingsgrondslagen voortvloeiende gerealiseerde en ongerealiseerde waarderingsverschillen op beleggingen en op derivaten worden als indirecte beleggingsopbrengsten ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht.

Vastgoed

- 🔻 **Beursgenoteerd indirect vastgoed**
Participaties in vastgoedbeleggingsfondsen met een beursnotering worden gewaardeerd tegen de einde verslagperiode laatst bekende beurskoers.
- 🔻 **Niet-beursgenoteerd indirect vastgoed**
Participaties in vastgoedbeleggingsfondsen die geen beursnotering kennen, worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente taxaties op kwartaalbasis.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Ons fonds toetst de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen, schattingen en veronderstellingen die gehanteerd worden bij de taxaties.

Vastrentende waarden

 Obligaties

Beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de einde verslagperiode laatst bekende beurskoers.

Aandelen

 Beursgenoteerde aandelen

Beursgenoteerde aandelen waarden we tegen de einde verslagperiode laatst bekende beurskoers.

 Beleggingsinstellingen in aandelen

Participaties in beleggingsfondsen in aandelen met een beursnotering waarden we tegen de einde verslagperiode laatst bekende koers.

Derivaten

Derivaten, die zijn afgesloten voor risicoafdekking en die deel uitmaken van de beleggings- portefeuille, zijn separaat gerubriceerd onder de categorie Derivaten. De derivatenposities met een negatieve waardering zijn opgenomen onder de post kort lopende schulden en overlopende passiva.

 Valutaderivaten

De reële waarde van valutatermijntransacties wordt bepaald op basis van de einde verslagperiode geldende marktnotering voor de resterende looptijd. Indien geen marktnotering beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van in de markt gangbare waarderingsmodellen.

 Aandelenderivaten

In 2023 heeft het fonds geen andere aandelenderivaten dan beursgenoteerde futures die onderdeel uitmaken van de portefeuille die middels mandaat door State Street Global Asset Advisors wordt beheerd. Deze derivaten worden op beurskoers gewaardeerd.

 Rentederivaten

De reële waarde van renteswaps wordt bepaald op basis van de einde verslagperiode geldende marktnotering voor de resterende looptijd. Indien geen marktnotering beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van in de markt gangbare waarderingsmodellen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking, worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Reserves

Algemene reserve

Aan de algemene reserves wordt het resultaat over het kalenderjaar toegevoegd dan wel onttrokken.

Technische voorzieningen

De technische voorzieningen worden actuariael bepaald als de contante waarde van de opgebouwde pensioenrechten van de verzekerden met inachtneming van onder meer de volgende verzekeringstechnische grondslagen:

- Interest:** de DNB-rentecurve ultimo 2023, die is gepubliceerd door DNB.
- Sterfte:** prognosetafel AG2022, met een fonds specifieke leeftijdsafhankelijke correctiefactor op de sterftekansen (ervaringssterfte)¹. Voor ingegaan wezenpensioen wordt de sterftekans verwaarloosd.
- Partnerfrequentie:** de voorziening voor het latente partnerpensioen voor niet-gepensioneerden is vastgesteld volgens het onbepaalde partnersysteem. De partnerfrequenties zijn gebaseerd op fondsspecifieke waarnemingen. Op pensioenleeftijd wordt de partnerfrequentie 100% verondersteld in verband met de mogelijkheid tot uitruil. Na pensionering wordt uitgegaan van het bepaalde partnersysteem.
- Niet ingegaan wezenpensioen:** een voorziening wordt gevormd ter grootte van 3% van de voorziening voor het latent partnerpensioen voor deelnemers en gewezen deelnemers.
- Uitkeringen:** de uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.
- Leeftijden:** de leeftijd van de (gewezen) deelnemer, de pensioengerechtigde, de nabestaande of de wees wordt in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld.
- Leeftijdsverschil:** mannelijke hoofdverzekerde is 2 jaar en 6 maanden ouder dan de vrouwelijke medeverzekerde; vrouwelijke hoofdverzekerde is 2 jaar jonger dan de mannelijke medeverzekerde.
- Kosten:** in de voorziening pensioenverplichtingen is een excassovoorziening begrepen van 3,25% van de netto voorziening (2022: 2,25%).
- Arbeidsongeschiktheid:** de technische voorziening voor (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers is vastgesteld als de contante waarde van de bereikbare pensioenaanspraken. Daarbij wordt geen rekening gehouden met revalideringskansen (dus 100% reservering voor de toekomstige premievrijgestelde opbouw).

De voorziening pensioenverplichtingen omvat tevens de voorziening ‘uitlooprisico arbeids- ongeschiktheid’. Deze voorziening is voor de dekking van toekomstige arbeidsongeschikt- heidsschades. De voorziening is gelijk aan de som van de opslag voor premievrijstelling in de feitelijke premie over de laatste twee verstreken jaren.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Overige technische voorzieningen

- ❧ **Inlooprisico arbeidsongeschiktheid.** Bij de start van ons pensioenfonds was een groep deelnemers reeds ziek of gedeeltelijk arbeidsongeschikt. Indien één van deze deelnemers ontslagen wordt vanwege een toekenning van een IVA-uitkering, wordt de pensioenopbouw van deze deelnemer premievrij voortgezet binnen ons fonds. De voorziening inlooprisico arbeidsongeschiktheid is gevormd voor premievrije voorzetting van pensioenopbouw van deze groep.

Herverzekeringen

- ❧ Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.
- ❧ Twee jaar na afloop van de contractperiode wordt door de verzekeraar bepaald aan de hand van de overlijdenskapitalen en arbeidsongeschiktheidskapitalen of er uitkering plaatsvindt uit hoofde van overlijdensrisico / arbeidsongeschiktheidsrisico.
- ❧ Op het herverzekeringscontract is geen winstdeling van toepassing.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Resultaatbepaling

Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden mede begrepen de verdiende interest en de dividenden op aandelen. De dividenden worden als opbrengst verantwoord op het tijdstip dat de koers van het desbetreffende aandeel ex-dividend noteert. Tot de indirecte beleggingsopbrengsten behoren zowel de gerealiseerde als de niet-gerealiseerde koers- en valutakoersresultaten van beleggingen. Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de per balansdatum geldende middenkoersen. De daarbij optredende waarderingsverschillen worden in de staat van baten en lasten verantwoord. Alle transacties in vreemde valuta worden verantwoord tegen de op de transactiedatum laatst bekende middenkoers.

Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

Vanaf 1 juli 2019 wordt de CDC-premie periodiek vastgesteld door de sociale partners. Voor 2023 bedroeg dit premiepercentage 30,0%. Vanaf mei 2023 zijn er geen actieve deelnemers meer in ons fonds en wordt er geen reguliere premie meer ontvangen. De werkgever betaalt de totale premie aan ons fonds. Van deze totale premie krijgt de werkgever een deel terug doordat de werknemers een eigen bijdrage aan de werkgever betalen waarvan de hoogte vast ligt in de cao. De uitvoeringskosten en de directe beleggingskosten worden apart van de hierboven vermelde premie door de werkgever vergoed.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Onder de toelichting onder technische voorzieningen zijn de grondslagen voor de mutatievoorziening pensioenverplichtingen opgenomen.

Grondslagen voor de opstelling van de risico-informatie (RJ610)

Ons fonds belegt onder meer via beleggingsfondsen. De nadere risico-informatie die uit hoofde van de regelgeving (RJ610) wordt gerepresenteerd, is mede ontleend aan de onderliggende gegevens van die beleggingsfondsen. De beleggingen in die beleggingsfondsen zijn betrokken in de rubriceringen.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de herkomst en aanwending van kasmiddelen. De kasstromen zijn gerubriceerd naar kasstroom uit pensioenactiviteiten, kasstroom uit beleggingsactiviteiten en overige mutaties. Bij het opstellen van het kasstroomoverzicht is de directe methode gehanteerd.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Toelichting op de balans

Beleggingen voor risico pensioenfonds						
(in duizenden euro)						
Categorie	Stand ultimo 2022	Aankopen/ Verstrekkin- gen	Verkopen aflos- singen	Gerealiseerde beleggings- resultaten	Niet- gereaiseerde beleggings- resultaten	Stand ultimo 2023
Vastgoed						
Indirecte vastgoedbeleggingen	121.338	4.959	-541	92	-16.435	109.413
	121.338	4.959	-541	92	-16.435	109.413
Aandelen						
Aandelen (rechtstreeks en via beleggingsfondsen)	251.392	27.199	-68.182	9.881	24.949	245.239
	251.392	27.199	-68.182	9.881	24.949	245.239
Vastrentende waarden						
Obligaties	465.364	282.554	-202.257	-21.561	63.954	588.054
	465.364	282.554	-202.257	-21.561	63.954	588.054
Derivaten						
Valutaderivaten	14.208	0	-13.116	13.116	-7.815	6.393
Rentederivaten	-25.895	123.048	-117.612	-5.620	19.492	-6.587
	-11.687	123.048	-130.728	7.496	11.677	-194
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	826.407	437.760	-401.708	-4.092	84.145	942.512
Derivaten opgenomen onder kortlopende schulden en overige passiva	255.439					220.904
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	1.081.846					1.163.416

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Ultimo 2023	Directe marktnotering	Afgeleide marktnotering	Overige waarderings- methoden	Totaal
Vastgoed	841	0	108.572	109.413
Aandelen	245.239	0	0	245.239
Vastrentende waarden	588.054	0	0	588.054
Derivaten	0	-194	0	-194
	834.134	-194	108.572	942.512

Ultimo 2022	Directe marktnotering	Afgeleide marktnotering	Overige waarderings- methoden	Totaal
Vastgoed	0	0	121.338	121.338
Aandelen	251.392	0	0	251.392
Vastrentende waarden	465.364	0	0	465.364
Derivaten	0	-11.687	0	-11.687
	716.756	-11.687	121.338	826.407

In de opstelling zijn de posities in overlopende posten inzake beleggingen meegenomen. In de bovenstaande opstelling zijn de beleggingen ingedeeld naar waarderingsmethode, welke hieronder kort zijn toegelicht.

- Directe marktnotering: de waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneem- bare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.
- Afgeleide marktnotering: actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.
- Overige waarderingsmethoden: de waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin niet gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Verpanding

Ons fonds heeft eind 2023, evenals in 2022 geen securities lending toegepast. Bij het afsluiten van derivaten contracten wordt onderpand gevraagd of gegeven. Van de totale obligatieportefeuille is per 31 december 2023 per saldo € 12,1 miljoen (2022: € 69,5 miljoen) ontvangen als onderpand.

	31-12-2023	31-12-2022
2 Vorderingen en overlopende activa (in duizenden euro)		
Vorderingen op aangesloten ondernemingen	287	0
Vorderingen inzake overlopende intrest en dividend	908	1.009
Verzekeringsmaatschappijen	0	25
Overige	29	1
Totaal vorderingen en overlopende activa	1.224	1.035

De vorderingen op de aangesloten ondernemingen blijven onder de wettelijke maxima. De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

	31-12-2023	31-12-2022
3 Liquide middelen (in duizenden euro)		
Depotbanken	16.214	40.968
ING Bank N.V.	799	663
	17.013	41.631

De liquide middelen zijn ter vrije beschikking van ons fonds.

	31-12-2023		31-12-2022	
Stand 1 januari	156.275		160.134	
Saldobestemming boekjaar	48.736		-3.859	
Stand 31 december	205.011		156.275	
Totaal eigen vermogen	205.011		156.275	
Het minimaal vereist vermogen bedraagt	785.693	104,2%	742.696	104,3%
Het feitelijk vereist vermogen bedraagt	896.283	116,8%	853.286	119,8%
Het strategisch vereist vermogen bedraagt	890.242	117,9%	847.634	119,0%
De dekkingsgraad is	127,2%		121,9%	
De beleidsdekkingsgraad is	128,4%		126,6%	
De reële dekkingsgraad is	88,8%		90,1%	

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal eigen vermogen gedeeld door de totale technische voorzieningen.

De beleidsdekkingsgraad is het 12-maands gemiddelde van de dekkingsgraad.

5 Technische voorziening pensioenverplichtingen (in duizenden euro)	31-12-2023	31-12-2022
Stand 1 januari	712.035	946.544
Het verloop van de voorziening is als volgt:		
Pensioenopbouw	3.741	92.875
Indexering en overige toeslagen	0	74.508
Kanssystemen	-679	-74
Rentetoevoeging	23.188	-5.108
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-2.887	-2.143
Toevoeging voor pensioenuitvoeringskosten	15	1.912
Wijzigen marktrente	13.622	-411.246
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-2.071	3.219
Wijziging actuariële uitgangspunten	7.281	8.656
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	786	2.892
Stand 31 december	755.031	712.035

De duratie (modified duration) van de voorziening bedraagt 26,9 (2022: 28,1).

De rentetoevoeging is gelijk aan de 1-jaarsrente voor de voorziening pensioenverplichtingen. Voor 2023 is deze gelijk aan 3,26% (2022: -0,49%).

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

6 Overige technische voorziening	31-12-2023	31-12-2022
(in duizenden euro)		
Technische voorziening AO		
Stand 1 januari	34	53
Mutatie	-18	-19
Stand 31 december	16	34
Totaal technische voorzieningen	755.047	712.069
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd:		
Actieve deelnemers	23.241	81.950
Gewezen deelnemers	678.229	585.816
Pensioengerechtigden	50.244	37.207
Overige	3.333	7.096
	755.047	712.069

7 Kortlopende schulden en overlopende passiva	31-12-2023	31-12-2022
(in duizenden euro)		
Derivaten	220.904	255.439
Schulden inzake beleggingen	75	152
Belastingen en sociale premies	85	58
Schulden aan aangesloten ondernemingen	107	152
Schulden inzake pensioenuitvoerings- en administratiekosten	149	40
Te verrekenen (vooruitontvangen) voorschot uitvoeringskosten	0	99
Uitkeringen	0	-1
Overige schulden	275	229
	221.595	256.168

Ons fonds brengt de werkelijke uitvoeringskosten in rekening bij de werkgever. Het 2023 voorschot is € 17 te laag gebleken (2022: € 99 overschot).

Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Niet in de balans opgenomen vorderingen en verplichtingen

Door het fonds zijn verplichtingen aangegaan met betrekking tot de periode na 31 december 2023. Deze investeringsverplichtingen zijn aangegaan uit hoofde van de beleggingen in niet-beursgenoteerd vastgoed en bedragen € 0,6 miljoen.

Verder is er een meerjarige overeenkomst gesloten met een service organisatie tot en met 2025 voor het verlenen van administratiediensten voor een bedrag van € 1,2 miljoen per jaar.

Bij ING beschikt het fonds over een kredietfaciliteit van € 50.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Toelichting op de staat van baten en lasten

8 Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds

(in duizenden euro)

	2023	2022
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoed	2.981	2.800
Aandelen	4.580	5.625
Vastrentende waarden	7.073	6.593
Derivaten	-1.431	92
Overige beleggingen	-1.699	2.038
Banken	18	-7
Waardeoverdrachten	-3	0
Totaal directe beleggingsopbrengsten	11.519	17.141
Indirecte beleggingsopbrengsten		
Vastgoed	-16.343	-6.052
Aandelen	34.830	-54.595
Vastrentende waarden	42.392	-243.746
Derivaten	19.173	-56.229
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	80.052	-360.622
Kosten van vermogensbeheer		
Directe vermogensbeheerkosten	-1.117	-1.223
Personeelskosten met betrekking tot vermogensbeheer	-237	-234
Totaal geboekte kosten vermogensbeheer	-1.354	-1.457
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	90.217	-344.938

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

De totale kosten van het vermogensbeheer bedragen € 2.779 (2022: € 3.085), deels geschat conform de richtlijnen van de Pensioenfederatie. Deze bestaan uit de direct in rekening gebrachte kosten vermogensbeheer en de kosten van ons bestuursbureau die toe te wijzen zijn aan vermogensbeheer, zoals hierboven vermeld. Daarbij komen de overige op het rendement in mindering gebrachte kosten vermogensbeheer van € 1.425 (2022: € 1.628). De vermogensbeheerkosten zijn als volgt toe te rekenen aan de verschillende categorieën:

Vermogensbeheerkosten naar categorie:	2023	2022
Beursgenoteerd vastgoed	6	53
Niet-beursgenoteerd vastgoed	1.260	1.169
Aandelen	606	727
Vastrentende waarden	800	1.003
Derivaten	94	114
Liquiditeiten	13	19
Totaal vermogensbeheerkosten	2.779	3.085

Een deel van de kosten beheerloon € 468 (2022: € 528) wordt door de werkgever vergoed. De personeelskosten met betrekking tot vermogensbeheer worden volledig door de werkgever vergoed. Deze vergoeding is verantwoord onder de premies.

9 Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

(in duizenden euro)	2023	2022
Pensioenpremie werkgevers	5.772	104.808
Kostenvergoeding	3.267	3.451
Inkoopsommen	0	0
	9.039	108.259

De kostenvergoeding bevat een vergoeding voor de pensioenuitvoerings- en administratie kosten (na vrijval excassokostenvoorziening ad € 63) van € 2.561 (2022: € 2.689), de personeelskosten met betrekking tot de vermogensbeheerkosten € 238 (2022: € 234) en het grootste deel van de directe kosten vermogensbeheer € 468 (2022: € 528).

	2023	2022
Feitelijke premie	8.333	107.497
Kostendeekkende premie	7.162	114.984
Gedempte kostendeekkende premie	7.133	71.938

De voor 2023 te betalen premie is vastgesteld op basis van een vast (doorsnee) premiepercentage van 30,0% (2022: 30,0%) van de pensioengrondslagsom exclusief uitvoeringskosten. De feitelijke premie ad € 8.333 (2022: € 107.497) .is gebaseerd op dit premiepercentage. voor NN werd tot 1 oktober 2022 premie betaald. De ontvangen premie in 2023 is voor de Goldman Sachs Asset Management deelnemers die per 1 april 2023 zijn overgegaan naar een andere pensioenregeling. De samenstelling is vrijwel gelijk aan de componenten van de kostendeekkende premie.

De feitelijke premie is als volgt samengesteld:	2023	2022
Actuarieel benodigd	2.620	41.588
Opslag in stand houden vereist vermogen	498	7.611
Opslag voor uitvoeringskosten	2.561	2.688
Voorwaardelijke componenten	1.454	20.051
Premiemarge	1.200	35.559
	8.333	107.497

De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:	2023	2022
Actuarieel benodigd	3.866	94.925
Opslag in stand houden vereist vermogen	735	17.371
Opslag voor uitvoeringskosten	2.561	2.688
	7.162	114.984

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

De gedempte kostendekkende premie is als volgt samengesteld:	2023	2022
Actuarieel benodigd	2.620	41.588
Opslag in stand houden vereist vermogen	498	7.611
Voorwaardelijke componenten	2.561	2.688
Opslag voor uitvoeringskosten	1.454	20.051
	7.133	71.938

10 Saldo van overdrachten van rechten

(in duizenden euro)	2023	2022
Overgenomen pensioenverplichtingen	1.001	4.647
Overgedragen pensioenverplichtingen	-2.356	-2.864
Waardeoverdracht klein pensioen	-645	1.443
	-2.000	3.226

11 Pensioenuitkeringen (in duizenden euro)

Pensioenen	2023	2022
Ouderdomspensioen	-2.160	-1.492
Partnerpensioen	-526	-422
Wezenpensioen	-106	-88
Invaliditeitspensioen	0	0
Subtotaal	-2.792	-2.002
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-77	-106
Subtotaal	-77	-106
Totaal pensioenuitkeringen	-2.869	-2.108

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

12 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

(in duizenden euro)	2023	2022
Pensioenopbouw	-3.741	-92.875
Indexering en overige toeslagen	0	-74.508
Kanssystemen	679	74
Rentetoevoeging	-23.188	5.108
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	2.887	2.143
Toevoeging voor pensioenuitvoeringskosten	-15	-1.912
Wijzigen marktrente	-13.622	411.246
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	2.071	-3.219
Wijziging actuariële uitgangspunten	-7.281	-8.656
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-786	-2.892
	-42.996	234.509

13 Mutatie Technische voorziening AO

(in duizenden euro)	2023	2022
Kanssystemen	0	9
Rentetoevoeging	-1	0
Wijzigen marktrente	0	20
Wijziging actuariële uitgangspunten	0	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	19	-10
	18	19

14 Herverzekering

(in duizenden euro)	2023	2022
Premies herverzekering	-47	-92
Uitkeringen uit herverzekering	0	0
	-47	-92

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

15 Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

(in duizenden euro)	2023	2022
Administratie	-1.218	-1.419
Personeelskosten	-700	-645
Kosten bestuur	-94	-67
Overige governance kosten	-202	-254
Contributies en bijdragen	-120	-87
Accountantscontrole van de jaarrekening	-51	-51
Actuaris certificering	-25	-23
Actuarieel advies	-35	-55
Juridisch en fiscaal advies	-14	-19
Communicatie	-208	-218
Projecten	-195	-130
	-2.862	-2.968
Personeelskosten met betrekking tot vermogensbeheer	238	234
Totaal Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-2.624	-2.734

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten worden volledig vergoed door de werkgever. Deze vergoeding is verantwoord onder de premies. De kosten van het bestuursbureau van € 700 (2022: € 645) hebben voor € 238 (2022: € 234) betrekking op vermogensbeheer.

De kosten van accountantscontrole en certificering actuaris zijn de kosten die betrekking hebben op het boekjaar 2023, ongeacht of deze kosten daadwerkelijk in 2023 gemaakt zijn.

16 Overige baten en lasten

(in duizenden euro)	2023	2022
Overige	-2	0
Totaal Overige baten en lasten	-2	0

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Bezoldiging bestuursleden

De bestuursleden van ons pensioenfonds hebben in 2023 samen vergoedingen ontvangen van € 88 (2022: € 59). De leden van de RvT hebben in 2023 tezamen vergoedingen ontvangen van € 68 (2022: € 39).

Bezoldiging bestuursleden (in duizenden euro)

Betaalde vergoedingen bestuur, RvT en/of VO	2023	2022
Bestuursvergoedingen	88	59
Vergoedingen RvT	68	39
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	0	0
Totaal	156	98

Personeel

Gedurende het boekjaar 2023 had ons pensioenfonds geen personeelsleden in dienst. NN CDC Pensioenfonds en ING CDC Pensioenfonds hebben een gezamenlijk bestuursbureau. De werknemers van het bestuursbureau zijn in dienst bij ING Bank Personeel B.V. Het bestuursbureau wordt aangestuurd door en rapporteert rechtstreeks aan het bestuur van ons fonds.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen ons fonds, de werkgever, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er zijn door het fonds geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders die in dienst zijn (of na 2013 zijn geweest) bij de onderneming, nemen deel aan de pensioenregeling van ons fonds op basis van de voorwaarden in het pensioenreglement.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Risicoparagraaf

In de risicoparagraaf in het bestuursverslag is het beleid rond de integrale risicobeheersing toegelicht. Hierna worden een aantal specifieke financiële risico's nader toegelicht en gekwantificeerd in overeenstemming met de solvabiliteitsvoorschriften die gelden voor pensioenfondsen. Deze solvabiliteitsvoorschriften komen tot uitdrukking in het vereist eigen vermogen. Dit vereist eigen vermogen wordt berekend op basis van een door DNB voorgeschreven standaardmodel, waarbij rekening wordt gehouden met alle beleggings- risico's en actuariële risico's van het pensioenfonds. Voor het pensioenfonds is het vereist eigen vermogen een belangrijke maatstaf in de monitoring van risico's en de eventuele bijstellingen van het beleggingsbeleid. De berekeningen van het vereist eigen vermogen zijn daarnaast onder meer van belang voor de (beoordeling van de) premiestelling, het herstelplan bij een reservetekort en voor de haalbaarheidstoets. Het vereist eigen vermogen wordt berekend op basis van het strategische beleggingsbeleid en ook op basis van de feitelijke beleggingsportefeuille op balansdatum.

In dit DNB standaardmodel worden de risicofactoren aangeduid als S1 tot en met S10. Per risicofactor wordt uitgerekend welke buffer ons pensioenfonds nodig heeft. Omdat niet ieder risico zich gelijktijdig zal voordoen, wordt in het model rekening gehouden met het zogenaamde diversificatie-effect. Het totaal van de afzonderlijke risicofactoren en het diversificatie-effect is het wettelijk voorgeschreven vereist eigen vermogen, waarbij de berekening die wordt uitgevoerd op basis van het strategisch beleggingsbeleid wettelijk leidend is. Indien het aanwezige eigen vermogen, zoals uitgedrukt in de beleidsdekkingsgraad, lager is dan het vereist eigen vermogen, is sprake van een reservetekort. Bij ons is dat niet het geval.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

(in duizenden euro)	VEV 31-12-2023		VEV 31-12-2022	
Renterisico (S1)	19.587	1,4%	27.506	2,3%
Zakelijke waarden risico (S2)	93.402	11,3%	88.798	11,1%
Valutarisico (S3)	13.039	0,2%	12.628	0,2%
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0%	0	0,0%
Kredietrisico (S5)	44.003	4,2%	43.719	4,5%
Verzekeringstechnisch risico (S6)	27.786	0,8%	29.090	0,9%
Actief beheer risico (S10)	5.364	0,0%	5.108	0,0%
Diversificatie- en correlatie-effect	-67.986		-71.265	
Vereist eigen vermogen	135.195	17,9%	135.584	19,0%
Aanwezige dekkingsgraad		127,2%		121,9%
Beleidsdekkingsgraad		128,4%		126,6%
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,2%		104,3%
Strategisch vereiste dekkingsgraad		117,9%		119,0%
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		116,8%		119,8%
Reële dekingsgraad		88,8%		90,1%

De dekkingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van het pensioenfonds (minus de passiefposten kortlopende schulden en overlopende passiva) te delen door de voorziening pensioenverplichtingen (plus overige technische voorzieningen). De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdende gemiddelde dekkingsgraad.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2023 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor ons pensioenfonds geen reservetekort heeft.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Toelichting op de afzonderlijke risicofactoren

Renterisico (S1)

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Ons pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. De gemiddelde looptijd komt tot uitdrukking in de zogenaamde duratie. Onderstaande duratie cijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief renteswaps) 27,8 (2022: 30,6).

Duratie van de pensioenverplichtingen 26,9 (2022: 28,1).

Voor de vaststelling van het renterisico worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB voorgeschreven renteschokken. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de pensioenverplichtingen en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een renterisico-afdeckingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de allocatie van de beleggingsportefeuille.

Ons fonds dekt strategisch 80,0% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt af van hoe het fonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 80,0% op basis van de swapcurve is eind 2023 equivalent met een renteafdekking van 83,6% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 81,5% eind 2023.

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de voorgeschreven buffer voor het feitelijk renterisico € 22.049 (1,7%) en voor het strategisch renterisico € 19.587 (1,4%) eind 2023.

Aandelen en vastgoed risico (S2)

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen en in vastgoed in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door onder meer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar regio's en markten. De volatiliteit van de marktwwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer.

(in duizenden euro)	31-12-2023		31-12-2022	
Verdeling aandelen en vastgoed per categorie:				
Beursgenoteerd vastgoed	841	0,2%	0	0,0%
Niet-beursgenoteerd vastgoed	108.572	30,6%	121.388	32,6%
Ontwikkelde markten (Mature markets)	224.372	63,3%	214.597	57,6%
Opkomende markten (Emerging markets)	20.867	5,9%	36.795	9,9%
	354.652	100,0%	372.780	100,0%

De berekening van het vereist eigen vermogen voor aandelen- en vastgoedrisico's wordt uitgevoerd op basis van de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. Voor beleggingen in ontwikkelde markten worden lagere buffers voorgeschreven dan voor beleggingen in opkomende markten. De buffer voor het feitelijk zakelijke waarden risico eind 2023 bedraagt € 82.429 (9,7%) en voor het strategisch zakelijke waarden risico € 93.402 (11,3%).

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Valutarisico (S3)

Het valutarisico wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen van ons pensioenfonds in euro's luiden terwijl een deel van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. We kiezen er daarom voor om een gedeelte van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Het valutarisico wordt berekend over het risico dat we lopen na afdekking en met gebruikmaking van de door DNB voorgeschreven schokken. Afdekking van het valutarisico vindt plaats via derivatencontracten.

(in duizenden euro)	31-12-2023		31-12-2022	
Totaal beleggingen naar valuta voor afdekking met derivaten				
Euro	647.371	68,7%	562.177	68,0%
Amerikaanse dollar	210.668	22,4%	211.504	25,6%
Britse pound sterling	11.671	1,2%	9.558	1,2%
Japanse yen	23.077	2,4%	19.688	2,4%
Zwitserse frank	5.550	0,6%	5.908	0,7%
Overige valuta	37.782	4,0%	3.434	0,4%
Marktwaaarde valutaderivaten	6.393	0,7%	14.208	1,7%
	942.512	100,0%	826.477	100,0%
Totaal beleggingen naar valuta na afdekking met derivaten				
Euro	852.031	90,4%	777.096	94,0%
Amerikaanse dollar	49.085	5,2%	47.182	5,7%
Britse pound sterling	1.197	0,1%	-2.063	-0,2%
Japanse yen	8.299	0,9%	458	0,1%
Zwitserse frank	1.246	0,1%	1.148	0,1%
Overige valuta	30.654	3,3%	2.656	0,3%
	942.512	100,0%	826.477	100,0%

Strategisch dekt het fonds 100%, met een range van 80% en 110%, van haar beleggingen in Amerikaanse dollar, Canadese dollar, Australische dollar, Britse pound sterling, Zwitserse franc en Japanse yen af. Beleggingen in overige valuta worden niet afgedekt. Dit resulteert in een strategische afdekking over alle niet-euro valuta van 83,1%. Feitelijk heeft het fonds 88,8% van haar totale beleggingen in vreemde valuta afgedekt. Het feitelijk afdekkingspercentage is lager dan de strategische range omdat er naast de zes hierboven genoemde valuta, ook beleggingen zijn in andere valuta.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt € 16.497 (0,3%) en voor het strategisch valuta risico € 13.039 (0,2%).

Kredietrisico (S5)

Ons pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de afgesproken betalingen kan voldoen met als gevolg een afboeking op een (obligatie-)belegging. Hiervoor moet een buffer worden aangehouden waarvan de hoogte voornamelijk afhangt van de kredietwaardigheid van de partijen waarin belegd wordt. Deze kredietwaardigheid komt tot uitdrukking in de ‘rating’ van een obligatie of tegenpartij. Een AAA rating impliceert dat aan de vastrentende waarden belegging het laagst mogelijke kredietrisico is verbonden. Kredietrisico dat is verbonden aan transacties in valutaderivaten wordt beheerst door het afsluiten van standaardcontracten met zorgvuldig geselecteerde tegenpartijen, het individueel beoordelen van de kredietwaardigheid van die tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

(in duizenden euro)	31-12-2023		31-12-2022	
Rating vastrentende waarden:				
AAA	280.998	47,8%	196.029	42,1%
AA	238.573	40,6%	187.663	40,3%
A	23.394	4,0%	22.449	4,8%
BBB	38.409	6,5%	636	0,1%
Lager dan BBB	0	0,0%	34.785	7,5%
Overige	6.680	1,1%	23.802	5,1%
	588.054	100,0%	465.364	100,0%
Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:				
Resterende looptijd < 1 jaar	36.849	6,3%	30.558	6,6%
Resterende looptijd >= 1 en < 5 jaar	27.266	4,6%	50.970	11,0%
Resterende looptijd >= 5 jaar	523.939	89,1%	383.836	82,4%
	588.054	100,0%	465.364	100,0%

Hoogte buffer

Op basis van de ratingverdeling van de beleggingen in vastrentende waarden is de voorgeschreven buffer voor het feitelijk kredietrisico eind 2023 € 43.864 (4,3%) en voor het strategisch kredietrisico € 44.003 (4,2%).

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Binnen het verzekeringstechnisch risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langleven risico).

Tot het verzekeringstechnische risico rekenen we: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat.

De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Ons pensioenfonds hanteert bij de bepaling van de technische voorzieningen de meest recente overlevingstafel: de Prognosetafel AG2022. Deze overlevingstafel houdt rekening met de verwachte toekomstige stijging van de levensverwachting. Daarnaast corrigeert het fonds de sterftekansen die volgen uit de Prognosetafel AG2022 door rekening te houden met fondsspecifieke ervaringssterfte.

Ons pensioenfonds heeft een excess-of-loss herverzekering afgesloten ter dekking van het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Deze herverzekering dekt de risico's van sterfte en arbeidsongeschiktheid af, voor zover deze boven het afgesproken eigen risico uitkomen. Twee jaar na afloop van de contractperiode wordt door de verzekeraar bepaald aan de hand van de overlijdenskapitalen en arbeidsongeschiktheidskapitalen of er uitkering plaatsvindt uit hoofde van overlijdensrisico en/of arbeidsongeschiktheidsrisico. Op het herverzekeringscontract is geen winstdeling van toepassing.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt € 27.786 (0,8%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico € 27.786 (0,8%).

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Concentratierisico (S8)

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de beleggingsportefeuille in regio's, economische sectoren of bij tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht.

Vastgoed en aandelen (in duizenden euro)	31-12-2023		31-12-2022	
Verdeling vastgoed en aandelen per regio:				
Europa	106.275	30,0%	102.546	27,5%
Noord-Amerika	171.829	48,5%	181.797	48,8%
Azië Pacific	41.440	11,7%	44.441	11,9%
Overige ontwikkelde markten	13.270	3,7%	14.026	3,8%
Overige opkomende markten	22.078	6,2%	18.890	5,1%
Overige	-240	-0,1%	11.030	2,9%
	354.652	100,0%	372.730	100,0%
Vastrentende waarden (in duizenden euro)				
Verdeling vastrentende waarden per regio:				
Europa	552.136	93,9%	389.813	83,8%
Noord-Amerika	15.056	2,6%	33.600	7,2%
Azië Pacific	6.026	1,0%	3.236	0,7%
Overige ontwikkelde markten	5.383	0,9%	7.648	1,6%
Overige opkomende markten	2.773	0,5%	26	0,0%
Overige	6.680	1,1%	31.161	6,7%
	588.054	100,0%	465.484	100,0%
Vastrentende waarden (in duizenden euro)				
Grote posten: vastrentende waarden (inclusief opgelopen rente) van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van de totale beleggingen				
Staatsobligaties Nederland	169.827	18,0%	107.395	13,0%
Staatsobligaties België	71.616	7,6%	54.980	6,7%
Euro Stabiteits Mechanisme (ESM)	60.015	6,4%	55.707	6,7%
Staatsobligaties Oostenrijk	52.038	5,5%	38.515	4,7%
Staatsobligaties Duitsland	43.244	4,6%	33.718	4,1%
Staatsobligaties Frankrijk	17.230	1,8%	14.246	1,7%

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

We hebben geen posities in eenzelfde uitgevende instelling in vastgoed en aandelen groter dan 2% van de totale beleggingen.

Er is geen sprake van een zodanige concentratie van beleggingen bij risicovolle debiteuren, fondsen, regio's of markten dat hiervoor een extra buffer nodig is bovenop de reeds berekende (standaard-)schokken.

Actief beheer risico (S10)

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de toegestane afwijking, uitgedrukt in een statistische maatstaf, de ‘tracking error’. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark kan afwijken. Een hogere tracking error impliceert daarmee een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk actief beheer risico bedraagt € 3.796 (0,0%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico € 5.364 (0,0%).

Er worden geen beleggingen uitgeleend. Beleggingen in de aan ons fonds verbonden ondernemingen vinden uitsluitend plaats als onderdeel van de aandelenbeleggingen in fondsen en mandaten die overeenkomstig een vaste index worden beheerd door externe vermogensbeheerders, indien en voor zover de verbonden ondernemingen in die vaste index zijn opgenomen.

Diversificatie- en correlatie-effect

Het DNB standaardmodel schrijft per risico een buffer voor. Omdat niet alle risico's zich gelijktijdig (in volle omvang) voordoen wordt rekening gehouden met een risicoverlagend effect van spreiding. Bij ons pensioenfonds is dit voor de feitelijke beleggingsportefeuille eind 2023 € -69.509 en voor de strategische beleggingsportefeuille € -67.986.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Bestemming saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten verdelen we volgens de statuten en ABTN als volgt:

(in duizenden euro)

	2023	2022
Fondsvermogen	48.736	-3.859
	48.736	-3.859

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Jaarverslag 2023

08. Overig

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

8. Overig

8.1. Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting NN CDC Pensioenfonds te Amsterdam is aan Milliman Pensioenen B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting NN CDC Pensioenfonds zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Milliman Pensioenen B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 4.800. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven 114 te rapporteren.

Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting NN CDC Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 25 juni 2024

Drs. R. van der Meer AAG

verbonden aan Milliman Pensioenen B.V.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

8.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Stichting NN CDC Pensioenfonds

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting NN CDC Pensioenfonds te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting NN CDC Pensioenfonds op 31 december 2023 en van de staat van baten en lasten over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1. de balans per 31 december 2023;
- 2. de staat van baten en lasten over 2023; en
- 3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van het pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 4,8 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze bepalend is bij de berekening van de (beleids-) dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 144.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's en niet-naleving van wet- en regelgeving

Frauderisicobeheersing door het pensioenfonds

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Raad van Toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Wij constateren dat er sprake is van een risicobeheersingssysteem op basis van het concept ‘three lines of defence’. Dit betreft verschillende verdedigingslinies op basis van de interne processen en drie sleutelfuncties (risicomanagement, actuariële functie en de interne audit functie).

Het bestuur beschikt over een frauderisicoanalyse als onderdeel van de ‘SIRA’ (Systematische Integriteitsrisico Analyse). Het bestuur heeft in deze analyse integriteitsrisico’s in kaart gebracht in verschillende deelgebieden waaronder fraude en corruptie. De SIRA wordt periodiek geëvalueerd en aangepast om te waarborgen dat deze actueel en effectief is. De SIRA wordt door het bestuur besproken met en beoordeeld door de Raad van Toezicht. We verwijzen naar pagina 40 van het bestuursverslag waarin het bestuur het integriteitsrisico van het pensioenfonds adresseert.

Onze frauderisico-analyse

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico’s op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording is weerlegd, gezien de aard van de opbrengsten. De opbrengsten bestaan uit premiebijdragen die per deelnemer over de pensioengrondslag met een vastgesteld tarief worden berekend en daardoor op objectieve wijze zijn vast te stellen. De beleggingsopbrengsten bestaan uit directe en indirecte (gerealiseerde en ongerealiseerde) beleggingsopbrengsten. De directe beleggingsopbrengsten betreffen homogene en niet-complexe opbrengstenstromen, zonder significante schattingselementen. Ten aanzien van de indirecte gerealiseerde beleggingsresultaten hebben wij het veronderstelde frauderisico weerlegd omdat er geen verhoogde druk is op het bestuur van het pensioenfonds om de opbrengstverantwoording te sturen en de gelegenheid om de opbrengstverantwoording materieel te beïnvloeden zeer beperkt is, mede door de aanwezige uitbestedingsrelaties. Ten aanzien van de indirecte ongerealiseerde beleggingsopbrengsten geldt dat deze op eenvoudige wijze af te leiden is van de waardering van de beleggingen.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Bij al onze controles besteden wij aandacht aan de risico's van het doorbreken van interne beheersing door het bestuur. Wij hebben bijzondere aandacht gehad voor posten met een hoge schattingsonzekerheid, waaronder de technische voorzieningen. We verwijzen hierbij ook naar de kernpunten van onze controle voor onze specifieke controle-aanpak voor dit risico.

Onze specifieke controle-aanpak voor de frauderisico's

Ten aanzien van het risico op doorbreking van de interne beheersing door het bestuur hebben wij werkzaamheden uitgevoerd zoals het toetsen van de aanvaardbaarheid van journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht.

Daarnaast hebben wij ook aandacht besteed aan significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering. Daarbij hebben wij vastgesteld dat er geen significante transacties hebben plaatsgevonden buiten de normale bedrijfsvoering.

Verder hebben wij geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het pensioenfonds mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving. Tevens hebben we elementen van onvoorspelbaarheid opgenomen in onze controlewerkzaamheden.

Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur en Raad van Toezicht.

Onze specifieke controle-aanpak voor risico's op niet-naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben inzicht verworven in de relevante wet- en regelgeving voor het pensioenfonds en achten de volgende wet- en regelgeving specifiek relevant voor het pensioenfonds:

- ✎ Pensioenwet
- ✎ Besluit Financieel toetsingskader pensioenfonds (Bftp)

Wij hebben gesprekken gevoerd met het bestuur en de Raad van Toezicht om inzicht te verkrijgen in welke mate er is voldaan aan wet- en regelgeving. Ook hebben wij communicatie gelezen met De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM). Wij hebben een schriftelijke bevestiging verkregen van het bestuur dat alle bekende aangelegenheden van (vermoede) niet-naleving aan ons zijn gemeld.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Onze observaties

De hiervoor vermelde werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van de controle van de jaarrekening. Ze zijn daarom niet gepland en uitgevoerd als een specifiek onderzoek gericht op fraude en het niet voldoen aan wet- en regelgeving. Deze werkzaamheden hebben niet geleid tot bevindingen.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van minimaal twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening.

Wij hebben de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling met het bestuur besproken en geëvalueerd. Bij deze beoordeling hebben wij in ogenschouw genomen dat vermogenspositie van het pensioenfonds toereikend wordt geacht en het niet nodig is een herstelplan in te dienen bij De Nederlandsche Bank. Deze beoordeling levert geen informatie op die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur met betrekking tot de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Onze observaties

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
Waardering van beleggingen	
De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan naast beursgenoteerde effecten uit beleggingen in beleggingsfondsen en derivaten. In de toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In paragraaf 1 van de toelichting op de balans per 31 december 2023 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet. De beoordeling van de reële waarde van de beleggingen is significant voor onze controle.	Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het: • beoordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen bij de uitvoeringsorganisatie belast met het voeren van de beleggingsadministratie en bewaring van de beleggingen. Voor zover relevant en mogelijk hebben wij gebruikgemaakt van de rapportages met betrekking tot de interne beheersing binnen de uitvoeringsorganisatie (SOC 1-rapportages); • voor beleggingen in beursgenoteerde effecten: het toetsen van de waardering door middel van “re-pricing”; • voor beleggingen in beleggingsfondsen: vaststellen dat de waarderingsgrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds en dat de waarde per participatie volgens deze jaarrekeningen overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde; • voor de derivaten: beoordelen of de gehanteerde waarderingsmethoden en technieken geschikt zijn om binnen de geldende verslaggevingsregels te komen tot de marktwaarde van deze beleggingen. Voorts het nareken van de uitkomsten van de waarderingsmodellen; • toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is gegeven de geldende verslaggevingsregels.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
Waardering van de technische voorzieningen	
De technische voorzieningen, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds, zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds. In de toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In het onderdeel ‘risicobeheer’ (risicoparagraaf) is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet, inclusief onzekerheden.	Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certifierend actuaaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaaris en hebben wij de bevindingen met hem besproken. Door ons is tevens nagegaan of: • de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certifierend actuaaris worden gehanteerd bij het certificeren van de actuariële berekening van de technische voorziening voor pensioenverplichting, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregelingen door de uitvoeringsorganisatie zijn opgesteld; • de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico’s; • de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; • de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd. Het afstemmen met gegevens van externe partijen waaronder de werkgever, maakt deel uit van de interne beheersing.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie bestaande uit de volgende onderdelen; kerncijfers, voorwoord, profiel, bestuursverslag, verslag verantwoordingsorgaan, rapport raad van toezicht en overig.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteits-

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

veronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 25 juni 2024

Forvis Mazars Accountants N.V.

Origineel getekend door: drs. C.A. Harteveld RA

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

8.3 Personalia (per 31 december 2023)

Bestuur			
Benoemd namens de deelnemers		Benoemd namens de werkgever	
André Hollenkamp (59)	voorzitter	Derick le Roux (53)	bestuurslid
Relevante nevenfunctie	voorzitter NN CDC Pensioenfonds	Relevante nevenfuncties	-
Muriël Freriksen (54)	bestuurslid	Eva de Mooij (43)	bestuurslid
Relevante nevenfunctie	-	Relevante nevenfuncties	-
Mila van den Bout-Kisoen (49)	bestuurslid	Lau Veldink (70)	vice-voorzitter
Relevante nevenfunctie	-	Relevante nevenfunctie	vice-voorzitter ING CDC Pensioenfonds
Ilse van der Weiden (58)	bestuurslid	Jorg Sauren (50)	bestuurslid
Relevante nevenfunctie	bestuurslid ING CDC Pensioenfonds	Relevante nevenfunctie	bestuurslid ING CDC Pensioenfonds
Verantwoordingsorgaan			
Benoemd namens de deelnemers		Benoemd namens de werkgever	
Paul Lahaije (54)	lid VO	Hugo Baartman (45)	voorzitter VO
Mehtap Andac (47)	lid VO	Ania Groen Gregorkievicz (47)	lid VO

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Raad van toezicht

Irene Vermeeren-Keijzers (53)

voorzitter

Relevante nevenfuncties

voorzitter RvT ING CDC Pensioenfonds

lid RvT Stichting Shell Pensioenfonds

lid Adviescommissie Pensioenrecht Nederlandse Orde van Advocaten

advocaat-partner pensioenrecht Jones Day

vaste annotator tijdschrift Juridisprudentie Arbeidsrecht (JAR)

Orpa Bisschop (55)

lid RvT

Relevante nevenfuncties

uitvoerend bestuurder PNO media

sleutelfunctiehouder interne audit BPF Schilders

sleutelfunctieervuller risicobeheer pensioenfonds SPW

Pim Baljet (66)

lid RvT

Relevante nevenfuncties

lid RvT ING CDC Pensioenfonds

lid beleggingsadviescommissie en private equity committee ondernemingspensioenfonds TNO

voorzitter beleggings-adviescommissie New Waves Investments BV.

penningmeester Ottema-Kingma stichting

lid advisory board Global Cleantech Fund III (private equity fonds) directeur Bank ten Cate&Cie

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Bijlage 1 Checklist Code Pensioenfondsen

Inventarisatie Code Pensioenfondsen

Stand per 31 december 2023

Hoe werkt de naleving van de Code?

De Code is wettelijk verankerd. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. Een belangrijk thema als ‘geschiktheid’ is bijvoorbeeld in wet- en regelgeving al inhoudelijk uitgewerkt. In de Code leest u daarom meer de procedurele kant hiervan. De normen in de Code zijn weliswaar leidend, maar de Code laat ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur in de (beleids)keuzes die het maakt. Het doel van de Code is het bewustzijn van ‘goed pensioenfondsbestuur’ te stimuleren bij bestuurders, leden van het intern toezicht, het VO en het BO; het gaat om de ‘state of mind’.

De pensioenfondsen mogen deze Code daarom naleven volgens het ‘pas-toe-of-leg–uit’- beginsel. Dit betekent dat een pensioenfonds de normen van de Code toepast of in het jaarverslag motiveert waarom het een norm niet (volledig) toepast. Afwijken van de norm is dus mogelijk, als daar een goede reden voor is. Hoe het pensioenfonds de normen toepast, hangt mede af van zijn activiteiten en overige specifieke kenmerken. De Code geldt namelijk voor alle soorten pensioenfondsen. Het type pensioenfonds, de bestuursstructuur of het type regeling (DB of DC) kan verschillen, maar ook bijvoorbeeld de omvang van het vermogen en/of de deelnemersaantallen.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Nr.	Norm	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
Thema 1 - Vertrouwen waarmaken Zij die voor het pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen maken het in hen gestelde vertrouwen waar. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement.			
1.	Het bestuur voert de regeling naar beste vermogen uit, in een evenwichtige afweging van belangen, en heeft hiervoor de eindverantwoordelijkheid.	Ja, toegepast Statuten, het pensioenreglement, ABTN, Uitbestedingsbeleid	De uitvoering van de pensioenregeling door het bestuur is geborgd in o.a. de statuten, het pensioenreglement, de ABTN en het uitbestedingsbeleid. ▪ Het bestuur is belast met het besturen van het pensioenfonds. ▪ Het bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling. ▪ Het bestuur richt zich daarbij naar de belangen van de bij het fonds betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, de pensioengerechtigden en de werkgever en zorgen ervoor dat dezen zich door het bestuur op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.
2.	Het bestuur is verantwoordelijk en zorgt voor de uitvoering van de pensioenregeling. Het heeft een visie op die uitvoering, stelt eisen waaraan deze moet voldoen en bepaalt welk kostenniveau aanvaardbaar is.	Ja, toegepast Statuten, het pensioenreglement, ABTN, Uitbestedingsbeleid	Het bestuur van het fonds is verantwoordelijk voor het besturen van het fonds, de communicatie met verzekerden, de governance, het uitvoeren van de pensioenregeling, het voeren van financieel beheer, beheer van fonds-vermogen en het beheersen van de risico's die het fonds loopt. ▪ Uitgangspunt bij uitbesteding is dat het bestuur van het fonds te allen tijde verantwoordelijk blijft voor de beheersing van het door het fonds te voeren beleid, ook voor het gedeelte van de werkzaamheden dat is uitbesteed. ▪ Aan de hand van de input uit het monitoringsproces wordt geëvalueerd of de uitbestedingspartner voldoet aan gemaakte afspraken en de in de SLA gestelde eisen. Afhankelijk van uitkomsten evaluatie en ernst mogelijke bevindingen, neemt bestuur besluit om uitbestedingsrelatie te continueren of te beëindigen.
3.	Het bestuur stelt een missie, visie en strategie op. Ook zorgt het voor een heldere en gedocumenteerde beleids-verantwoordelijkheidscyclus. Daarnaast toetst het bestuur periodiek de effectiviteit van zijn beleid en stuurt zo nodig bij.	Ja, toegepast ABTN	De missie, visie en doelstellingen zijn vastgelegd in de ABTN. Er is daarnaast een strategiedocument opgesteld. Eveneens wordt hieraan in het jaarverslag aandacht besteed. Daarnaast is dit (deels) vastgelegd in het (verantwoord) beleggingsbeleid, het beleggings- en renteafdekking-sbeleid, de verklaring beleggingsbeginselen, communicatiebeleidsplan en uitbestedingsbeleid. Toetsing vindt periodiek plaats via (financiële) rapportages en dekkingsgraadoverzichten.
4.	Bij alle besluiten legt het bestuur duidelijk vast op grond van welke overwegingen het besluit is genomen.	Ja, toegepast	Besluiten alsmede de overwegingen op grond waarvan het besluit is genomen, worden vastgelegd in de verslagen van de bestuursvergaderingen.
5.	Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja, toegepast Jaarverslag	Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan. Dit wordt o.a. beschreven in het jaarverslag. De (gewezen) deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en gepensioneerden worden eveneens geïnformeerd via de kwartaalberichten op de website van het fonds, etc.

Nr.	Onderwerp	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
6.	Het bestuur houdt rekening met de verplichtingen die het fonds is aangegaan en draagt daarbij zorg voor optimaal rendement bij een aanvaardbaar risico.	toegepast ABTN	Het beleggingsbeleid en risicobeleid is beschreven in de ABTN.
7.	Het bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.	Ja, toegepast	Er is een continue dialoog met de aangesloten ondernemingen. Ten aanzien van Environmental Social Governance beleid legt het fonds rekenschap af aan het verantwoordings-orgaan.
8.	Het bestuur bevordert en borgt een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is. Ook zorgt het ervoor dat het integrale risicomanagement adequaat georganiseerd is.	Ja, toegepast	Het fonds heeft een risk manager die verantwoordelijk is voor het risicomanagement. Twee keer per jaar worden de strategische risico's door het bestuur en de risk manager beoordeeld; eenmaal per jaar worden de niet-strategische risico's door het bestuur en de risk manager beoordeeld. Bij deze beoordelingen wordt gezien of de risico's nog steeds goed gewogen zijn en of er nog additionele beheersmaatregelen nodig zijn. De risk manager heeft een onafhankelijke lijn naar het bestuur.
9.	Het bestuur zorgt voor een noodprocedure om in spoedeisende situaties te kunnen handelen.	Ja, toegepast Noodprocedure	De noodprocedure is een op zichzelf staand document dat tevens onderdeel uitmaakt van de ABTN (bijlage 7). De doelstelling is dat het bestuur binnen 24 uur een besluit kan nemen.
Thema 2 - Verantwoordelijkheid nemen Het bestuur neemt zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling.			
10.	Het bestuur zorgt voor een heldere en expliciete taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering. Hierbij horen passende sturings- en controlemechanismen.	Ja, toegepast ABTN	De taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering is vastgelegd in de ABTN. Eveneens komt deze verdeling tot uiting in de portefeuillehoudersoverleggen die het fonds kent. Voor de sturings- en controlemechanismen maakt het fonds gebruik van service level agreements (SLA's).
11.	Bij uitbesteding van taken neemt het bestuur in de overeenkomst met de dienstverlener adequate maatregelen op voor als de dienstverlener of een door hem ingeschakelde derde onvoldoende presteert, de overeenkomst niet naleeft, schade veroorzaakt door handelen of nalaten.	Ja, toegepast Uitbestedingsbeleid	Conform het uitbestedingsbeleid wordt er in de desbetreffende uitbestedingsovereenkomst vastgelegd dat bij wanprestatie die niet kan worden gezuiverd de overeenkomst kan worden beëindigd en zijn er bepalingen opgenomen inzake aansprakelijkheid. In het monitoringsproces wordt hierop toegezien.
12.	Het bestuur zorgt dat het zicht heeft op de keten van uitbesteding.	Ja, toegepast	Het bestuur heeft zicht op de keten van uitbesteding door: ▪ Het nemen van alle besluiten tot uitbesteding. ▪ Een uitbesteder mag niet zonder toestemming of medeweten van het fonds een dienstverlening aan een derde uitbesteden. ▪ Elk kwartaal rapporteert het bestuursbureau over de kwaliteit van de uitbestedingspartners ▪ Aan de hand van de uitkomsten van het monitoringsproces vindt jaarlijks een evaluatie plaats.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Nr.	Onderwerp	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
13.	Het bestuur zorgt ervoor dat het beloningsbeleid van partijen aan wie taken worden uitbesteed, niet aanmoedigt om meer risico's te nemen dan voor het fonds aanvaardbaar is. Om dit te bereiken maakt het bestuur dit onderdeel van de contractafspraken bij het sluiten of verlengen van de uitbestedingsovereenkomst of – indien van toepassing – via zijn aandeelhouderspositie.	Ja, toegepast Uitbestedingsbeleid	In het uitbestedingsbeleid is vastgelegd dat in het voortraject (selectieprocedure) informatie wordt opgevraagd over het beloningsbeleid bij uitbestede partijen en geldt als voorwaarde dat dat beleid geen prikkels mag hebben die aanzetten tot het nemen van overmatige risico's. In het contract wordt opgenomen dat het fonds wordt geïnformeerd indien de vergoedingenstructuur wordt gewijzigd.
14.	Het bestuur evalueert jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering en de gemaakte kosten kritisch en spreekt een dienstverlener aan als deze de afspraken niet of onvoldoende nakomt.	Ja, toegepast Uitbestedingsbeleid	Het bestuursbureau evalueert periodiek of de uitbestedingspartner voldoet aan de gemaakte afspraken, gestelde eisen in de overeenkomst en de SLA, spreekt de uitbestedingspartner aan waar noodzakelijk en informeert het bestuur hierover middels de kwartaalrapportage. Het bestuur overweegt of het fonds in voldoende mate in control is en of de uitbestedingskosten nog marktconform zijn.
Thema 3 – Integer handelen Het bestuur bevordert een cultuur van integriteit en compliance.			
15.	Het bestuur legt de gewenste cultuur vast en stelt een interne gedragscode op.	Ja, toegepast Gedragscode	Het fonds heeft een gedragscode die aan ieder (nieuw) verbonden persoon wordt verstrekt.
16.	De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers ondertekenen de interne gedragscode van het fonds en een jaarlijkse nalevingsverklaring, en zij gedragen zich daarnaar.	Ja, toegepast Gedragscode	De compliance officer draagt zorg voor ondertekening van de gedragscode bij indiensttreding van een aan het fonds verbonden persoon waaronder medebeleidsbepalers. Tevens wordt jaarlijks gevraagd de verklaring naleving gedragscode in te vullen. De sancties op overtreding staan vermeld in de gedragscode (artikel 9).
17.	Alle nevenfuncties worden gemeld aan de compliance officer.	Ja, toegepast Gedragscode	Verbonden personen dienen voorafgaand aan het aanvaarden van een nevenfunctie deze te melden aan de compliance officer. De compliance officer toetst of de nevenfunctie de schijn heeft of kan opwekken van een conflicterend belang met de functie van de verbonden persoon binnen het pensioenfonds.
18.	Tegenstrijdige belangen of reputatierisico's worden gemeld. De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstrengeling. Zij laten zich op hun functioneren toetsen.	Ja, toegepast Gedragscode	In de gedragscode is vastgelegd dat aan het fonds verbonden personen elk (potentieel) eigen belangenconflict dienen te melden aan de compliance officer.
19.	Het lidmaatschap van een orgaan is niet verenigbaar met dat van een ander orgaan binnen het fonds of van de visitatiecommissie.	Ja, toegepast Statuten	Het niet verenigbaar zijn van lidmaatschappen van diverse fondsorganen is geregeld in de statuten.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Nr.	Onderwerp	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
20.	Het bestuur zorgt dat onregelmatigheden kunnen worden gemeld en dat betrokkenen weten hoe en bij wie.	Ja, toegepast Incidentenregeling	Het pensioenfonds kent een incidentenregeling die als doel heeft om elke aan het fonds verbonden persoon de gelegenheid te geven een (vermoeden van een) incident te melden, zodat conform de regeling maatregelen genomen kunnen worden om te voorkomen dat de integere en beheerste bedrijfsvoering wordt geschaad en om toekomstige incidenten te voorkomen.
21.	De organisatie kent een klokkenluidersregeling en bevordert dat ook externe dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. De organisatie zorgt ervoor dat men weet hoe en bij wie kan worden gemeld.	Ja, toegepast Klokkenluidersregeling	Het pensioenfonds kent een klokkenluidersregeling die als doel heeft om elke aan het fonds verbonden persoon de gelegenheid te geven een misstand, al dan niet anoniem, zonder gevaar voor hun positie te melden, zodat ter zake actie ondernomen kan worden.
22.	Het bestuur kent de relevante wet- en regelgeving en interne regels, weet hoe het fonds daar invulling aan geeft en bewaakt de naleving (compliance).	Ja, toegepast	Door middel van de kwartaalrapportage wordt het bestuur geïnformeerd over de ontwikkelingen van wet- en regelgeving en de impact hiervan op de diverse fondsdocumenten en besluitvormingsprocedures. Daarnaast wordt het bestuur geïnformeerd over de toezichtthema's van DNB en AFM en de impact/gevolgen hiervan voor het fonds.
Thema 4 – Kwaliteit nastreven Het fonds stelt hoge kwaliteitseisen, voert daar beleid op en is een lerende organisatie.			
23.	Het bestuur is collectief verantwoordelijk voor zijn functioneren. De voorzitter is eerste aanspraakpunt; hij/zij is als eerste verantwoordelijk voor zorgvuldige besluitvorming en procedures.	Ja, toegepast ABTN, Statuten	Het functioneren van het bestuur wordt getoetst in een jaarlijkse zelfevaluatie. Het bestuur kan zich hierbij laten ondersteunen door een onafhankelijke derde. De raad van toezicht informeert het VO in geval er sprake is van disfunctioneren van het bestuur en treedt in overleg met het bestuur om tot een oplossing te komen. Als dit niet tot resultaten leidt, meldt de raad van toezicht dit aan De Nederlandsche Bank.
24.	Het bestuur waarborgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.	Ja, toegepast Gedragscode	Onafhankelijk en kritisch opereren wordt geborgd door een open cultuur na te streven. Dit is tevens een onderwerp dat ter sprake dient te komen bij de zelfevaluatie van het bestuur. Pogingen van een (aspirant)relatie tot beïnvloeding dienen te worden gemeld bij de compliance officer.
25.	Ieder bestuurslid heeft stemrecht.	Ja, toegepast Statuten	Ieder ter vergadering aanwezig bestuurslid heeft één stem. Een bestuurslid kan zich in een vergadering doen vertegenwoordigen en zijn stem doen uitbrengen door een door hem daartoe schriftelijk of elektronisch gemachtigd ander bestuurslid
26.	Het bestuur zorgt voor permanente educatie voor zijn leden.	Ja, toegepast Geschiktheidsplan	In opleidingsplannen wordt aangegeven welke opleidingen door bestuursleden werden gevolgd. Jaarlijks wordt opgevraagd welke voornemens een bestuurder heeft en wat hij aan opleidingen heeft gevolgd. Periodiek wordt een heidag c.q. themadag georganiseerd.
27.	Het bestuur staat open voor kritiek en leert van fouten.	Ja, toegepast Statuten Klachten- en geschillenregeling	Het pensioenfonds heeft een Klachten- en Geschillencommissie ingesteld die bestaat uit twee bestuursleden. Door het bestuur is een Klachten- en Geschillenregeling vastgesteld. Per kwartaal wordt een overzicht opgesteld van de ingekomen klachten en geschillen om zodoende eventuele trends te herkennen en hier voor de toekomst lering uit te trekken.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Nr.	Onderwerp	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
28.	Het eigen functioneren is voor het bestuur en voor het intern toezicht een continu aandachtspunt. Het bestuur en het intern toezicht evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betrekken het bestuur en het intern toezicht één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij.	Ja, toegepast ABTN, Reglement RvT	Het bestuur voert periodiek een zelfevaluatie uit. Aandachtspunten zijn competenties, gedrag en cultuur. In zijn reglement heeft de RvT vastgelegd dat het zijn eigen functioneren en de onafhankelijkheid ten minste jaarlijks evalueert. Minimaal één keer in de drie jaar betreft de RvT hierbij een derde partij.
29.	Het eigen functioneren is voor het BO een continu aandachtspunt. Het BO evalueert in elk geval jaarlijks het functioneren van het eigen orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betreft het BO één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij.	N.v.t.	Het fonds kent geen belanghebbendenorgaan.
30.	Het eigen functioneren is voor het VO een continu aandachtspunt. Het VO evalueert met enige regelmaat het functioneren van het eigen orgaan.	Ja, toegepast Statuten	In de statuten is bepaald dat het bestuur scholing van het VO bevordert. Daarnaast zijn de leden van het VO ook zelf verantwoordelijk voor het onderhouden van hun kennis. Het VO houdt daarnaast periodiek een zelfevaluatie over het eigen functioneren. De diversiteitsdoelstellingen van het VO zijn vastgelegd in de profielschets.
Thema 5 – Zorgvuldig benoemen Het fonds handelt zorgvuldig bij (her)benoeming en ontslag, en zorgt voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het fonds.			
31.	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja, toegepast Statuten	Het bestuur bestaat uit acht personen waarvan vier werkgeversleden en vier leden die de werknemers vertegenwoordigen. Het VO bestaat uit twee leden die de werkgevers vertegenwoordigen en twee werknemersleden. Vertegenwoordigers van pensioengerechtigden treden toe tot het bestuur en VO indien de onderlinge getalsverhouding tussen pensioengerechtigden en deelnemers daartoe aanleiding geeft. In de profielschetsen voor kandidaat-leden voor het bestuur, VO en de RvT zijn vereisten voor diversiteit opgenomen. Qua vaardigheden en kennis is het een divers gezelschap, met verschillende achtergronden en derhalve complementair aan elkaar.
32.	Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Daarbij houdt het rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur toetst de geschiktheid van bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap.	Ja, toegepast Statuten	Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Dit gebeurt onder meer via het periodiek evalueren en bijwerken van een deskundigheidsmatrix, een competentiematrix en het opleidingsplan.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Nr.	Onderwerp	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
33.	In zowel het bestuur als het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen	Ja, toegepast	<i>Bestuur</i> Aan deze norm wordt gedeeltelijk voldaan: er waren vier vrouwelijke bestuursleden en vier mannelijke bestuursleden. Helaas is geen van de bestuursleden jonger dan 40 jaar. Bij benoemingen wordt hier bij de voordragende partij aandacht voor gevraagd. <i>VO</i> Aan deze norm wordt gedeeltelijk voldaan: er waren twee vrouwelijke VO-leden en twee mannelijke VO-leden. Helaas is geen van de VO-leden jonger dan 40 jaar. In de profielschets voor VO-leden wordt hier wel aandacht voor gevraagd.
34.	De zittingsduur van een lid van het bestuur, het VO, het BO en raad van toezicht is maximaal 4 jaar. Een bestuurslid en een lid van het BO kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd, een lid van de raad van toezicht maximaal één keer. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde fonds.	Ja, toegepast Statuten	De zittingsperiode voor een lid van het bestuur is vier jaar. Bestuursleden kunnen twee maal worden herbenoemd voor een periode van vier jaar. In de statuten is bepaald dat de zittingstermijn van een lid van het VO vier jaar bedraagt en een lid twee keer kan worden herbenoemd als vertegenwoordiger van dezelfde geleding. De leden van de RvT zijn per 1 januari 2017 benoemd voor een periode van vier jaar en per 1 januari 2021 op bindend advies van het verantwoordingsorgaan herbenoemd. Bepaald is dat de leden van de RvT één keer kunnen worden herbenoemd. Om continuïteit en kennis binnen de RvT te waarborgen is een rooster van aftreden opgesteld.
35.	Het bestuur, het BO en het intern toezicht houden bij het opstellen van de profielschets rekening met het diversiteitsbeleid. Het VO houdt hier rekening mee bij het opstellen van de competentievisie.	Ja, toegepast Profielschets	In de profielschetsen van zowel het bestuur als het VO wordt rekening gehouden met het aandachtspunt diversiteit.
36.	Het bestuur, het VO of het BO en de raad van toezicht leggen bij een vacature de eisen voor de vacante functie vast. Hierbij wordt rekening gehouden met de in de normen 31, 32 en 33 opgenomen eisen.	Ja, toegepast Profielschets	Vacature-eisen zijn opgenomen in de profielschetsen die zijn opgesteld voor leden van het bestuur, het VO en de RvT. Hierbij wordt rekening gehouden met de in normen 31, 32 en 33 opgenomen eisen.
37.	Bij de vervulling van een vacature wordt actief gezocht (en/of actief opgeroepen om te zoeken) naar kandidaten die passen in de diversiteitsdoelstellingen. Het bestuur neemt hierover tijdig contact op met degenen die betrokken zijn bij het voordragen of de verkiezing van kandidaten.	Ja, toegepast Profielschets	In de profielschetsen en de competentievisie is het diversiteitsbeleid opgenomen. Bij vacatures wordt in een vroegtijdig stadium van het wervingstraject aandacht gevraagd voor het diversiteitsbeleid.
38.	Het bestuur en het BO toetsen voorgedragen kandidaten mede aan de hand van de diversiteitsdoelstellingen. Het VO bevordert dat in de procedure de competentievisie wordt meegenomen, inclusief de diversiteitsdoelstellingen.	Ja, toegepast Profielschets	Zie toelichting bij principe 36.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Nr.	Onderwerp	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
39.	Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.	Ja, toegepast Statuten	In de statuten is de benoeming, ontslag en schorsing van de leden vastgelegd: ▪ Bestuursleden - De bestuursleden worden door het bestuur benoemd. · De vertegenwoordigers van de werkgever in het bestuur worden voorgedragen door de werkgever. · Van de vier leden van de vertegenwoordigers van de werknemers in het bestuur worden er twee door de COR voorgedragen en twee door vakorganisaties. - Ontslag en schorsing wordt door het bestuur aangezegd met een gekwalificeerde meerderheid. - Ontslag en schorsing door de RvT wegens disfunctioneren. ▪ Raad van Toezicht - De leden van de RvT worden benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het VO. - Het bestuur kan met een gekwalificeerde meerderheid de leden ontslaan of schorsen na bindend advies van het VO. ▪ Verantwoordingsorgaan - De leden die de werkgever vertegenwoordigen worden door de werkgever voorgedragen en door het bestuur benoemd. - De leden die de deelnemers vertegenwoordigen worden middels verkiezingen gekozen en daarna door het bestuur benoemd. - Ontslag door het bestuur in uitzonderlijke situaties. - Ontslag door het VO met gekwalificeerde meerderheid van stemmen en gehoord hebbende de RvT. - Schorsing door het VO met gekwalificeerde meerderheid van stemmen en gehoord hebbende de RvT.
40.	Het bestuur zorgt dat de statuten een schorsings-procedure kennen.	Ja, toegepast Statuten	De schorsingsprocedure is vastgelegd in de statuten: ▪ Inzake het bestuur artikel 6, lid 2. ▪ Inzake het VO artikel 13, lid 2. ▪ Inzake de RvT artikel 17, lid 2.
Thema 6 – Gepast belonen Het fonds voert een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie.			
41.	pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam belonings-beleid. Dit beleid is in overeenstemming met de doel-stellingen van het pensioenfonds. Ook is het beleid passend gelet op de bedrijfstak, onderneming of beroeps-groep waarvoor het fonds de pensioenregeling uitvoert.	Ja, toegepast Beloningsbeleid	Uitgangspunt bij het beloningsbeleid is dat het niet moet aanzetten tot het nemen van meer risico's dan voor het fonds aanvaardbaar is. Het beloningsbeleid is in 2020 gewijzigd en vastgesteld na advies van het VO en goedkeuring door de RvT. Bij de vaststelling van het beloningsbeleid is aangesloten bij het beloningsbeleid van NN zoals uitgewerkt in de cao van NN.
42.	De beloning staat in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag.	Ja, toegepast Beloningsbeleid	Het fonds kent een marktconform beloningsbeleid dat deels gebaseerd is op de in wet- en regelgeving vastgelegde VTE-scores. Daarmee is een directe relatie gelegd met de verantwoordelijkheden en de tijdsbesteding.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Nr.	Onderwerp	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
43.	Het bestuur is terughoudend als het gaat om prestatie-gerelateerde beloningen. Prestatiegerelateerde beloningen zijn niet hoger dan 20 procent van de vaste beloning. Ze zijn niet gerelateerd aan de financiële resultaten van het fonds.	Ja, toegepast Beloningsbeleid	Het fonds hanteert voor leden van organen van het fonds en bestuursbureau geen prestatie gerelateerde beloningen.
44.	Het bestuur voorkomt dat door een te hoge beloning van de leden van het intern toezicht, een financieel belang een kritische opstelling in de weg staat.	Ja, toegepast Beloningsbeleid	Het fonds kent een marktconform beloningsbeleid. Uitgangspunt is een vaste vergoeding die in redelijke verhouding staat tot de gedragen verantwoordelijkheden, de aan deze functie gestelde eisen en het tijdsbeslag.
45.	Bij tussentijds ontslag van een bestuurslid zonder arbeidsovereenkomst of van een lid van het intern toezicht verstrekt het bestuur geen transitie- of ontslag-vergoeding. Bij ontslag van een (andere) medebeleids-bepaler moet een eventuele transitie- of ontslag-vergoeding passend zijn gelet op de functie en de ontslagreden.	Ja, toegepast Beloningsbeleid	Bij tussentijdse beëindiging van het lidmaatschap van bestuur, verantwoordingsorgaan of de raad van toezicht wordt de vergoeding tijdsevenredig aangepast en worden geen aanvullende vergoedingen van welke aard dan ook uitbetaald.
Thema 7 – Toezicht houden en inspraak waarborgen Het fonds waarborgt intern toezicht op de kwaliteit en integriteit van de bedrijfsvoering.			
46.	Intern toezicht draagt bij aan een effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.	Ja, toegepast Statuten, ABTN, Reglement RvT	Voor het intern toezicht heeft het fonds een raad van toezicht (RvT) aangesteld die het bestuur met raad ter zijde staat en zich opstelt als gesprekspartner van het bestuur.
47.	Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja, toegepast	Overeenkomstig de Pensioenwet betreft de RvT de naleving van de Code nadrukkelijk bij het toezicht.
48.	Leden van het intern toezicht zijn betrokken bij het pensioenfonds en moeten zich zodanig onafhankelijk opstellen dat belangentegenstellingen worden voorkomen. Ze hebben daarbij het vermogen en de durf om zich kritisch op te stellen richting het bestuur.	Ja, toegepast Statuten, Reglement RvT	In de statuten is bepaald dat de leden van de RvT onafhankelijk zijn, op geen enkele wijze betrokken zijn bij het functioneren van het pensioenfonds en geen dienstverband hebben met de werkgever. In het reglement van de RvT is opgenomen dat de te benoemen personen op geen enkele wijze verbonden mogen zijn aan het fonds. Eveneens mogen de RvT-leden de afgelopen periode van 5 jaar niet verbonden zijn geweest aan het fonds, het VO, de externe accountant, de externe actuaris of overige partijen waaraan het fonds werkzaamheden heeft uitbesteed dan wel bij ING of Nationale-Nederlanden werkzaam zijn (geweest), dit met uitzondering van de tot 2017 bestaande Visitatiecommissie. De nevenfuncties van de leden worden door de compliance officer getoetst op mogelijke belangenverstrengeling.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Nr.	Onderwerp	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
49.	De raad van toezicht stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.	Ja, toegepast Reglement RvT	De RvT staat het bestuur met raad en daad ter zijde en stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.
50.	Het bestuur weegt de aanbevelingen van de raad van toezicht of de visitatiecommissie zorgvuldig en motiveert afwijkingen.	Ja, toegepast	In het jaarverslag geeft het bestuur een reactie en een oordeel op de bevindingen van de RvT. Daarnaast worden de aanbevelingen van de RvT opgevolgd d.m.v. een uitgebreid actieplan. Dit actieplan en de voortgang van opvolgen van de acties worden gedurende het jaar tijdens de bestuursvergaderingen gemonitord om op die manier zorg te dragen voor opvolging van de aanbevelingen. Indien een aanbeveling niet wordt opgevolgd wordt dit met motieven onderbouwd en vindt hierover een gesprek plaats met de RvT.
51.	Het BO voert zijn taak uit als 'goed huisvader' (m/v) voor alle belanghebbenden.	N.v.t.	Niet van toepassing in ons bestuursmodel.
52.	Het BO zorgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen functioneren.	N.v.t.	Niet van toepassing in ons bestuursmodel.
53.	Het BO bewaakt of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst of het uitvoeringsreglement en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het BO of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt.	N.v.t.	Niet van toepassing in ons bestuursmodel.
54.	Het BO onderneemt actie als het van oordeel is dat het bestuur niet naar behoren functioneert.	N.v.t.	Niet van toepassing in ons bestuursmodel.
55.	Het bestuur gaat een dialoog aan met het VO dan wel het BO bij het afleggen van verantwoording.	Ja, toegepast ABTN, Statuten	De dialoog met het VO is geborgd in de statuten en de ABTN waarin is vastgelegd dat periodiek overleggen plaatsvindt tussen het VO en het bestuur. De dialoog met VO geschiedt op de volgende wijze: ▪ Bestuur legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. ▪ Bestuur en VO komen ten minste twee keer per jaar bijeen. ▪ Overleg voorzitter VO, voorzitter RvT, voorzitter bestuur en directeur bestuursbureau. ▪ Toelichting portefeuillehouders bestuur aan VO bij adviesaanvragen.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Nr.	Onderwerp	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
56.	Het bestuur draagt de accountant of actuaris die controle uitvoert in beginsel geen andere werkzaamheden op dan controle. Geeft het bestuur wel een andere opdracht, dan vraagt dit zorgvuldige afweging en een afzonderlijke opdrachtformulering.	Ja, toegepast	Het pensioenfonds verstrekt jaarlijks opdracht aan een certificerend actuaris. Via een tweede organisatie is een adviserend actuaris aangesteld. Het pensioenfonds verstrekt jaarlijks opdracht aan een externe accountant. Via een tweede organisatie is een interne accountant aangesteld.
57.	Het bestuur beoordeelt vierjaarlijks het functioneren van de accountant en de actuaris en stelt het intern toezicht en het VO of BO van de uitkomst op de hoogte.	Ja, toegepast Uitbestedingsbeleid	Om te zorgen dat de kwaliteit en continuïteit van het proces blijvend zijn gewaarborgd, toetst het fonds jaarlijks of de wijze waarop de uitbestede werkzaamheden worden uitgevoerd, nog in overeenstemming is met de gemaakte afspraken.
Thema 8 – Transparantie bevorderen Het fonds streeft openheid na, communiceert over missie, strategie en risico's en legt verantwoording af over gevoerd beleid.			
58.	Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in stelt een missie, visie en strategie op.	Ja, toegepast ABTN	De missie, visie en doelstellingen zijn vastgelegd in de ABTN. Eveneens wordt hieraan in het jaarverslag aandacht besteed. Daarnaast is dit (deels) vastgelegd in het (verantwoord) beleggingsbeleid, het beleggings- en renteafdekkingsbeleid, de verklaring beleggingsbeginselen, communicatiebeleidsplan en uitbestedingsbeleid Toetsing vindt periodiek plaats via (financiële) rapportages en dekkingsgraadoverzichten.
59.	Het bestuur geeft inzicht in het beleid, de besluitvormingsprocedures, de besluiten en de realisatie van het beleid.	Ja, toegepast Statuten	▪ Het bestuur verstrekt aan het VO tijdig alle inlichtingen en gegevens die redelijkerwijs benodigd zijn voor zijn taakvervulling. ▪ De RvT heeft recht op alle informatie die hij in redelijkheid nodig heeft om zijn opdracht goed te kunnen uitvoeren. Het bestuur verstrekt deze informatie uit eigen beweging dan wel op verzoek van de RvT.
60.	Het bestuur vervult zijn taak op een transparante (open en toegankelijke) manier. Dat zorgt ervoor dat belanghebbenden inzicht kunnen krijgen in de informatie, overwegingen en argumenten die ten grondslag liggen aan besluiten en handelingen.	Ja, toegepast	Belanghebbenden krijgen inzicht in de informatie, overwegingen en argumenten via: ▪ Bestuur en VO komen ten minste twee maal per jaar in vergadering bijeen. ▪ Portefeuillehouders van het bestuur geven VO toelichting bij een adviesaanvraag. ▪ Maandelijks overleg tussen de voorzitters van het bestuur, de RvT, het VO en de directeur van het bestuursbureau. ▪ Ten minste twee maal per jaar vindt overleg plaats tussen bestuur en werkgever. ▪ Bestuur en sociale partners komen ten minste twee maal per jaar in vergadering bijeen. ▪ (Gewezen) deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden worden geïnformeerd via het kwartaalbericht. Hierin wordt onder meer gecommuniceerd over het beleid en de genomen besluiten.
61.	Het bestuur legt gemotiveerd vast voor welke wijze van uitvoering is gekozen. Deze informatie is beschikbaar voor de belanghebbenden.	Ja, toegepast ABTN, Uitbestedingsbeleid	De overwegingen voor uitbesteding en de keuze voor de wijze van uitvoering zijn vastgelegd in het uitbestedingsbeleid en in de ABTN. Besluitvorming over uitbesteding vindt plaats in de bestuursvergadering. De informatie is voor belanghebbenden beschikbaar via de website en via het jaarverslag.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Nr.	Onderwerp	Conform norm? Vastgelegd in	Wat is er geregeld of Reden voor niet naleving c.q. te ondernemen actie
62.	Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja, toegepast Beleggingsplan (ABTN)	In het Beleggings- en renteafdekkingsbeleid is het beleid ten aanzien van Environmental Social Governance vastgelegd. Het beleid inzake verantwoord beleggen is gepubliceerd op de website. In periodieken (bijvoorbeeld de Special of het kwartaalbericht) wordt regelmatig op de stand van zaken ingegaan. Daarnaast is op de website van het fonds een pagina over beleggen ingericht.
63.	Het bestuur stelt beleid vast rond transparantie en communicatie. Het bestuur evalueert dit beleid periodiek en in ieder geval eens per drie jaar.	Ja, toegepast Communicatie-beleidsplan	In het communicatiebeleidsplan en communicatiejaarplan is het communicatiebeleid vastgelegd. Een pensioenloket is ingericht. Persoonlijke pensioeninformatie is digitaal beschikbaar via het deelnemersportaal. Onder meer via de Pensioenplanner wordt het pensioenbewustzijn bevorderd. Via het verantwoordingsorgaan en een deelnemerspanel betreft het fonds zijn belanghebbenden. Meting van de effectiviteit van de communicatiemiddelen geschiedt door: ▪ Maandelijkse bezoekstatistieken websites ▪ Kwartaalrapportage Pensioenloket ▪ Jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek ▪ Flitspeilingen bij klankbordgroepen ▪ Statistieken digitale nieuwsbrieven
64.	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja, toegepast Jaarverslag	In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de gedragscode en de Code Pensioenfondsen.
65.	Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja, toegepast Statuten, Klachten- en geschillenregeling	Het pensioenfonds heeft een Klachten- en Geschillencommissie ingesteld die bestaat uit drie bestuursleden. Door het bestuur is een Klachten- en Geschillenregeling vastgesteld. Deze regeling is op de website gepubliceerd. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van de eventueel ontvangen klachten en/of geschillen.

Kerncijfers

Voorwoord

Profiel

Bestuursverslag

Oordeel verantwoordingsorgaan

Verslag Raad van Toezicht

Jaarrekening

Overig

Colofon

Stichting NN CDC Pensioenfonds

Bijlmerdreef 24, 1102 CT Amsterdam

t 088 - 1162 421

e pensioenloket@nn.cdcpensioen.nl

w nn.cdcpensioen.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 58909265

Concept & design Strangelove Creatives B.V.
www.strangelove.nl